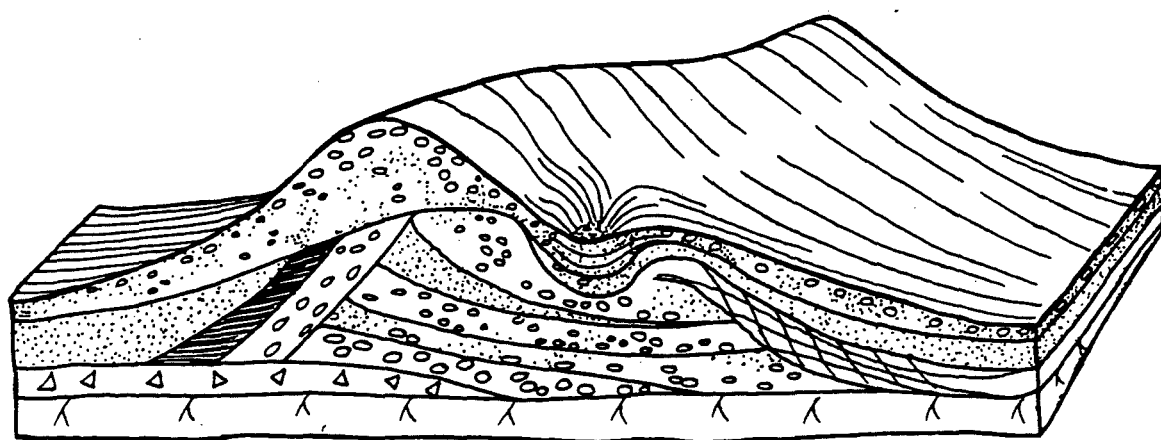

Länsstyrelsen i Kalmar län **informerar** 1985 : 3

ÖVERSIKTLIG GRUSINVENTERING

VIMMERBY

KOMMUN

JARL KARLSSON

JÖRGEN SVENSSON

**LÄNSSTYRELSEN
I KALMAR LÄN**

**PLANERINGSAVDELNINGEN
NATURVÅRDSENHETEN**

391 86 KALMAR
Tel: 0480/82 000

ÖVERSIKTLIG GRUSINVENTERING

V I M M E R B Y

KOMMUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>SID</u>
INLEDNING.....	1
METODIK.....	1
ALLMÄN GEOLOGISK ORIENTERING.....	5
REGIONAL GEOLOGISK BESKRIVNING.....	10
ALLMÄNT OM KOMMUNEN.....	15
1. VÄSTRA DELEN AV RUMSKULLAOMRÅDET.....	16
2. ÖSTRA DELEN AV RUMSKULLAOMRÅDET.....	19
3. BOMÅLA - HALSEBO - TÅNGARP SAMT SKÄFSHULTSOMRÅDENA...	23
4. VÄSTRA SÖDRA VIOMRÅDET.....	24
5. STÅNGÅNS DALGÅNG SO ÅSTAD - STOREBROÅSEN - OMRÅDET SÖDER OM VIMMERBY.....	26
6. SILVERDALSÅSEN FRÅN HOLMSJÖKULL TILL SVINBERGEN SAMT NORRA DELEN AV HULTSFREDSDELTAT.....	29
7. BJÖRKHULT - GULLRINGEN - SÖDRA VI - VIMMERBYOMRÅDET..	30
8. DJURSDALAÅSEN.....	37
9. JUTTERSBO - VRÅNGFALL, SKÄNNINGE - SOLHULT - FRÖDINGE- OMRÅDENA.....	43
10. VASSEMÅLA - HÄLLERUM - FJÄLSTEROMRÅDENA.....	46
11. TUNAÅSEN OCH BLIXTORPSÅSEN.....	46
12. LOCKNEVIOMRÅDET.....	48
KLASS 1 - OMRÅDENA.....	52
ÖVERSIKTSKARTA.....	54
DETALJKARTOR.....	55
PROFILER.....	70
GEOLOGISK ORDLISTA.....	76
LITTERATURFÖRTECKNING.....	81

INLEDNING

Här föreliggande grusinventering utgör till största delen en omarbetning av den inventering i flera delar, som för Kalmar läns fastlandsdel upprättades under 1960-talet.

Grusinventeringen har i huvudsak använts som underlagsmaterial vid länsstyrelsens och kommunens prövning av grustäktsärenden enligt 18 § naturvårdslagen, men har även utgjort ett viktigt underlagsmaterial i den fysiska planeringen i övrigt. Således har inventeringen betydelse rörande grundvattenfrågor, exempelvis vid skyddsområden och infiltrationsanläggningar samt rörande planering av vägar och bebyggelse. Exploatörer, skolor samt även enskilda personer har ofta visat intresse för inventeringen.

Inventeringen från 1960-talet har utförts av fyra olika inventerare och består av fem delar. Den är innehållsrik och delvis mycket detaljerad. Grusavlagringarnas utbredning redovisas i dessa inventeringar på generalstabskartan i skala 1:100 000. Några av delarna har framställts i enbart ett par exemplar, varför de ej kunnat spridas på ett tillfredsställande sätt till avnämare.

Syftet med här föreliggande omarbetning har varit att:

komprimera textmaterialet,

redovisa grusförekommsterna på topografiska kartan i skala 1:50 000 för större läsbarhet,

systematisera sambandet mellan text- och kartmaterial,

göra en kommunvis redovisning av grusinventeringen,

ge inventeringen sådan form, att den utan större kostnader kan mångfaldigas.

METODIK

Underlagsmaterial för textdelen

Grusinventering för Kalmar läns fastlandsdel, del II-V,

Grusinventering för Kronobergs län,

Sveriges Geologiska Undersöknings (SGU) publikationer och beskrivningar till kartblad,

Övrigt: täktplaner, lokala geohydrologiska undersökningar.

I övrigt se litteraturförteckningen.

Kartunderlag

Geologiska kartbladet

Ankarsrum	SGU	Ser	Aa	nr	126	1904
Loftahammar	"	"	"	"	127	1904
Vimmerby	"	"	"	"	133	1905
Västervik	"	"	"	"	137	1907
Gamleby	"	"	"	"	147	1915
Skrikerum	"	"	"	"	157	1926
Lenhovda	"	"	"	"	15	1878
Oskarshamn	"	"	Ac	"	5	1903
Kalmar	"	"	"	"	6	1901
Ottenby	"	"	"	"	7	1902
Mönsterås med Högsby	"	"	"	"	8	1903

Jordartskartan 4G/4H Kalmar NO/Runsten NV SGU ser Ae nr 43 1980.

Flygbilder

Flygbilder över Kalmar län, svart-vita, i ungefärlig skala 1:20 000.

Genomförande

Arbetet med text- och kartbearbetning har skett kommunvis och grusavlagringarna beskrivs för varje kommun från norr mot söder.

Arbetsgången har varit följande:

Först har text- och kartmaterial ur den befintliga inventeringen studerats. Detaljer om grusförekomsternas

utbredning har sedan jämförts med geologiska kartan samt övrigt kartmaterial t ex utdrag ur konsultrapporter och täktplanekartor. Det bör påpekas, att vissa områden är mer väldokumenterade än andra beroende på tillgången av underlagsmaterial.

I ett andra moment har, med utgångspunkt från inventeringskartor, geologiska kartor och övriga kartframställningar, en flygbildstolkning utförts. Där bilderna ej givit entydigt besked om avlagringarnas utbredning, har i värdefulla områden besiktning i mindre omfattning skett. Fältkontroll har således ej kunnat genomföras i den omfattning, som varit önskvärd. Med inhämtade uppgifter som underlag har därefter utbredningen markerats på topografiska kartan i skala 1:50 000.

Klassificering

Klassificeringen av avlagringarnas geovetenskapliga värde har gjorts efter en tregradig skala (I-III).

De olika delområdena har i allmänhet getts samma skyddsvärde som i den tidigare inventeringen. I några fall har klassen ändrats beroende på exempelvis täktverksamhet, som påverkat avlagringens skyddsvärde. Således har områden där större täkt förekommit eller förekommer en nedklassning skett till klass III. Inom område av lägre klass kan dock mindre objekt med högt skyddsvärde förekomma.

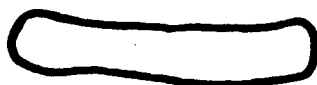
Definition

- Klass I Områden, som bedömts som synnerligen skyddsvärda.
- Klass II Områden, som bedömts som mycket skyddsvärda.
- Klass III Övriga områden.

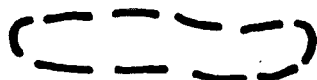
Redovisning i text och på karta

Grusförekomsterna markeras enligt följande på kartorna:

Klass I

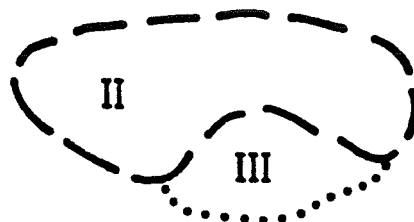
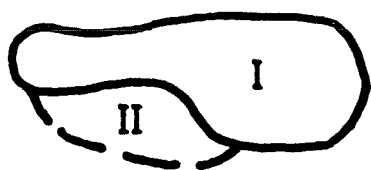
Klass II

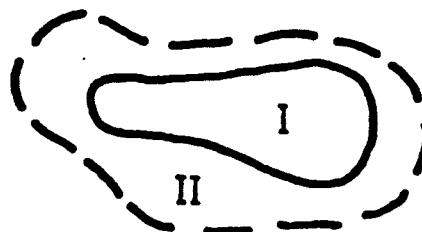
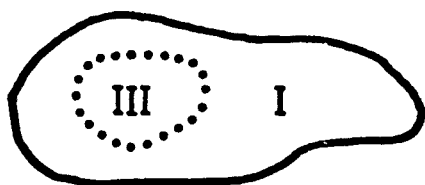
Klass III

OBS! Vid övergångar mellan olika klasser markeras gränsen med den högre klassens beteckning. Exempel:

Om ett område inte till någon del har gemensam gräns med ett annat, markeras gränsen för vart och ett med respektive beteckning. Exempel:

Markeringarna kan förstärkas genom färgläggning. Därvid bör förslagsvis klass I inritas med rött, klass II med gult och klass III med grönt, vilket överensstämmer med vad som tidigare tillämpats.

Inom åspartier, där grustäktsverksamhet helt eller delvis utplånat ursprungliga former, markeras ändå grusförekomsten i sin helhet. Detta görs med motiveringen att visa helheten i ett sammanhängande åsparti.

Grusinventeringen presenteras kommunvis. Inom kommunerna Västervik och Vimmerby sker beskrivningen områdesvis, beroende i första hand på grusavlagringarnas uppträdande och utbredning, men även på att de tidigare inventeringarna har lagts upp sockenvis.

I de övriga kommunerna beskrivs grusavlagringarna åsvis. Avslutningsvis presenteras några profiler över grusavlagringarnas allmänna uppbyggnad jämte förklaringar.

Varje ås och/eller separat avlagring har på kartan åsatts ett nummer, objektnummer. Delområden av åsen har betecknats med små bokstäver i alfabetisk ordning från norr mot söder. Motsvarande bokstäver återfinns i den beskrivande textdelen till vänster om respektive delområdesbeskrivning. I anslutning här till anges delområdets värde i den ovan nämnda tregradiga skalan.

Exempel: $\begin{smallmatrix} a \\ II \end{smallmatrix}$, där a är det beskrivna delområdet, vilket åsatts klass II.

ALLMÄN GEOLOGISK ORIENTERING

De flesta avlagringar, grusåsar, deltan, terrasser, moräner m m, som idag återfinns i naturen, har avsatts i samband med den senaste nedisningen. Vissa typer av avlagringar bildas i nutid, t ex torv- och gyttjejordar, flygsandsdyner, floddeltan.

Sten-, grus- och sandavlagringarna bildades under landisens avsmältning. I små och stora sprickor samt tunnlar forsade smältvattnet fram. På detta sätt fördes enorma mängder material fram och avlagrades, då hastigheten på det framrusande vattnet avtog, så att vissa kornstorleksfraktioner ej längre på grund av sin tyngd kunde transporteras vidare. I och med detta skedde en uppsortering av kornstorlekarna.

De vanligaste isälvsbildningarna är rullstensåsar, deltan och terrassbildningar. Kännetecknande för Kalmar län är de många rullstensåsarna, som i NV-SO-lig riktning sträcker sig tvärs över fastlandsdelen till havet och mestadels ut i detta. Eventuellt kan avlagringar på Öland utgöra fortsättningen.

Rullstensåsar

Man brukar indela åsarna efter deras bildningsmiljö. Åsar, som bildats under högsta kustlinjen, dvs under dåtidens havs-sjönivå, uppvisar oftast en mjukt rundad profil, som uppstått då vågorna har bearbetat åsen i samband med landhöjning/vattenytesänkning. På åsarna uppträder här en svallkappa, (se figur 1, sid 7). Dessa s k subakvatiska åsar är ofta uppbyggda som en serie åskullar, som ligger med en viss regelbundenhet. Mellan åskullarna är åsen smalare och mindre mäktig. Denna typ av ås kallas ibland pärlbandsås. Lagringen i en pärlbandsås är oftast välvd kring en åskärna av grovt material, block och sten. För rullstensåsar, som varit kraftigt vågsvallsbearbetade, erhålls en asymmetrisk åsprofil, där krönet ej motsvarar åsens ursprungliga form utan är resultat av svallningen, (se figur 2, sid 7).

I åsar, som bildats över högsta kustlinjen, s k suprakvatiska, har materialet avsatts i plana lager i en iskanal. När isen smält bort, har materialet i kanalerna glidit ut till naturlig raslutning, varför sidorna på dessa formationer är brantare än hos de subakvatiska. Där avlagringens höjd varit stor i förhållande till dess bredd, har en ås med vass kam uppstått, s k getryggsås, (se figur 3, sid 8).

En annan typ av ås är den s k slukåsen, som bildas utför en sluttning i en spricka i isen vinkelrätt mot isrörelseriktningen, (se fig 6, sid 9). Den är vanlig i fjälltrakternas branta sluttningar. I övrigt är det sällsynt med slukåsar. SO om Orrefors vid Kolsbygd och N om Örsjösjön i Nybro kommun finns dock avlagringar, som kan vara slukåsar.

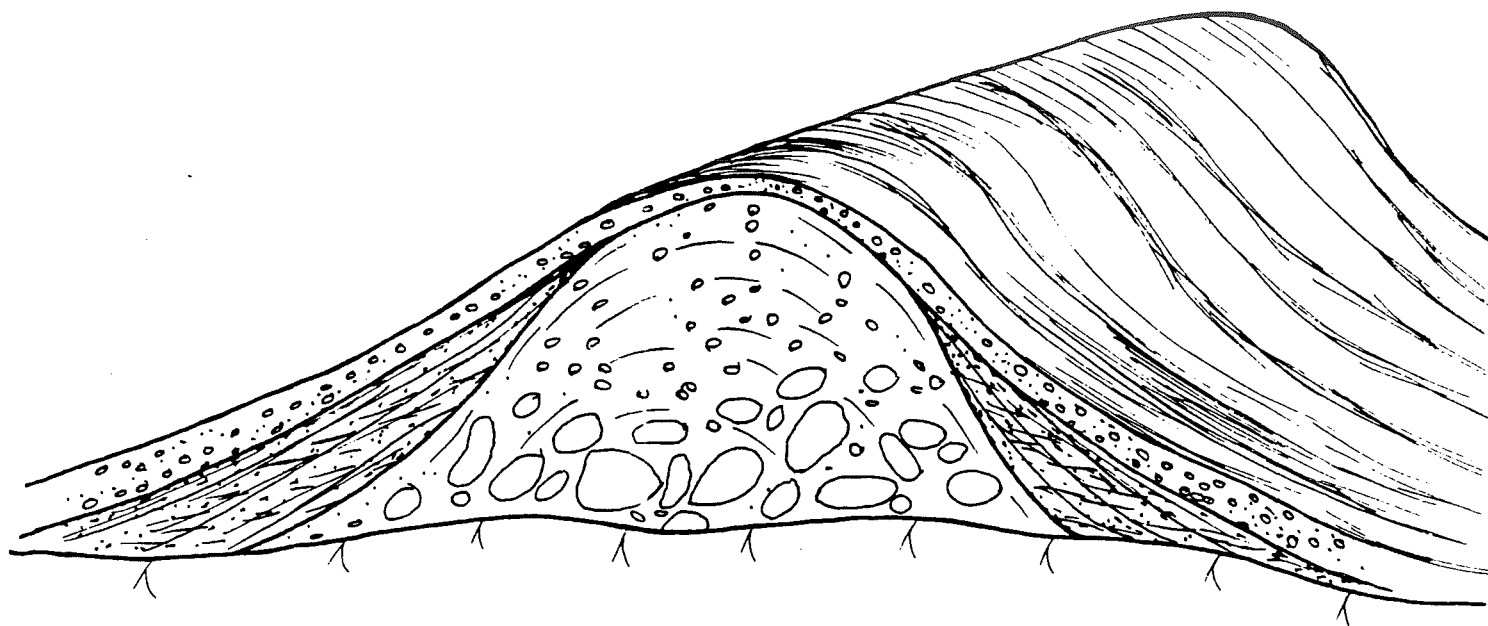
Isälvsdeltan

Isälvsdeltan är oftast uppbyggda i anslutning till att en dalgång plötsligt vidgar sig och blir bredare, men deltan förekommer också i själva dalmynningen. Detta kan förklaras med att trycket i de framrusande vattenmassorna lättat vid utvidgningen i dalgången, varvid en sedimentation kunnat ske. Deltabildningarna är uppbyggda till en vattennivå, som i vissa fall indikerar högsta kustlinjen, men ibland har deltan utbildats på högre nivåer i uppdamda lokala issjöar. Till deltabildningarna ansluter som oftast en ås i ett dräneringsstråk, genom vilket materialet förts fram till deltat. En sådan ås brukar kallas för matar- eller tillförsel-ås eller "feeding esker", (se figur 4 och 5, sid 8 och 9),

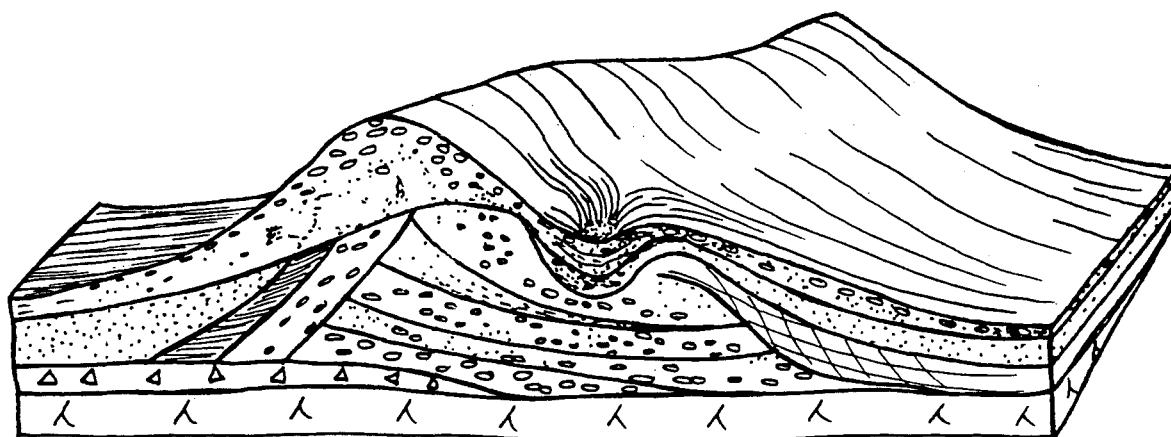
Terrassbildingar

En lateralterrass är en isälvsbildning, där smältvatten har strömmat utefter och mellan en dalsida och isen och där avsatt material. En annan form av terrasser återfinns i dalgångar, där ett vattendrag eroderat sig ned i dalfyllnadssedimenten. Dessa terrassplan är alltså utpreparerade efter isavsmältningen, (se figur 7, sid 9).

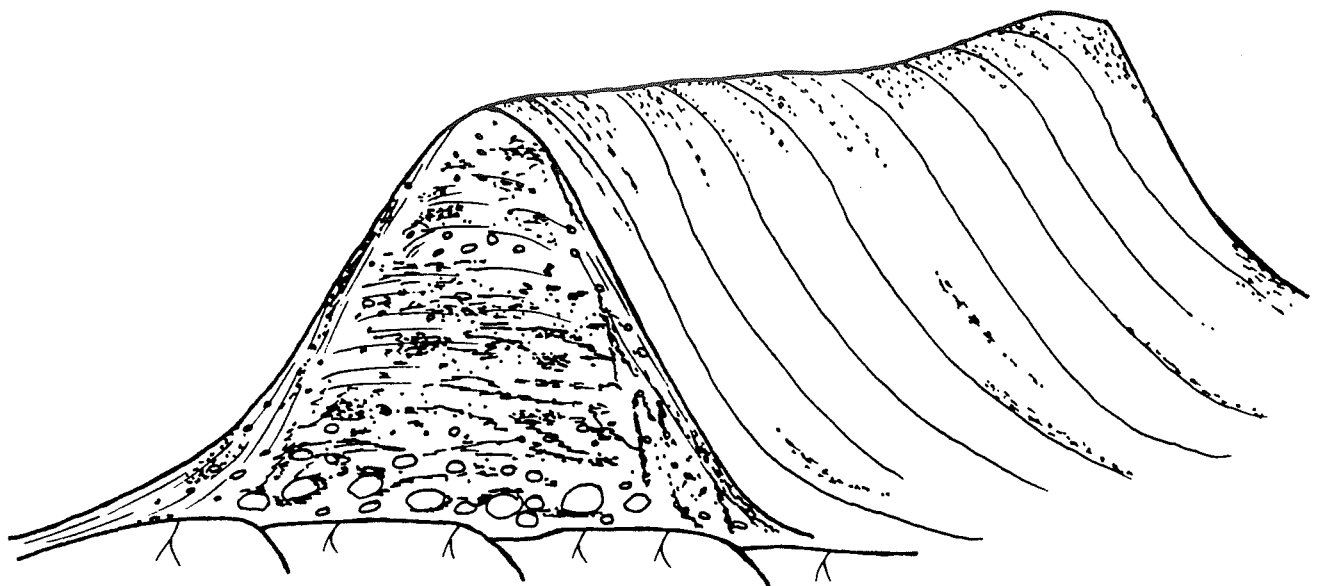
I ordlistan under rubrik 5 förklaras ytterligare vissa geologiska termer och begrepp.

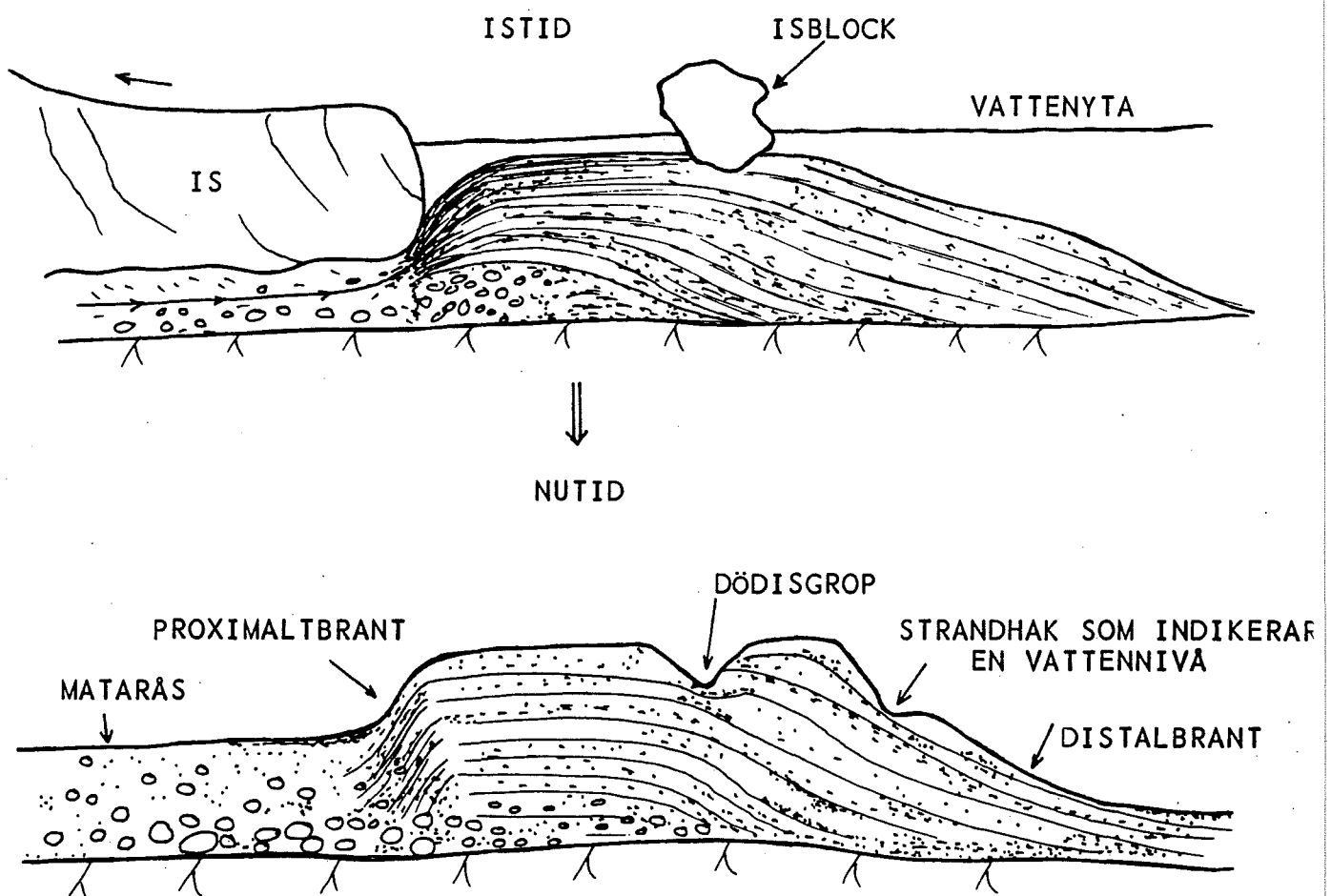
FIGUR 1. Rullstensås bildad under högsta kustlinjen, subakvatiskt bildad.

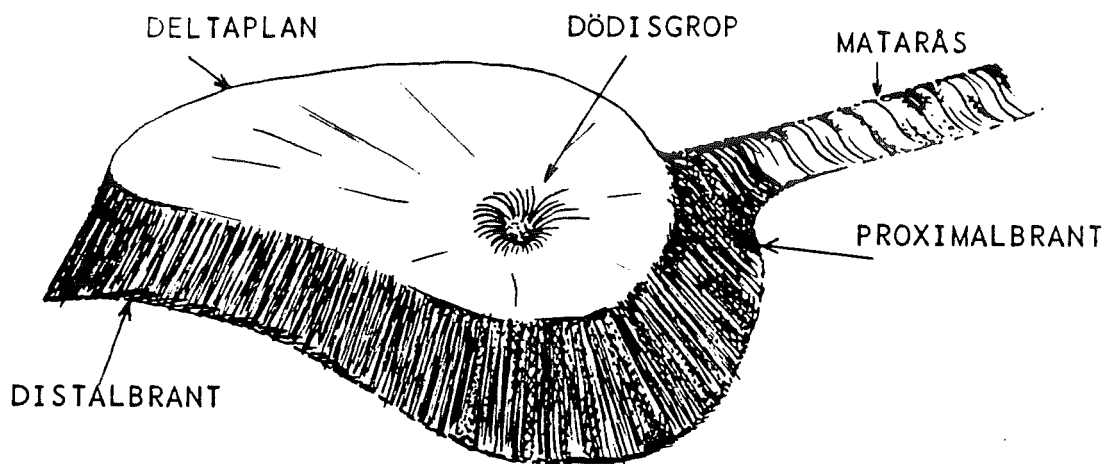
FIGUR 2. Rullstensås som genom vågbearbetning erhållit en asymmetrisk profil.

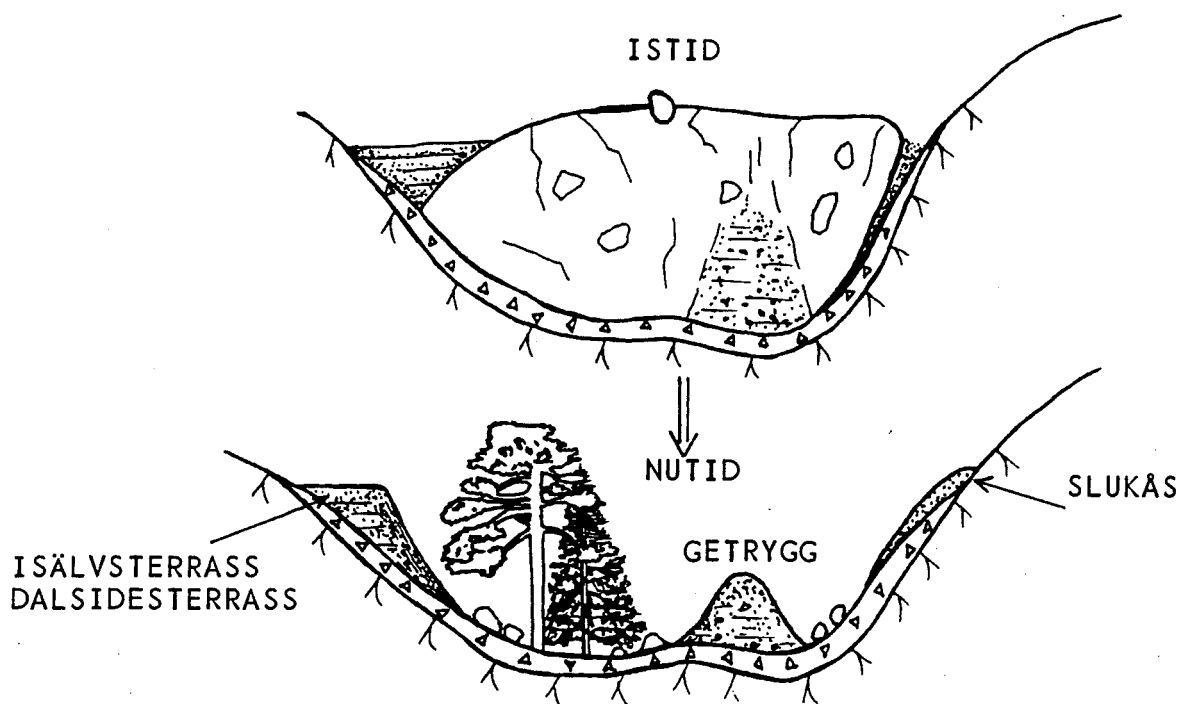
FIGUR 3. Rullstensås bildad över högsta kustlinjen, supraakvatiskt bildad, kallad getryggsås.

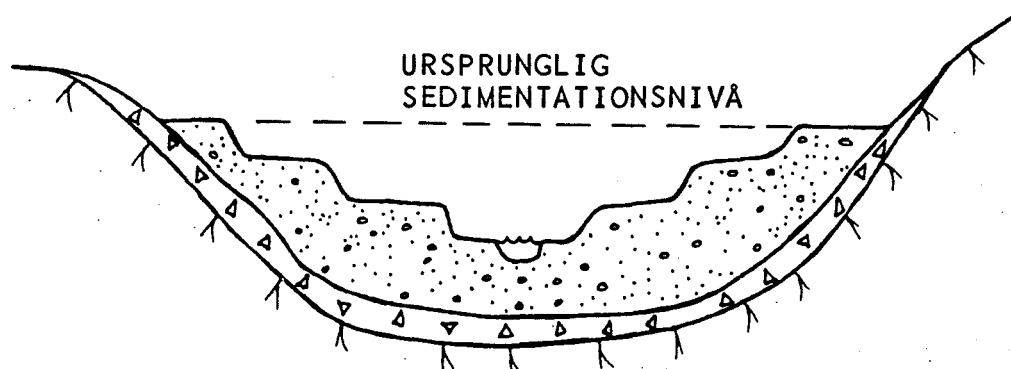
FIGUR 4. Skärning genom ett isälvsdelta.

FIGUR 5. Isälvsdelta.

FIGUR 6. En dalgång med utbildning av terrass, slukås och getrygg.

FIGUR 7. Olika terrassplan, som utbildats i en dalgång genom ett vattendrags erosion på olika nivåer.

REGIONAL GEOLOGISK BESKRIVNING

Inom ett så vidsträckt område som Kalmar läns fastlandsdel, som sträcker sig 21 mil längs Östersjön och från kusten 6 mil inåt mot Sydsvenska höglandet, uppträder självfallet ett flertal naturtyper. Fyra naturgeografiska regioner kan därvid i första hand urskiljas.

- A. Dallandskapet i nordost.
 - B. Sydsvenska höglandets randområde.
 - C. Den småkulliga mellanregionen.
 - D. Kustslätten i sydost.
- A. Norra delen av länet, framförallt Västervik och norra delarna av Oskarshamns kommun, karaktäriseras av sprickdalar. Berggrunden, som här domineras av kvartsiter, Smålandsgranit, förskiffrad granit och ytbergartsgnejs, är uppdelad i ribbor, skilda av talrika smala sprickdalar, som grävts ut av inlandsis och rinnande vatten. Det kala eller nästa kala berget täcker mer än hälften av landytan. Jordlagren utgörs till största delen av finsediment, som finns i dalgångarna. Grusavlagringarna uppträder här till stor del i anslutning till dalgångarna i form av dalsidesbildningar och deltan.
 - B. Västra delen av länet, i Vimmerby, Hultsfred, Högsby och NV delen av Emmaboda kommun, rymmer en utlöpare av det sydsvenska höglandet. Högst når landet vid Lönneberga i Hultsfreds kommun med ca 270 m ö h. I Emmaboda kommun når landet ca 230 m ö h ca 6 km NNO om Eriksmåla. Berggrunden utgörs i detta område av Smålandsgranit och Smålandsporfy. Jordlagren består mestadels av morän och grusavlagringar. Landformerna är mycket varierande. Typiskt för denna del är stora, på översta delen oftast odlade moränhöjder med bergskärna, skilda av mer eller mindre markanta dalgångar. De största grusförekomsterna i området förekommer inom Vimmerby och Hultsfreds kommuner. I trakten av Rumskulla finns stora platåliknande grusavlagringar. I Silveråns och Emåns dalgångar uppträder stora grusmassor som dalfyllnader vilka fått sina nuvarande former av vattendragens erosion.
 - C. De mellersta delarna av länet uppvisar små, kuperade landformer. Det utgör övergången från de ovan beskrivna områdena till slättbygden i SO. Berggrunden utgörs i mellanbygden av mestadels Smålandsgranit, Smålandsporfy och förskiffrad granit. Jordlagren består av morän och

grusavlagringar; i södra delarna dominerar morän. Grusavlagringarna är i mellanbygden mestadels knutna till rullstensåsar, där Högsbyåsen, Bäckeboåsen, Nybroåsen och Lindåsen är några av de mäktigaste. Rullstensåsarna och vattendragen är karaktäristiska inslag i landskapsbilden, t ex Högsbyåsen utmed Emåns dalgång SO om Högsby.

- D. Kustlandskapet mot Kalmarsund utgörs av slättbygd. Berggrunden, som här mestadels består av Smålandsgranit, Smålandsporfyrr och en remsa av sandsten längst i öster, har en jämn yta. I det flacka landskapet utgör moränhöjder och rullstensåsar, trots att de sällan är mäktiga, markanta inslag i landskapsbilden. Jordlagren domineras av morän och grusförekomster. I de södra delarna av slättbygden är moränen dominerande. Rullstensåsarna, som uppträder med markanta och mäktiga former i mellanbygden, är i slättbygden till stor del påverkade av svallningsprocesser. Det betyder, att åsarna är mjukt avrundade och ibland svåra att följa i landskapet.

Berggrunden

Berggrunden inom Kalmar läns fastlandsdel består huvudsakligen av sju olika bergartstyper, där den s k Smålandsgraniten dominerar, se bergartskarta figur 8, (sid 14).

Kvartsit: Kvartsiten har en ålder av minst 2220-2465 miljoner år och består av omkristalliserad sandsten, där dock kornstrukturen är föga utpräglad. Beroende på lokaliseringen kallas den för Västervikskvartsit. Den rena kvartsiten är rödaktig, gråvit eller grå till svartgrå.

Förskiffrad granit: Utgörs av den gråröda Loftahammarsgraniten samt av ett stråk med hornbländerik gnejsgranit mellan Vetlanda och Oskarshamn. Denna bergart, som har magmatiskt ursprung, bildades för ca 1800-1925 miljoner år sedan.

Smålandsgranit: Den dominerande bergarten i mellersta och östra delarna av Småland. Den varierar mellan ljusgrå och röd färg. Även kornstorleken uppvisar en variation mellan fin-, medel- och grovkornig granit. I vissa fall uppträder en så kallad ögongranit, där "ögonen" utgörs av stora, ofta ljusröda, kristaller i en finkornig massa. Smålandsgraniten, som har magmatiskt ursprung, är ca 1655-1690 miljoner år gammal.

Smålandsporfyr: Porfyren, som oftast är röd eller brunaktig till färgen, uppträder som inträngningar i Smålandsgraniten. Porfyren, som är hård och flisig, har vulkaniskt ursprung och bildades ungefär samtidigt som Smålandsgraniten. Den tätta flintlika mellanmassan, som uppträder mellan de millimeterstora kristallerna, kallas för hälleflinta.

Ytbergartsgnejs: En ljus bergart, som bildades då Smålandsgraniten trängde upp som magmor i kvartsiten för ca 1655-1690 miljoner år sedan. Ytbergartsgnejsen är en bergart, där resten av den äldre berggrunden finns kvar som mer eller mindre gnejsartade rester i en massa av nykristalliserade mineral. Ett annat namn på den här bergarten är migmatit, vilket betyder blandbergart.

Grönsten: Är en sammanfattande benämning på metamorft omvandlade, ofta kloritiserade, basiska magmabergarter. Färger på dessa bergarter, exempelvis gabbro, diorit och amfibolit, är mörk, ofta med en mörkgrön nyans. Grönstenarna har sannolikt bildats inom samma tidsperiod som Smålandsgraniten.

Sandsten: Är en ljus sedimentär bergart, som bildades för ca 600 miljoner år sedan av kvartskorn från eroderade, äldre bergarter. Åldersskillnaden mellan sandstenen och underliggande urberg är således ca 1 miljard år.

Jordarterna

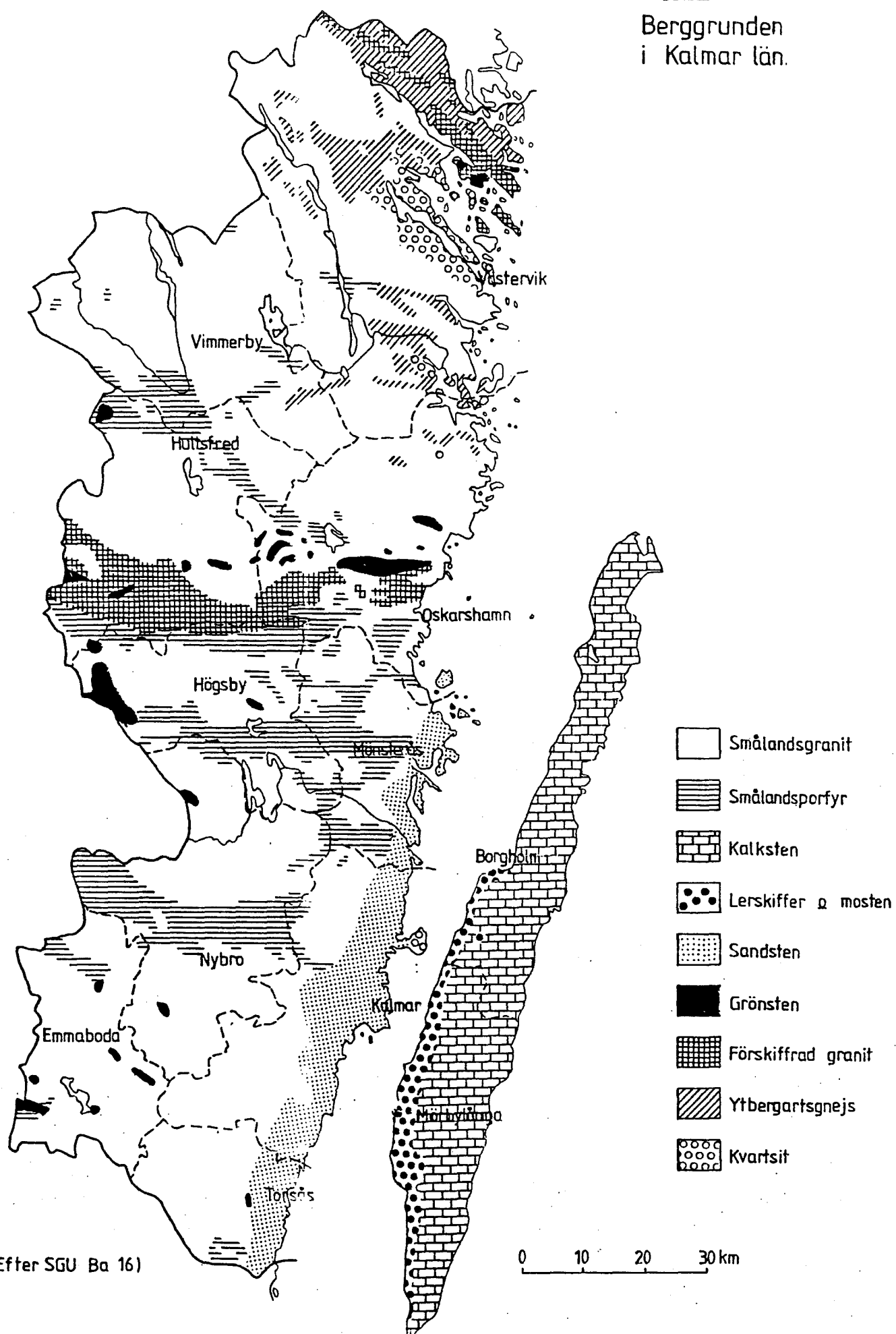
De jordarter, som till största delen täcker berggrunden i länet, bildades i samband med senaste landisens framryckande och avsmältning. Den dominerande jordarten är morän, bildad genom att äldre jordarter och berggrund krossades och maldes samman av landisens rörelse och tryck. Moränen, som består av alla jordartsfraktioner mellan block och ler, avsattes under, framför och vid sidan av landisen. Morän, som låg i eller på isen, avsattes vid avsmältningen ofta på den förut avlagrade moränen. Man talar därför om sido-, front-, änd-, botten-, yt- och dödismorän beroende på avsättningsmiljö.

I inlandsisens slutskede bildades de glacifluviala bildningarna, vilka avsattes i anslutning till isälvar, som mynnade ovanför eller under en sjö- eller havsyta. Olika typer av isälvsavlagringar har redovisats under "Allmän geologisk orientering".

Svalljordarter, t ex svallgrus och svallsand började bildas direkt efter avsmältningen då landytan långsamt höjde sig ur havet. Vidare bildades flygsandsjordar efter avsmältningen, då vegetations-täcket var ringa.

Flygsandsjordar bildas även i nutid, dock i mindre omfattning. Jordarter, som bildas i nutid, är organiska jordarter, såsom torv och gyttja, svämjordarter då floder och älvar svämmas över samt vittringsjordarter från kemisk och/eller mekanisk vittring.

Figur 8

Berggrunden
i Kalmar län.

ALLMÄNT OM KOMMUNEN

Vimmerby kommun, som till största delen ligger på sydsvenska högländet, uppvisar ett bitvis kraftigt kuperat landskap. I anslutning till dalgångarna vid Silverån, Stångån samt söder om sjön Juttern blir nivåskillnaderna extra markanta. De mestadels öppna och bitvis uppodlade dalgångarna tillsammans med intilliggande höjdområden resulterar i många storslagna vyer som t ex vid sjön Krön och Djursdala.

Bergarten domineras av smålandsgranit och ett område med smålandsporfyr i trakten kring Storebro.

Sprickzonerna i berggrunden, som har en riktning mot SO till SSO och syd, återspeglas av dalgångarnas sträckning. Då inlandsisen formade landskapet, skedde det med störst resultat i berggrundens sprickzoner. Sprickzoner med klart avvikande orientering från isrörelseriktningen förekommer men framträder ej så tydligt i naturen och är ibland helt dolda av jordtäcket. Höga bergstup förekommer ställvis längs dalgångarna.

Jordarterna utgörs till största delen av morän och glacifluvialt material. Moränen uppträder i huvudsak som ett täcke på berggrunden och antar ej sådana ansamlingar, att det nämnvärt inverkar på landets topografi. Stora grusförekomster finns inom Rumskullaområdet i form av vidsträckta plåtåer och som dalfyllnadssediment. Vidare finns stora grusmängder i Silveråns dalgång, Stångåns dalgång, speciellt norr om Vimmerby, Djursdalaområdet samt Frödingeområdet. Karakteristiskt för Silveråns dalgång samt Stångåns dalgång NV om Storebro är de terrasser i isälvs materialet som utpreparerats vid olika vattenstånd av respektive vattendrag.

Kommunens östra hälft samt dalgångarna i västra delen har legat under den högsta kustlinjen, som i dessa trakter ligger på en nivå, som idag motsvarar ca 120 - 125 m ö h.

Den större mängden kala berg öster om Vimmerby jämfört med dylika väster därom visar vågornas inverkan.

1. VÄSTRA DELEN AV RUMSKULLAOMRÅDET

Karta 1

Området domineras av två stora dalfyllnadsavlagringar, den ena i dalgången från länsgränsen 3,5 km väster om Snararp och ned till sjön Hjorten och den andra i Silveråns dalgång. Vidare finns mycket stora mängder isälvsmaterial på höjdområdena söder och SO om sjön Hjorten.

Sjösbosjöns dalgång

- a
III Vid länsgränsen 3,5 km väster om Snararp uppträder isälvsma-
terialet som ett brett plan med lugna ytformer. Grunda dödishålor
samt breda flacka åsryggar förekommer. Hela området är
barrskogsbevuxet. 1200 m SO om länsgränsen trängs dalgången
ihop av bergshöjder. Där dalgången är smalast, är dal-
fyllnadsmaterialet mycket tunt och bredden öster om ån över-
stiger inte 30 m.
Öster och OSO om Svenshem vidgar sig dalgången åter och den
östra dalsidan är här tydligt terrasserad. Varje terrass marke-
rar tidigare erosionsbaser. Den terrasserade dalsidan fortsät-
ter ca 1 km mot SO. NV om Ångbomadgölen har ån eroderat sig så
kraftigt mot den östra dalsidan, att endast en 20 - 30 m bred
terrass återfinnes över det här 250 m breda åsplanet.
- b
II Söder om gölen fortsätter fyllnadsmaterialet öster om ån med
omväxlande en och två terrasser. Åsplanet är fortfarande brett.
Öster om Sjösbosjön övergår dalsidans terrassplan i ett mjukt
kameområde med en barriärås närmast sjön. Vid Sjöfors intill
Sjösbosjöns SO-ände är dock två terrasser urskiljbara.
- c
III Dalfyllnadsmaterialet väster om ån börjar vid länsgränsen som
ett brett, välutbildat plan med en 10 - 12 m hög brink mot
åsplanet och en dubbel terrasslängd.
- d
II 600 m NV om Sjösbosjön blir planet mer oregelbundet och här
uppträder vackert ryggformade åsar. Den största är ca 40 m bred
vid basen och höjer sig 8 - 9 m över planet. Åsen löper väster
om huvudplanet och har en längd av drygt 250 m. Dess riktning
sammanfaller med dalgångens, d v s NV-SO. Mot söder uppträder
en mindre ås mellan den nyss beskrivna och huvudplanet, var-
efter båda övergår i ett terrasserat plan väster om huvudpla-
net. Huvudplanet är här i sin östra begränsning mot ån oregel-
bundeteroderat i uddar och vikar och dessutom förekommer ett
flertal dödishålor i detsamma. Väster om Sjösbosjön övergår pla-
net i en blockbeströdd bergshöjd. Hela planet väster om ån från
länsgränsen till södra änden av Sjösbosjön är barrskogsbevuxet.
- e
II Mellan Sjösbosjön och sjön Hjorten är terrängen bruten. Det
barrskogsbevuxna området kan närmast karakteriseras som ett
plan, varpå ligger utstrött en mängd korta åsar med NV-SO
orientering. Sänkorna mellan åsarna är upp till 150 m breda och
nivåskillnaden sänka-åsrygg 6-12 m.
I norra delen av övergår det kuperade dalfyllnadsmaterialet i
ett 100-140 m brett plan före kontakten med moränen i väster.
Vid övergången dalfyllnadsmaterial-dalsidan i mellersta delen
av området finns en markant erosionsränna parallellt med
dalsidan.

- f
II Vid Tyresbo väster om sjön Hjorten utbreder sig ett jämnt plan med iskontaktbrink mot sjön och begränsat i väster av ett torvmarksområde. Planet ligger ett tiotal meter över sjöns yta. 400 m SV om Tyresbo har en mindre bäck från väster eroderat en bred sänka i planet. Norr om bäcken finns två närmast cirkelrunda dödisgropar.

Silveråns dalgång: Länsgränsen - Rösjön

- g
II Från länsgränsen och ned förbi Gnöstasjön ligger stora mängder isälvsmaterial lateralt till den NO dalsidan. Såväl terrasser som lateralåsar förekommer och sluttningen ned mot det breda åsplanet är mestadels brant. Från ca 2 km från länsgränsen och vidare mot SO täcker det glacifluviala materialet inte bara dalsidan utan även en stor del av höjdområdet i öster. Isälvs-materialet är dock här och var genombrutet av NV-SO bergryggar. Hela området är barrskogsbevuxet.

- h
II Vägen söderut från Hammerdal följer en terrass men denna genom-bryts 300 m S om Hammerdal av en djup erosionsränna (Se profil 1). Längre mot SO är dalsidans terrassering praktfull. 200 m NV om avtagsvägen mot Åreryd kan sex välutbildade terrasser urskiljas, var och en representerande olika erosionsbaser. Vid avtagsvägen mot Åreryd är terrasseringen mindre regelbunden. Erosionen har här skapat restplan, sänkor och mindre ryggar, men ytformerna är jämna och mjukt rundade.

- i
II Av det ursprungliga högre liggande planet mellan bäcken, som från NV rinner ut i gölen NO om Rösjön, och vägen från Tyresbo mot Rösjön återstår endast rester. Kraftig yterosion har bildat u-formade raviner åt såväl väster som söder. Den ursprungliga planytan ligger 16-20 m över bäckplanet i väster.

Silveråns dalgång: Rösjön - Holmsjöskull

- j
I, II Längs dalgångens NO-sida finns enorma grusmängder. Nästan hela dalsidan är terrasserad och ett flertal av terrassplanen är helt golvplana och glest bevuxna med tallskog (Se profil 2). Noterbart är att inom stora områden icke finns ett enda block i det sandiga eller grusiga materialet. Här och var ligger åspartier eller snarare erosionsrester på planen, men i allmänhet är planen rena och sällsynt välutbildade. Partiet mellan Rösjön och en punkt två km SO om Väggeberg har synnerligen högt värde ur naturvårdssynpunkt. Allra vackrast är dalsidan och dalbotten i partiet vid Väggeberg (Se profil 3). Omedelbart söder om därom ligger den sägenomspunna Urkons håla, en magnifik dödisgrop med 15 m höga, mycket branta sidor och en tallmosse i ung storlek 70 x 100 m. I övrigt finns inom området flackare dödisgropar, t ex Hamrafloen, samt raviner och parallella åsryggar på olika höjd på dalsidan.

k
II Söder om sjön Hjorten

Omedelbart SO om sjön Hjorten fram till vägen Rumskulla - Hornsved utbreder sig ett stort plan, som ligger 7-9 m över sjöns yta. I planet finns flacka, grunda sänkor. Brinken mot sjön utgörs av en iskontakt.

Söder om vägen finns två storblockiga NV-SO ryggar, där berggrunden går i dagen och mellan dem en bred sänka (dödishåla), som från sydspetsen av sjön Hjorten går 800 m mot SO. Sänkans botten är delvis torvtäckt och vegetationen slyig. Vissa delar av sänkan är även odlad. Den begränsas i söder av ett småbrutet kameområde, vilket upptager den största arealen av området mellan bergpartiet norr om Väggeberg och berggryggen 500 m SV om Hjortens sydspets.

- I Öster om vägen, som från Skuru går mot söder, finns en djup
II sänka med plan, odlad botten. Sänkan avsmalnar mot söder och slutar blint ca 300 m söder om gården. Väster om vägen vid sänkan höjer sig terrängen brant 22-24 m över sänkans botten. Sluttningen är så brant, att materialet förmodligen uppbyggt mot en iskontakt. Väster om den branta sluttningen vidtager en bruten kameplatå, där nivåskillnaderna mellan ryggar och sänkor uppgår till 10 m. Området är barrskogsbevuxet. Ca 500 m öster om Kärrsjön vidtager ett vidsträckt kameområde, vilket sträcker sig 1200 m mot söder, med Väggebergs högsta delar som begränsning i väster. Avlagringarnas läge på nivåer upp till 225 m över havet och 80 m över det närliggande planet vid ån samt vid det höga stupet Väggeberg är mycket märkligt. I områdets SO del sänker sig terrängen mot söder och SV och övergår utan skarp avgränsning i den terrasserade dalsidan mot Silverån.

Isolerade förekomster öster om sjön Hjorten

- m Strax SO om Larstorp finns en plan packe isälvsmaterial, vilken
II till största delen är odlad.
- n Omedelbart SSO om Gibberystorp finns en isolerad packe av is-
II älvsgrus med en mot norr sluttande yta med en dödishåla. Mot norr övergår planet i åsformade uddar och mellanliggande plant skålformiga sänkor. Söder om landsvägen är planet barrskogsbevuxet, medan den norra delen har hagmarksvegetation.
- o Området vid Lillån norr om Stensfors utgörs av ett jämnt, lågt
II liggande barrskogsbevuxet plan av sand och grus.
- p Omedelbart SV om Stensfors utbreder sig ett mot SV sluttande
II sandplan, som ligger 6-8 m högre än Lillåns åplan. Väster och SV om en stor dödishåla med en liten göl väster om Stensfors vidtager ett mindre kameområde med mjukt rundade former. Nivåskillnaderna mellan kullar och sänkor uppgår till 8 m. Ett högre liggande, drygt 100 m brett och 300 m långt plan med NO-SV längdutsträckning återfinnes söder om gölen. Hela området är barrskogsbevuxet med undantag för odlade partier i Lillåns dalgång samt hagmark närmast Stensfors.

2. ÖSTRA DELEN AV RUMSKULLAOMRÅDET

Karta 2 och 3

Från länsgränsen vid Ydrefors till Rumskulla-Åstad rinner Stångån fram i en bred dalgång begränsad på ömse sidor av markanta förkastningsbranter. I dalgången, framförallt i dess botten, finns stora mängder glacifluvialt material. Största delen utgörs av plana fält, men trots detta rymmer området en mängd olika formelement. Den norra delen, tillsammans med Grytsjöbäckens dalgång kan klassificeras som kommunens mest värdefulla område från naturvårdessynpunkt.

Omedelbart öster om dalgången ligger en av länets nationalparker, Norra Kvill.

Stångådalgången: Ydrefors - Norrkvill

- a Vid bebyggelsen söder om länsgränsen vid Ydrefors utbreder sig
I, II mjukt formade glacifluviala avlagringar. Omedelbart söder om bebyggelsen vidtager öster om Stångån ett kilometerbrett, 2,5 km långt område, som har mycket stort geovetenskapligt intresse. I området väster om vägen mellan Ydrefors och Ventzelholm, vilken är dragen på det dominerande sedimentationsplanet, bildar längst i norr en större dödisgrop den av ån vattenfyllda Bocksjön, som omges av åsryggar. Söder därom ner till torpet Södersholm finns en mängd åsryggar, ställvis på olika nivåer. Ryggarna är rikt förgrenade, i vissa fall så att åsnät bildas. Norr om den plats, där torpet Dalbo legat, framträder gradvis ur de blockiga markerna öster om vägen en låg rygg, som i sydlig riktning korsar vägen och blir distinkt och vid Dalbo beskriver ett slingrande förlopp, för att därefter tvärt upphöra. Ryggen visar att även isälvar har kunnat meandera. I området finns även terrassplan och dödisgropar, ställvis blockbemängda.
- Öster om vägen höjer sig den egentliga dalsidan, som mest ett 30-tal m över vägens nivå. Området är rikblockigt och blocken markant välrundade, vilket möjligen skett i glacifluvial miljö. Flerstädes har av block och relativt liten mängd finkornigare material uppbyggts konliknande kullar eller blockstaplar. Från vägskalet vid bebyggelsen och i SO riktning går en tydlig blocksträng 20 m uppåt till dalsidans högsta del. Dess egendomliga sträckning tyder på att den är en slukås, d v s en ås som bildats under isen och då i en vattenström med riktning mot NV ned till dalgångens SO strömningar.
- Från blockfält 300 m SV om sjön Hörningens SV spets uppbyggs gradvis mot söder två parallella blocksträngar med 50 m:s mellanrum. Efter 300 m förenas de och bildar en tydlig åsrygg, som sedan beskriver en halvcirkel mot öster och därefter en krök mot väster, där den fångar upp två biåsar från väster. Den löper därefter 10 m hög mot SO och viker efter ett 100-tal m tvärt mot SSV. På en sträcka av 700 m svänger den sedan i en mjuk båge mot SO för att upphöra i en mindre lateralterrass. På denna sista del utgör åsryggen en magnifik anblick med sitt vassa krön och sina 15 m höga, branta sidor klädda med renlav och gles tallskog. Vid denna åsdel löper på vardera sidan en parallell ås. (Se karta A).

b Mellan länsgränsen vid Dalstugan och Norrkvill har avlagringarna karaktär av ett svagt undulerande sedimentationsplan, i vilket tre större, vattenfyllda dödisgropar förekommer bildande Höckhultsmossen, Ösjön och Björngölen, vilka genomflytes av Stångån. I norra delen till mossen flyter ån i ett rakt förlopp för att därefter slingra sig fram i dalbotten genom sjöarna och skära upp till 20 m djupa dalar med terrasser i näsen mellan sjöarna och därvid ställvis bilda forsar. Planet är här och var genomdraget av erosionsrännor. Centralt i området, mellan Höckhultsmossen och Ösjön, utbreder sig ett 500 m långt kameområde. SV om Norrkvill finns ett annat kameområde. Huvudplanet begränsas både längs den västra och den östra dalsidan av delvis högre liggande lateralplan. Dessa är mindre plana och flerstades genomskurna av öst-västliga erosionsrännor.

c Söder om sistnämnda kameområde vidtar ett mera plant område. Här skär ån en markant fåra i de sedimentära avlagringarna för att längre mot söder bilda gräns mellan dessa och moränsluttningen i väster, innan den skär av planets västra utlöpare vid Kulla kvarn.

Grytgölsbäckens dalgång

Från sjön Möckeln vid länsgränsen skär en markant dalgång genom urberget i rakt sydlig riktning, tangerar nationalparken och mynnar ut i Stångåns dalgång vid Stora Fagersjön. Genom dalgången rinner en bäck, som i sin nedre del fått sitt namn efter en av de flera våtmarker den avvattnar. I dalgången finns små men från naturvårdessynpunkt mycket värdefulla områden med isälvsmaterial.

d SO om Gäddgölen är ett triangelformat område med glacifluvialt material uppbyggt som flacka, 2-3 m höga ryggar riktade i NO-SV. Längs den östra dalsidan finns en lateral skvalränna vid övergången till moränen. På terrassens plana centrala del skjutet en udde av rikblockig ytmorän ut över isälvsaterialet.

e Inom nationalparkens östra del finns en säregen åsbildning. Den börjar uppträda som en blocksträng öster om toppen på berget NO om Lilla Idgölen och löper sedan snett nerför dalgångens västra sluttning till dalbotten vid Lilla Grytgölen, där den fortsätter lateralt mot söder i form av en tydlig ås. Söder om gölen dämmer den upp vattnet i bäcken från stora Idgölen mot dalsidan i väster så att Dalskärret bildas. Därefter rinner vattnet över åsen för att därefter rinna ner för dess fem meter höga östslänt till dalbotten. Att det förmodligen grova gruset i åsen ej släpper igenom vattnet torde bero på tätande järnutfällningar i kärrets botten. Mellan Dalskärret och Stora Grytsjön fortsätter åsen med mjukt rundad rygg lateralt längs den ursköljda moränen på västra sidan av dalgången. Öster om bäcken ligger ett relativt stort sandplan genomdraget av erosionsrännor vinkelräta mot dalsidan.

f Omedelbart öster om vägskalet söder om Stora Grytgölen finns på östra dalsidan en hög talusbildning med skarpkantade stenar och ett par rundade block. Denna rasbrant är kanske den högsta i

länet och av ett stort pedagogiskt värde. Åsbildningen fortsätter på västra dalsidan söder om gölen och breddas till ett högt beläget terrassplan med tre dödishögar av olika typer, en enkel, en uppdelad och en grop med ett kärr, vilken öppnat sig i terrassbranten. Mellan bäcken och vägen till nationalparken och vägen Ventzelholm-Ydrefors finns en mångformig erosionsrest. En km nordväst om skärningen mellan bäcken och sistnämnda väg finns i huvudplanet öster om vägen en serie gropar, varav två når ner under grundvattenytan. Det tidigare nämnda planet tillhörande avlagringen vid bäcken höjer sig här i öster brant ett tiotal m över huvudplanet. På det höga planet finns flera spetsiga ryggar, varav ett par höjer sig 6-10 m över planet och en är förgrenad. (Se profil 12 uppmätt vid det domänreservat med gammal skog, som finns uppe på planet).

Stångåldalgången: Norrkvill - Ventzelholm.

- g I Stångåns dalgång från Norrkvill och söderut är huvudplanet I, II perforerat av dödishålor, av vilka flera är vattenfyllda och bildar sjöar. Partiet vid Fagerdal kan karakteriseras som kameområde. Öster om vägen mellan Fagerdal och Ventzelholm finns i övergången mellan isälvsmaterial och morän en flack, horisontell erosionsränna, d v s en lateral skvalränna. Omedelbart NV om gårdsbyggnaderna på Ventzelholm finns en markant åsrygg.

Ventzelholm - Vimmern.

- h Lateralt till dalsidan i öster återfinnes här ett terrassplan I-III perforerat med mindre dödishålor. Terrassplanets yta ligger 10-15 m högre än terrängen omedelbart väster därom. NV delen av planet SO om Pukgöl utgörs av två kupolformade kullar med tydliga spår av iskontakt mot väster. I den södra sluttningen i höjd med Stampgöl finns flera praktfulla dödishögar. Den lilla gölen Fiskefloen omfattas från söder av två utlöpare av glacifluvialt material. Den västra, som skjuter ut mot norr, är närmast plan, medan den östra övergår från småkullig i söder till plan i sin spets i NO. Mellan sjön Vimmern och Hylta utbreder sig ett praktfullt kameområde. Näset över sjön Vimmern är vackert ryggformat i NV-delen, vid basen ca 20 m brett och med en höjd av 6 m över sjöns yta. I SO delen planar näset ut och övergår i den plana sluttningen söder om sjön. Området är bevuxet med barrskog. Såväl kameområdet som näset har mycket höga naturvärden.

Vimmern - Långgölen.

- i På sluttningen ned mot sjön syns ett tunt lager av sand. Området är delvis odlad och delvis bevuxet med barrskog. II Vid Vimmerns SV spets finns två parallella ryggar med NV-SO riktning, vilka på båda sidor visar spår av iskontakt. Mellan sjön Vimmern och Hässlesjön ligger isälvs materialet som en flack, svagt ryggformad packe. Från sydspetsen av Hässlesjön fortsätter isälvs materialet mot SO som ett oregelbundet plan lateralt till dalsidan i väster. I planet uppträder gropar och sänkor omväxlande med oregelbundna ryggar. Vid trevägskorsningen övertvärar isälvsgruset den här smala dalgången och följer vägen som en smal oregelbunden sträng mot SO.

Ventzelholm - Åstad.

- j II Planet omedelbart söder om Hemsjön sluttar svagt mot söder och har väl markerad iskontakt i norra delen längs sjöns södra strand. Vegetationen består av barrskog. Området mellan Hemsjön och Sandsjön har en liknande uppbyggnad, men här finns odlade partier och hagmark. Mot SO från Hemsjön räknat stiger terrängen något och ytan är svagt undulerande. Ett åsformat parti börjar ca 250 m öster om Hemsjön och kan följas mot SO ned till sydspetsen av Stampgöl. Åsryggens SO del är uppbyggd som en iskontakt. Åsen höjer sig 10-14 m över den smala dalgången i öster. Från vägskalet väster om Hylta utbreder sig mot Åstad ännu ett plan. Detta sluttar svagt mot söder och har en tydlig iskontakt mot väster. Loben vid Edserum är även den uppbyggd som ett mot söder svagt sluttande plan, vilket delvis är odlat.

St. Uvgölen - Edserum.

- k I, II Ett närmast golvplant sedimentationsplan är här genomdraget av flacka ryggar och grunda sänkor. Sedimentationsplanet höjer sig 4-6 m över åsplanet. Resten av planet finns väster om Stångån. Här har dock yterosion skurit sönder det ursprungligen jämna planet.

Åstad - Rumskulla.

- l II Söder om landsvägen Rumskulla-Åstad kan terrängen bäst beskrivas som ett brutet plan med ryggar och sänkor. Norr om landsvägen är terrängen först småbruten med en mängd kullar och korta åsryggar. Efter ca 150 m planar terrängen ut i en flack tallhed. Platåns yta ligger 8-10 m över åplanet i norr.

Rumskulla - Toregöl.

- m II, III Från fotbollsplanen och fram till en punkt 500 m söder om kyrkan utbreder sig ett närmast golvplant, bebyggt plan. Iskontakter finns som begränsningar både på öst- och västsidan. I södra delen begränsas planet av en 4-6 m hög moränrygg. NO och NV om St. Holmsjön fortsätter isälvsgruset som ett vidsträckt kameområde, där terrängens brutenhet varierar. Längst upp i NV delen finns resterna av ett sedimentplan. Väster om St. Holmsjön uppträder isälvsgruset dels som en drumlinformad höjd, dels som en lateral grussträng. Öster om sjön går en NV-SO grussträng längs bergets östsida. Mot SO övergår denna efterhand i ett oregelbundet plan. Söder om sjön företer terrängen samma ytformer som norr om sjön, d v s ett kameområde. En betydande del av kullarna i området är dock uppbyggda av morän. SO om Toregöl finns en smal sträng av isälvsgrus längs landsvägen.

3. BOMÅLA - HALSEBO - TÅNGARP - SAMT
SKÄFSHULTOMRÅDEN

Karta 4

Bomåla - Halsebo - Tångarp

a Omkring Bäckgölen SV om Bomåla samt väster om sjön St. Noren
II ligger isälvsgruset i två plan, det ena 2-3 m över sjöns yta och det andra 4-6 m högre.
Söder och öster om St. Noren utbreder sig ett jämnt plan med en ca 3 m hög iskontakt mot sjön. Från sjön går mot SO två grunda rännor och i östra delen av planet uppträder mindre åsryggar med NV-SO riktning. Planet återfinnes även söder om L. Noren, där det halvmånformigt utbreder sig söder om bäcken.
Väster om L. Noren är terrängen bruten, där ett mellanting mellan plan och kameområde uppkommit, där kametendensen dominerar.

b En km väster om St. Noren finns två isolerade grusförekomster.
III Den NV består av en mot norr och NV svagt sluttande plåtå. SS0 om detta område går en fritt löpande, bred, flack rygg av isälvsmaterial i riktning NV-SO.

c Söder om landsvägen Halsebo-Skäfshult fortsätter planet en bit
II mot SO, där det till stor del är odlat. I västra delen av området söder om landsvägen finns ett regelbundet mönster av kullar och åsryggar. 600 m söder om landsvägen ändrar terrängen karaktär. En 200-400 m bred zon av oregelbundna kullar av morän och grus övertvårar området.
Längre mot söder fortsätter isälvsgruset som ett brett undulerande plan, vars östra del begränsas av en 8-12 m hög erosionsbrink mot bäcken.
Den sydligaste utlöparen av området består av smärre plåtåer, kullar och sänkor, rikligt blockbestrodda.

Skäfshult.

d Området väster om Rumsjön är ett odlat, lågt liggande plan.
I Samma plan återfinnes skogsbevuxet nordväst om sjön till ett avstånd av 500-600 m från denna. Vid inägorna i östra delen av planet löper två breda 2-3 m höga flacka ryggar i NV-SO riktning.
I centrala delen av området norr om landsvägen löper en utomordentligt vacker ås i NV-SO riktning. Bredden vid basen varierar mellan 30 och 45 m och höjden över planet i öster är 6-12 m. Åsen är uppdelad i segment, omväxlande åscentra och getryggsformade åspartier. Avståndet mellan åscentrana varierar mellan 60 och 100 m. Åspartiets längd är drygt 500 m.
Väster om den nyss beskrivna åsen löper i NO-SV riktning en andra ås nästan parallellt med landsvägen. Norr om åsen vidtar ett 60-80 m brett plan, varefter terrängen ytterligare sänker sig mot norr och övergår i ett småbrutet plåtåplan.

e 500 m öster om Borgen sträcker sig från landsvägskröken mot SO
II, III ett kort ryggformat åsparti.
Efter den lilla vägen mellan Sjöåkra och Mjöhult ligger isälvsmaterial lateralt till östsidan av en NV-SO bergrygg. Ytan är småbruten och bevuxen med barrskog.
Ca 750 m SV om Rumsjöns sydspets återfinns tre mindre packar av isälvsmaterial.

- f I-III Omedelbart norr om Åbo VNV om Skäfshult återfinnes två parallella ryggar, som sträcker sig i nord-sydlig riktning. Ryggarna är vackert getryggsformade. Den västra ryggen är delvis utbruten.

Göljeryd.

- g II, III Väster om Göljeryd ligger en smal sträng av sand lateralt till dalsidan i väster.
Väster om sjön Skälvingen en km norr om Göljeryd finns en liknande sandförekomst.

Gråssfall.

- h II NV om Gråssfall, vid Gisseltorpet, finns ett 40-60 m brett sandplan. Strax väster om Gråssfall finns ett smalt undulerande sandplan. Omedelbart OSO om Gråssfall fortsätter isälvsgruset som ett ojämnt plan med erosionsbrink mot norr.

4. VÄSTRA SÖDRA VIOMRÅDET

Karta 2

Åspetorpet

- a III Vid sjön Möckelns östra strand vid finns en dalsänka med ett tunt täcke av sand och mo. Vidare finns en utlöpare av sand, som bekläder västsidan av berget i norr.

Rammsjön

- b I-III En mycket kraftig lateralås ligger längs bergsidan öster om sjön. Västsidan är mycket brant. Strax norr om landsvägskröken lämnar åsen bergsidan och fortsätter mot norr som en fritt löpande brett ryggformad ås med brant västsida. Från vägkröken går mot NV en vackert getryggsformad ås med en bredd av ca 30 m vid basen och 4-8 m hög över omgivningen.
Vid vägen 700 m öster om Rammsjön utbreder sig ett tunt täcke av isälvsmaterial. En flack och ett par meter hög ås går i NV-SO riktning tvärs över området.

Ringshult

- c II Omedelbart väster om Ringshult finns ett trekantigt område med med glacifluvialt material. Det västra partiet utgöres av en plan lateralpacke. Centralpartiet är en oregelbunden, blockbestrodd åskropp. Två små, flacka åspartier uppträder öster om bäcken. Öster om korsningen finns en vacker getrygg.

Fågelberget och Brunnstorp

- d III NNV om Fågelberget uppträder en ryggformad ås, som mot söder lateralt ansluter till moränhöjden i väster. Efter ett avbrott på ca 200 m återkommer isälvs materialet som en ojämn dalfyllnad för att söder om Fågelberget övergå i en fritt löpande ås. Åspartiet 750 m NV om Brunnstorp är smalt och getryggsformat, 15-20 m brett vid basen och 3-5 m högt över omgivande terräng.

Åsen böjer halvmånformigt av åt SO och uppdelas i en rad korta, ryggformade åspartier, mellan vilka åsen kan skönjas som en flack rygg. I SO ansluter åsen till ett närmast cirkelrunt plan, vilket höjer sig 3-5 m över omgivningen.

Slättefall

- e
II Ett par hundra meter norr om bebyggelsen uppträder en oregelbunden grussträng lateralt till moränhöjden i SV.

Trångrössle

- f
III Sluttningen mot väster närmast Trångrössle är sandbekladd och till största delen odlad. Den norra delen av åspartiet nere i dalgången ligger lateralt till dalsidan i väster och höjer sig 8-12 m över bäckfåran.
Efter ett avbrott på ett par hundra meter fortsätter åsen med två efter varandra liggande kullar (åscentra), förenade av en kort ryggformad ås. Vidare mot söder fortsätter åsen lateralt till den östra dalsidan och höjer sig här 10-12 m över dalgångens botten.
Efter ett nytt avbrott på ett par hundra meter fortsätter åsen ytterligare 400 m mot SO uppdelad i segment av smala plana partier, sammanlänkade av korta ryggformade åsstumpar. Längs den västra dalsidan förekommer en rad små, kraftigt blockbeströdda kullar.

Oxhagen

- g
III Omedelbart väster om Oxhagen finns två mindre formationer med grus. Bildningen närmast Oxhagen utgörs av en småbruten grusplåtå med iskontaktbegränsning mot väster. Den andra bildningen väster om bäcken är en slingrande ryggformad ås, vilken i södra delen delar sig i två jämnlöpande parallellåsar.

Bofall - Gölstugan.

- h
III Längs vägen Bofall - Källeberg ligger små, glacifluviala avlagringar. Bildningarna utgörs av små platåer av sand, vilka ligger som sporrar vid dalsidan. Den SO platån ligger på nordsidan av en moränhöjd, vilken skjuter ut som en udde i den NV-SO dalgången.

Klackebo.

- i
II SO om sjön Gäsen finns en mäktig grusplåtå med tydlig iskontakt mot sjöbäckenet. Platåytan, som är upp till 150 m bred, är perforerad med ett flertal dödishålor. Mot SV fortsätter isälvs materialet som en plan rygg, varefter den försvinner under torven.
300 m V om gården Klackebo finns en plan packe sand.

5. STÅNGÅNS DALGÅNG SO ÅSTAD - STOREBROÅSEN -
OMRÅDET SÖDER OM VIMMERBY

Karta 3, 4
och 5

Som Storebroåsen betecknas här de avlagringar, som börjar upp-träda i Stångåns dalgång ca 3,5 km öster om Rumskulla. NV om Storebro bildar de en bred dalfyllnad av kametyp medan de söder om samhället utgörs av isolerade åspartier i form av terrasser och kullar. De sandfält och lägre kullar, som uppträder i Stångåns dalgång mellan Storebro och Vimmerby, utgör liknande partier och beskrivs i kapitlet Björkhult - Gullringen - Södra Vi - Vimmerbyområdet.

Stångåns dalgång SO om Åstad.

Isälvs materialet har här avsatts som dalfyllnad, varefter Stångån skurit sig ned genom detta. Två olika plan representerande lika många erosionsbaser kan här och var iakttagas längs dalsidorna.

- a
II Längs Stångådalens norra sida från en punkt 1,5 km SO om Åstad och till Slätmo ligger isälvs materialet som ett ojämnt, mot SV sluttande plan. Huvudplanets höjd över Stångåns åbädd är ca 15 m och största delen av området är odlat.
- b
I-III Den absolut största ackumulationen av isälvs material i detta område finns söder om Stångån, söder och SO om Slätmo. Brinken mot ån är brant och huvudplanet höjer sig efter en drygt 200 m bred svacka i flera terrasser, vilka saknar motsvarighet på åns NO-sida.
Över Stångån går här en gammal landsväg på en stensatt bro.
- c
II, III Från en punkt ca 500 m norr om gården Mossnäs och till Togölen i NNV går en smal plan grussträng. Norr om de två grusplanen vid Mossnäs finns i moränsluttningen väl bevarade, laterala skvalrännor. Längre åt SO återfinnes endast det lägre planet utom i ett begränsat område öster om Försjön. Området är bevuxet med omväxlande barr- och lövträd.
- d
II Norr om Vakthemsgölen framträder dalfyllnadsmaterialet i två plan, vilka har en småbruten yta.
SO om Björnebo är planet sönderskuret av yterosion och på planet finns mindre kullar och rännor. Väster om ån vid Björnebo finns en smal lateralterrass mot söder. Denna terrass motsvarar det lägsta planet på åns NO-sida.

Vid Skiresjön.

- e
I, II Vid kraftledningen 700 m norr om Skiresjöns NV vik börjar ett åssystem, som sträcker sig ned till sjön och även omfamnar viken. Från sydsidan av en större bergshöjd vid ledningen går i sydlig riktning en markant åsrygg, som får anses utgöra huvudåsen i systemet. Den är 6-8 m hög, först plan och blockig men övergår snart till en markant getrygg. Ungefär 150 m från ledningen höjer sig ryggen kraftigt och har här sitt krön 15 m över omgivningen. Vid den korsande körvägen sänker åsryggen sig 10 m med mycket brant lutning.

Ett 100-tal m öster om planåsen ligger ett småkulligt sandfält. Söder om vägen fortsätter åsen som en skarp getrygg, först 7-8 m hög, sedan 10-12 m hög till en markant sänka i krönlinsen ett par hundra meter söder om körvägen. Väster om ryggen finns en åsgrav. Efter en liten blocksamling vid sänkan bildar åsen åter en blockig getrygg, som vid allmänna vägen höjer sig 12 m över omgivningen. Söder om vägen fortsätter den 8-12 m hög med rundat krön fram till genombrottet för järnvägen. Från denna ryggdel utgår i västlig riktning med 5 m längre krön längs vägen en slingrande blockig rygg, som i sin västligaste del omsluter en djup grop. Söder om järnvägsbanken bildar en 7-8 m hög, mycket vacker rygg ett näs i sjön väster om den större viken. Den utanför näset liggande ön kan vara en fortsättning av åsen.

Ett 50-tal m öster om korsningen mellan åsen och körvägen ligger en långsträckt blockhöjd parallellt med åsen. Höjden kan ha glacifluvialt ursprung. Söder därom ligger fortsättningsvis en lägre, mestadels plan ås parallellt med huvudåsen. Åsarna är sinsemellan förbundna med ett flertal tvärryggar. Ryggarna innesluter en rad gropar av olika karaktärer. Den centrala av dessa rymmer en mycket vacker tallmosse. Vid allmänna vägen är parallellåsen 6-8 m hög men upphör efter en kort sträcka söder om vägen. Den återkommer snart på vikens östra sida i form av en till hälften utbruten rygg, vilken söder om järnvägsbanken bildar en vacker udde i sjön.

Söder om Höghult skjuter en lob av glacifluvialt material ut från höjden norr därom för att sänka sig mot söder och bilda ett undulerande sandfält, vilket i form av en mjukt rundad rygg fortsätter längs Gebobäckens slutdel ut till Skiresjön. Det ovan beskrivna åssystemet har en säregen utformning och stort naturvärde.

f
II, III Isälvsavlagringarna vid Stångån ca 2,5 km öster om Pelarne kyrka bildar plåtåer, kullar och terrasser. En kraftig, kullig tvärrygg uppträder ca 1 km ONO om Kongskulla med krönet ca 12 m över ån och markanta kullar runt om. Efter en kort sträcka med terrassform, planås och flackt välvd form vidtar en mäktig plåtå, i vars östra kant en bergbrant framträder. Den vågiga plåtåytan når ca 10 m över vägen. Plåtån övergår i kullformer mot SO. Ung 2 km ONO om Pelarne kyrka bildar åsen en rygg, som höjer sig från SV vid Branttorpet mot NNV. Den omges av kullar, plåtåer och fält av mestadels sand.

g
I, II I en tvärdal åt norr och NO mot Skiresjön ligger en märklig åsbildning, som börjar med kullar i anslutning till huvuddalen. I dalens smalaste del tilltar en mycket smal getrygg, som når 7-8 m höjd för att sänka sig mot norr i en myr och anta formen av en rad kullar. Längs Skiregöls västra strand bildar åsen ryggformade kullar. Mellan Skiregölen och Skiresjön når åsryggen 15 m:s höjd och 40-50 m:s bredd. Den skjuter ut mot NO som en udde i sjön. Längs östra dalsidan ligger en smal terrass lateralt till bergsidan.

h
II Utmed dalgångens båda sidor ned till en punkt 2 km norr om Åke-måla uppträder terrasser och kullar med en nivå på ca 12-13 m över ån på sydsidan och upp till 8 m över ån på norra dalsidan.

- i
I Från ca 2 km norr om Åkemåla uppträder åspartiet, ca 14 m över ån, parallellt med södra dalsidan och fortsätter med markant ryggform till en terrassbildning omkring 500 m från landsvägen NNO Åkemåla. (Se profil 4).
- j
II, III NO om Åkemåla trängs dalgången ihop för att efter några hundra meter vidga sig till 1 km:s bredd, vilken bibehålles förbi Storebro. Även isälvsavlagringarna ändrar karaktär och får många olika former. Längs Storebro damms NO strand en km väster om Uvekärr löper en inemot 8 m hög rullstensås med rygg-, kull-, plåtå- och terrassformer. Närmast Storebro utbreder sig ett kameområde med särskilt vackra kull-, plåtå- och sänkformer mellan dammen och landsvägen mot Pelarne.
- Söder om Storebro damm bildar isälvsstråket lägre, jämnare plåtåer och ryggar mot NV, omslutande moränräckor.
- k
II, III Omedelbart SV om dammens södra ände utgår en getryggsformad ås från en mer än 15 m hög, blockig, brant begränsad kulle intill landsvägen. Getryggen sänker sig till 5 m över bäcken från sjön Gissen, genombrytes av bäcksänkan för att sedan fortsätta mot NV som en centralrygg i ett kulligt åsområde SV om Storebro samhälle.
- l
II Ned mot Gissemåla fortsätter åsen först som markanta nord-sydliga ryggar och sänkor med 5-6 m:s nivåskillnad. Mot söder höjer sig ryggkomplexet och övergår efter hand till en kullig plåtå, som i sin tur övergår till en sandterrass längs landsvägen till Äspelund öster om Gissemåla.
- m
II Omedelbart söder om samhället och väster om järnvägen ligger ett åsområde med markanta kullar och sandplåtåer mellan berg i öster och väster.
- n
II SO om Sjundekvill börjar en kullig, 5-6 m hög ås, som sträcker sig mot norr och smalnar till en räcka låga kullar.
- o
II Mellan vägen och järnvägen SO om Storebro uppträder kullar och terrasser i anslutning till norra sidan av ett berg och moränkomplex.
- p
II, III Från Findelns sydspets uppträder först en smal släntterrass, som mot söder övergår i ett vidsträckt isälvsfält utan påtagliga former. Detta isälvsfält fyller ut dalbottnen väster om Solnehult by, vilken ligger som en vacker lidbebyggelse uppe på moränhöjderna. Efter ett uppehåll på ca två km fortsätter avlagringarna ned mot Vena i Kärebyåsen. Isälvsfältets NV del, norr om Modal, höjer sig till en 6-7 m hög plåtå med kullar, ryggar samt grunda sänkor och rännor.
- q
II Stångådalen söder om Vimmerby är bred och plan. Det tunna torvlagret underlagras av sand. Rena sand- och grusfält förekommer i dalgången norr om Hamra och dessa är nästan utan undantag bevuxna med tallskog medan de organogena jordarterna är odlade. Längs dalgångens sidor förekommer grus och sand med annan topografi.

Väster om landsvägen vid Åhult.

- r
II En i västra delen plan terrass höjer sig i norra delen 8-12 m över moränområdet norr om planet. Mot söder övergår isälvs materialet utan skarp avgränsning i morän. Västra delen av planet är delvis uppodlad, medan resten är barrskogsbevuxet. Tvärs över centrala delen av planet går en 100-150 m bred sänka.

Vid Stångådalens östsida.

- s
II Söder om Björkelund finns en obetydlig grussträng med NV-SO längdutsträckning. 300 m längre mot söder ligger längs dalsidan ett barrskogsbevuxet, sandigt sedimentplan.

6. SILVERDALSÅSEN FRÅN HOLMSJÖKULL TILL SVINBERGEN SAMT NORRA DELEN AV HULTSFREDSDELTAT

Karta 6 och 7

Som Silverdalsåsen betecknas de mäktiga isälvsavlagringar som fyller ut Silveråns dalgång NV om Hultsfred. Åsens NV del är belägen inom västra Rumskullaområdet. Det material, som avsatts, hade först formen av ryggar, kullar, platåer och terrasser. Med tiden har vattnet i dalgången omformat och omlagrat isälvs sedimenten, en process, som alltjämnt fortgår. Hela systemet med ovannämnda avlagringar utgör en komplex "feeding esker", matarås, bildad av Silverdalsisälven, vilken även försett Hultsfredsdelat med det mesta materialet.

Silverdalsåsen.

- a
I, II Från den något bredare dalgången vid Holmsjökullsgölen trängs grusfälten, med låga terrasser och kullar, ihop mot SO. Området på östra sidan om Åsjön och ner till Göreda bro visar mycket vackert, hur smältvattenströmmarna successivt ätit sig ned med rännor i sina egna avlagringar. Här ligger en begränsad restterrass med NV-SO brant och överytan ca 4 m över en huvudterrass ca 10 m över Åsjöns yta. I huvudterrassen är en 50 m bred och ca sex m djup erosionsränna utpreparerad. Inom ett begränsat område mellan övre Åsjön och landsvägen har smältvattenrännor skapat ytterst intressanta avlagrings- och erosionsformer.
- b
II Öster om och vid Svartstorp ansluter en nordlig gren bestående av en låg åsrygg väster om Rumskullavägen och ett system av ryggar, kullar, terrasser och sänkor öster om vägen.
- c
II, III I området mellan mellersta Åsjön och Göreda bro fortsätter terrasssystemet med markanta ytformer, som fått en slutlig skärpning av genomskärande bäckerosion. Vid mellersta Åsjön SO om Göreda bro har den 10 m höga huvudterrassen en brant västkant och skjuter ut som en udde i sjön. Över terrassplanet höjer sig låga NV-SO-ryggar. Här och var finns dödisgröpar.

- d
II Öster om nedre Åsjöns NV del är markerade terrasser utformade. Utmed sjön går en rundryggad åsbildning med krönet ca nio meter över vattenytan.
- e
II Omkring en km NNV om nedre Åsjöns SO-spets är plana terrasser med markanta erosionsbrinkar utbildade av smältvattenströmmar.
- f
II Vid Emmarpekvärn sträcker sig en smal terrass utmed Silveråns norra strand med överytan 5-6 m över ån och en grund erosionsränna längs dalsidan.

Nedanstående fyra delområden omfattar även delar av Hultsfreds kommun. Beteckningarna är de, som används i inventeringen för denna kommun, där även övriga anslutande partier beskrivs.

- b
II, III Ån övertvärrar därefter dalgången. Söder om ån uppträder först isälvsfältet mer enhetligt lagrat. Den högre terrassnivån, 127 m ö h ansluter till berg- och moränhöjderna medan den lägre, ca 120 m ö h, är avskuren av Silverån med en 3-4 m hög erosionsbrant. Här finns flera, vackra, öppna dödisgropar, i ett par fall vattenfyllda. Ån korsar därefter åter dalgången. På norra sidan om ån, mot Svinbergen (inom Hultsfreds kommun), återfinns lägre liggande terrasser, ryggar och kullar. Inom området finns ett flertal dödisgropar.

Hultsfredsdeltat.

- i
III Det stora Hultsfredsdeltat begränsas i norr av höjdområdet kring och norr om Bredshult. Deltat är mycket enhetligt såväl jordartsmässigt som i fråga om ytformer med markytan utformad som terrasser med låga, flacka avsatser, föga markerade ryggar samt här och var grunda rännor.
- l
III På SO-sidan av berget NNO om Högerödja återfinns en kullig åsterrass. Landsvägen skär in i östra kanten av terrassen, som övergår i en smal rygg och låga kullar en kort sträcka. På andra sidan järnvägen ligger, norr och öster om en bergklack, en krans, en rygg samt kullar av isälvsmaterial. Ryggen reser sig med nord-sydlig utsträckning 7-8 m över en berghylla. Öster om berget vidtar en begränsad plåtå med vågig överyta och en markant iskontakt i norra delen.
- m
II, III Åsformerna öster om och vid Ytterbo utgörs av två parallell-ryggar

7. BJÖRKHULT - GULLRINGEN - SÖDRA VI - VIMMERBYOMRÅDET

Karta 8 och 9

Denna mäktiga ansamling av glacifluvialt material uppvisar en mängd formelement. Generellt skulle den kunna uppdelas i tre huvudavsnitt:

1. Från Björkhult till Gullringen dalfyllnad med två laterala plan, ett vid vardera dalsidan, i dalgångens mitt borteroderad av ån från sjön Verveln till sjön Ören.

2. Från Gullringen till N. Fågelhem flacka plan med dödstopografi.

3. Från S. Fågelhem till Vimmerby breda flacka åskroppar, i södra delen övergående i randdeltan.

Björkhult - Gullringen.

- a Väster om sjön Verveln ligger isälvsaterialet som en dubbelsidig, 8-12 m hög, segmenterad ås med en basbredd som varierar mellan 80-120 m. Området är barrskogsbevuxet. Öster om sjön finns grus, i norra delen uppbyggt som en plan lateralterrass 10-12 m över dalgångens botten. Mot SO övergår terrassen i ett oregelbundet plan, varpå finns två korta åspartier. Mellan landsvägen och järnvägen söder om sjön sträcker sig en vackert getryggsformad ås fram till infartsvägen till Hagalund. Åsen höjer sig 6-8 m över omgivningen. Bredden vid basen varierar mellan 25 och 35 m. NV om vägen från Hagalund till Sågstugan finns ett småbrutet kameområde med nord-sydlig orientering av kullar och sänkor. Ca 300 m söder om Hagalund återfinnes ett kort åsparti omedelbart väster om järnvägen. Östsluttningen är brant och åsryggen höjer sig 10-12 m över dalgångens botten. Uppe i åsryggen, vilken är tämligen bred, finns flera dödishålor, den största 15-20 m bred, ca 6 m djup och 110 m lång.
- b Hela området mellan gården Björkhult och Gullringen kan karakteriseras som dalfyllnad. Här och var finns tendens till terrassbildning, speciellt efter dalgångens östsida. Terrassplanens höjd över dalgångens botten är i södra delen (närmast Gullringen) 14-18 m.

Bosand - Ålhem - Lindberget.

- c Närmast NV om sjön Ören utbreder sig ett eroderat delta, vars distalsida har en jämn sluttning ned mot sjön utom i den östra delen, där brinken mot sjön är mycket brant och där deltaplanet ligger ca 15 m över sjöns yta. Ån, som vid Bosand rinner ut i sjön Ören från NV, har skurit en mer än 100 m bred och 8-15 m djup fåra i materialet och delat upp deltat i en östlig och västlig del. Den västra delen av deltat har mjukt rundade former. Östra delen av deltat är uppbyggd kring en bergrygg i den centrala delen. Längs deltats östsida går en brett ryggformad ås i NV-SO riktning. Åsens yta är perforerad av dödishålor och i norra delen rikligt blockbestrodd. Vegetationen i området utgöres öster om ån av barrskog medan västra delen av deltat är vacker hagmark.
- d Åsen 750 m NNW om gården Bosand är i NV delen flackt ryggformad, ca 60 m bred vid basen. Närmare deltat vid Bosand är basbredden ca 100 m och höjden 4-5 m.
- e Vid Ålhem 2 km OSO om Hagalund ligger ett halvmånformigt sandplan, vilket tidigare varit odlad. Väster om det halvmånformade planet finns två oregelbundet ryggformade

grussträngar. Den sydligaste bildningen vid Lindeberget, 2 km norr om Ören, utgörs av en smal, oregelbunden lateralterrass. De övriga förekomsterna består av tunna sandlager.

Smedstorp - Gullringen.

- f
II Från södra delen av sjön Ören utbreder sig öster om Vervelån ett mäktigt deltaplan mot söder. Terrängen stiger jämnt från sjön Ören för att efter ca 800 m nå sin högsta punkt ca 25 m över sjöns yta. Vidare, 500 m mot söder, är deltatytan närmast golvplan. I öster begränsas deltat av en moränsluttning och i väster av en brant erosionsbrink mot ån. Södra delen av deltat är uppbyggt kring en kärna av urberg. Ungefär en km SO om bron (Brännebro) över Vervelån förekommer isälvsgrus som ett brett ryggformat plan. Väster om ån, från trevägskorsningen NV om Brännebro till sjön Ören, finns isälvsmaterial tillhörande samma deltaplan, som ovan beskrivits. Terrassen är smal och begränsas i öster av åns erosionsbrink, vilken är 4-8 m hög. Mot norr och NV finns tydliga iskontakter och mot väster övergår terrassen utan skarp avgränsning i moränsluttningen. Terrassplanets yta är omväxlande plan och småkuperad. Även små dödisgropar förekommer. Isälvsmaterial, som troligen avsatts som sprickfyllnad, återfinns omedelbart SV och SO om Uvgölen.

Gullringen - Låxbo.

- g
II Väster om Gullringen utbreder sig ett plan med Vervelån som östlig begränsning. Planet sträcker sig ca 500 m utefter vägen mot Ydrefors. Det smala delvis sönderskurna planet genomdrages av ett flertal öst - västliga erosionsrännor. En sporre av sand skjuter ut i dalgången mot Näset. Söder därom blir planet jämnare och sluttar svagt mot öster.

Näset - Kronstadt - Näfstad.

- h
II SSO om Näset är planet oregelbundet med ojämn yttopografi. Berggrunden går flerstädes i dagen. I den SO delen finns en stor dödishåla med vattensamling. Även ett par ryggformade åspartier finns i området. Vägen från Kronstadt till Näfstad går uppe på ett oregelbundet sandplan, där blockigheten är större än för området i övrigt. Från norr ansluter en 20-25 m bred och endast 3-5 m hög ryggformad ås. Söder om vägen är terrängen kuperad med delvis berg i dagen. Området vid Näfstad utgörs av ett tunt sandlager, som ligger direkt på berggrunden.

Hanshult - Sjöhult.

- i
II Söder om Fagerhultegöl utbreder sig ett flackt, lågt liggande sönderskuret plan, på vilket finns en mängd små, ryggformade åspartier med NV-SO orientering. Terrängformerna är mjukt rundade.

Låxbo - Hagadalj
I-III

Omedelbart öster om Låxbo finns sand och grus under den odlade torvmarken i dalgången. Grundvattenytan ligger ungefär i gränsskiktet mellan torv och sand. NO och öster om Slitshult är dalsidan åter beklädd med sand och grus. Vid Ebbeshult finns tendens till terrassbildning, men vidare mot söder fortsätter isälvsaterialet som ett småkuperat mot öster sluttande lateralplan. Utan större variationer fortsätter planet längs dalsidan fram till en punkt 300 m NV om Österhult, där en sporre skjuter ut mot dalgångens mitt. En ca 100 m bred halvmånformig erosionsrest återfinns närmast ån.

Den smala sträng av isälvsaterialet, som från en punkt 500 m öster om Slitshult sträcker sig mot SSO, är ca 50-80 m bred och 4 m hög över omgivningen. Den har troligen avsatts som sprickfyllnad.

Från punkten 300 NV om Österhult fortsätter det oregelbundna planet fram till i höjd med kvarnen öster om Rosenvik. På planet finns ett flertal ryggar och sänkor med NV-SO längdoriering.

Söder om kvarnen och järnvägen ligger mot dalsidan i väster ett område, som omedelbart söder om Rosenvik är genomsett av dödisgropar och som söder om skogsvägen, som går mot Kåbbo, består av ett välutbildat åsnät. De flesta ryggarna ligger parallellt med slutningen med de överst belägna ett 15-tal m över de lägre liggande. Ryggarna löper i öster samman i en lateralterrass av sand. Detta sidosluttande åsnät torde vara unikt för länet. Öster om åsnätet vidtar en större sänka. Sänkan är drygt 450 m lång och på dess botten finns små låga ryggar och runda kullar. Vid sänkans södra begränsning stiger terrängen brant 8-12 m och isälvsaterialet fortsätter mot SO som ett välutbildat kameområde ca 1,6 km och har en bredd av 400-500 m. Området begränsas i väster av morän eller berg i dagen. Såväl åsnätet som sänkan har mycket höga naturvärden.

Forshult - Södra Vik
II

NV om Skärstad utbreder sig ett småkuperat sedimentationsplan, vars yta ligger betydligt högre än det ovan beskrivna söder om Fagerhultegöl. Hela planet är bevuxet med tall. Planet begränsas i väster av en brant erosionsbrink mot ån, sluttar långsamt mot öster och begränsas i norr av en moränhöjd, där en 50 m bred kransformad isälvsaterialterrass avsatts. Vid Näshult har ån skurit en bred, flack öst-västlig dalgång genom isälvsaterialet. Dalgångens bredd varierar mellan 300-400 m. I dalgången går berggrunden punktvis i dagen och i densamma finns även små oregelbundet åsformade erosionsrester. En liknande genombrottssdal finns 1200 m längre mot SO. Denna är dock betydligt smalare och har brantare sidor. Ett restplan finns kvar mellan dessa båda dalgångar och detta är i NV-delen sönderskuret av yterosion. Byn Skärstad ligger på en brett kupolformad del av planet och en isolerad höjd med fornlämningar finns 300 NV om Skärstad.

Vid gården Sundsholm finns en isolerad, flack packe av sand och mo.

Vinäs - Sandgöl

- I, III Från Vinäs sträcker sig mot söder ca 800 m en grusplatå med starkt bruten yta. I norra delen kan terrängen närmast hänföras till kametypen, medan mot söder en annan avsmältningsmekanism varit rådande. Ett plan har här byggts upp och i detta har stora dödisblock varit inbäddade. Efter deras avsmältning bildades ett mönster av smala plan eller ryggformade åsar med i huvudsak öst-västlig längdutsträckning. Detta område är av stort geovetenskapligt intresse. Botten i vissa dödishålor består uteslutande av väl rundade block. Två mycket vackra tväråsar finns väster om de båda gölarna SV om Södra Vi station. Den norra tväråsen är smal och vackert ryggformad. Bredden vid basen är ca 80 m och höjden över omgivande terräng 9-12 m. Den södra tväråsen är bredare och har ojämn längstopografi. I området mellan tväråsarna är terrängen av kametyp.

Södra Viplanet

- m II Södra Vi samhälle ligger på ett avgränsat plan med iskontakt i väster och jämn sluttning mot dalgången i öster. Planets bredd varierar mellan 100 och 200 m och dess västra begränsning är ojämn. Planet sträcker sig fram till Örkullen söder om samhället.
- n II Området väster om Södra Vi och söder om vägen Södra Vi - Kåbbo har i östra delen storbruten dödistopografi omväxlande med ett av två mindre åas sönderskuret plan. Åarna har på vissa ställen skurit sig ned mer än 15 m i det ursprungliga planet och flera stora dödishålor med samma imponerande djup finns. Mellan dödishålorna finns ett nät av getryggsformade åsar. Ca 900 m väster om vägkorsningen norr om Örkullen ändrar terrängen karaktär och övergår i ett undulerande plan. I södra delen av detta har ån eroderat en 100-150 m bred och 8-12 m djup dalgång. Söder om ån är planet betydligt jämnare än norr därom. Små dödisgropar förekommer dock. Den västligaste delen av planet norr om ån är närmast golvplan. Ca 700 m SO om Kåbbo höjer sig en kulle av isälvsmaterial ca 15 m över huvudplanet. Kullens basdiameter är ungefär 250 m. Söder om vägen mot Hornabo ligger en smal sträng av isälvsmaterial lateralt till dalsidan.

Fågelhemsplanet

- o II Ett närmast golvplanet sedimentationsplan återfinns i området kring Källenas. Planet är bevuxet med vacker tallskog. Begränsningen mot norr utgöres av en brant erosionsbrink mot ån, som från väster rinner ut i sjön Krön. I väster övergår planet i ett 4-8 m lägre liggande, delvis torvtäckt område med dödishålor. I centrala delen av planet går berggrunden i dagen. Detta är även fallet i den erosionsrännan, som återfinns vid Annalund. SV om planet vidtager en bred flack dalgång. Några dominerande terrängformer kan dock utskiljas i denna. Längst i väster, någon km NV om N. Fågelhem, ligger lateralt till moränsluttningen en mot öster sluttande sedimentpacke av sand.

Omedelbart väster om riksvägen vid N. Fågelhem löper mot NV två parallella ryggformade åsar. Deras bredd vid basen är i denna del ca 100 m och deras inbördes avstånd 120-150 m. Den östra åsen ansluter till det tidigare beskrivna planet vid Annalund, medan den västra efter ca 400 m övergår i korta åssegment och runda kullar i dalgångens mitt.

En km väster om vägen vid N. Fågelhem återfinns en 5-8 m hög och vackert ryggformad ås. Utan större förändringar i form kan åsen följas ca 500 m norrut till ett mindre plan.

- p
I, II Söder om Källenas utbreder sig ett brett mot öster sluttande plan, vilket i norra delen till största delen är odlat. Mot norr övergår isälvs materialet utan skarp begränsning i morän. Planet visar spår av yterosion. Två öst-västliga sänkor genomdrager norra delen av planet. Omedelbart väster om N. Fågelhems bykärna finns en dödishåla med en ungefärlig diameter av 140 m.

Fågelhemsplanet övergår söder om N. Fågelhem i ett mycket vackert åsparti. Åsen har bred ryggform och tydliga iskontakter på såväl öst- som västsidan. (Se profil 5). Vegetationstypen är björkhagmark.

- q
II Vid S. Fågelhem ligger isälvs materialet som ett mäktigt, mot söder sluttande plan, vilket i hela sin bredd är odlat. Sluttningen ned mot sjön Krön är jämn. Tendens till terrassbildning finns dock öster om gården. Mot söder uppträder på planet två markanta åsar. Den västra är i norra delen (200 m SO om S. Fågelhem) smalt ryggformad och höjer sig ca 10 m över omgivande terräng. Efter 300 m planar åsen ut. Den östra åsen är bred och flackt välvd. Längsprofilen är ojämn och två markanta åscentra kan urskiljas. Mellan åsarna är terrängen svagt kuperad. Söder om S. Fågelhem har en bäck eroderat sig ned 5-8 m i det glacifluviala materialet.

Området mellan sjöarna Krön och Hjorten

- r
II I väster närmast gamla landsvägen löper en bred flack ås i NV-SO riktning. Denna går utan avgränsning mot öster över i ett brett, mycket mäktigt plan med undulerande yta. Sluttningen mot den breda dalgången i öster är brant och i dalgången vid järnvägen är isälvs materialet delvis torvtäckt. Planet och åsen är till största delen barrskogsbevuxna. Öster och NO om sjön Hjorten finns ett flertal dödisgropar.

Vimmerbydeltat

- s
II Området begränsas i öster av Stångån, i norr av bäcken från Korkadamm till sjön Krön, i söder av madmarkerna söder om Skillingarum och i väster av våtmarkerna vid Gubbgölen. Vimmerbydeltats östsida är utformad som en brant erosionsbrink. Deltaytan ligger 14-16 m över den breda dalgångens botten. Även mot norr är begränsningen bitvis utformad som en erosionsbrink. Deltats yta är mestadels svagt undulerande eller plan, men även kuperade områden förekommer. Således övertväras planet av en NV-SO 2-3 m djup erosionsrännan 750 m öster om Korka. I deltats norra del finns ett trågliknande område, där grundvattnet tidvis går i dagen. Väster om Trekanten går en markant dalgång

i nord-sydlig riktning. Södra delen av deltat sluttar långsamt mot söder och SO. I tåkten söder om Korka damm har konstaterats, att morän täcker de glacifluviala avlagringarna. Hela NO delen av deltat är bevuxen medan den SV delen är odlad och bebyggd.

Ulveberg - Gubb gölen

- t II Längst i väster vid Ulveberg uppträder en flack sandsträng, vilken kan följas fram till gården Torskvarn. Här vidgar sig avlagringen och bildar norr om vägen ett jämnt plan, vilket kan följas fram till Korka damm. Två markanta sänkor skär genom planet. Söder om vägförgreningen mitt i området går två 10-12 m höga, drumlinformade lober av isälvsmaterial mot söder. Vissa partier av planet är odlade, men största delen är bevuxen med barrskog. Området söder om planet uppvisar en annorlunda topografi. Terrängen är bruten och sönderskuren genom yterosion. Korta åspartier, kullar och dödishålor förekommer omväxlande med smärre plåtåer. Nivåskillnaderna inom området uppgår till 15-18 m. De olika terrängformernas längdutsträckning varierar mellan NO-SV och NV-SO.

Skillingarum

- u II SO om Skillingarum fortsätter isälvsaterialet som ett flackt undulerande plan, där berggrunden här och var går i dagen. SV om byn finns tre drumlinformade åspartier. Det NV och det NO har flackt välvda ytor. De är väl avgränsade mot NO och SV och har sin längdutsträckning i NV-SO.

Norr om norra trafikplatsen

- v II Två parallella åsar ligger 100-150 m från varandra. Åsarna är vackert ryggformade och vegetationstypen är omväxlande öppen hagmark och barrskog. Den västra åsen har en bredd vid basen av 60 m och en höjd över omgivande terräng av 12-14 m. Den östra åsen är i södra delen brett ryggformad men planar ut mot NO och övergår i ett flackt plan.

Kohagen

- x II Isolerad förekomst av dåligt sorterat isälvsmaterial ligger på dalsidan ned mot Stångån. Området är odlat och bebyggt.

Hultet

- y II Mot norr sluttar svagt ett ojämnt, tunt sandplan, där berggrunden här och var går i dagen. Nästan hela området upptages av bebyggelse. Öster om planet finns ett ryggformat åsparti med slingrande förlopp. Åsen är smal vid basen och höjer sig endast 4-5 m över omgivande terräng.

8. DJURSDALAÅSEN

Karta 10, 11 och 12

Med Djursdalaåsen avses de glacifluviala avlagringarna, som förekommer längs södra delen av sjön Juttern, i dalgången mellan Djursdala och sjön Borstingen samt som isolerade partier väster och söder om sjön Nyn.

Den egentliga Djursdalaåsen börjar vid Hallersrum och sträcker sig ned till Bysjön utan avbrott. Åsen är i vissa avsnitt avsatt som en enorm dalfyllnad, där rikligt med dödisblock inbäddats i materialet. I andra områden, exempelvis i norra delen, har isälvsgruset avlagrats som en mäktig lateralås längs den östra dalsidan och en lika mäktig centralås i den här breda dalgångens mitt. Den ursprungliga topografin har i hög grad förändrats genom sen- och postglacial yterosion. Ett par km öster om dalgången finns isolerade förekomster av sand och grus.

Området norr om Björkesnäs

- a
I, II
- Området kan bäst karakteriseras som ett storbrutet grusfält där dödis spelat en stor roll för terrängens utformning. I centrala delen närmast sjön Juttern finns ett 250 m brett, odlat terrassplan, vilket i öster begränsas av en brant 15-20 m hög sluttning upp till en flackt välvd centralrygg med nord-sydlig längdutsträckning, även denna till stor del odlad. Centralryggen är i öster begränsad av en stor dödishåla och i söder av en tappningsränna. I norr har bäcken från gölen, som är belägen i dödishålans botten, skurit en djup sänka i det sandiga materialet. Den SO delen av området är plan och barrskogsbevuxen. Även den NV delen av området är barrskogsbevuxen, men här sluttar terrängen brant ned mot sjön. Ett flertal mindre dödisgropar finns i området. Intressanta är de barrskogsbevuxna krönvallar, som begränsar området i NO och öster (mot landsvägen). Dessa har branta sidor och är vackert ryggformade. Höjden över om- givande terräng varierar mellan 7 och 12 m. Öster om landsvägen förekommer isälvsmaterial som isolerade plan begränsade av berg i dagen och iskontakter.

Långsjöområdet

- b
II
- Kring gården Långsjö utbreder sig ett golvplant, odlat sandområde. 500 m söder om gården finns två mindre avlagringar, varav den ena utgörs av finkornigt isälvsmaterial mellan två bergryggar. Öster om Långsjöns norra strand ligger en smal terrass av sand och grus. Omedelbart öster om terrassen ansluter en vackert ryggformad ås, vilken 150 m söder om vägen mot Långbrösle ansluter lateralt till dalsidan. Öster om sjöns södra del och söder om sjön genomskäres planet av en mindre bäck. Området är bevuxet med tallskog och vide. Väster om Långsjön finns ett utomordentligt vackert terrassplan 6-8 m över sjöns yta. Planet begränsas i väster av omväxlande morän och berg i dagen. Brinken mot sjön är brant och bär spår av iskontakt. I planets yta finns ett flertal dödishålor. Terrassplanet är bevuxet med barrskog.

Marstad - Lilla Vi

- c NO om Marstad är den tämligen branta sluttningen ned mot sjön
II täckt med ett mäktigt lager finkorniga jordarter. Området har tidigare varit odlat men är nu öppen hagmark. Sluttningen övergår mot väster i ett brett sandplan, vilket är uppodlat. Väster om vägen, där den lilla vägen går ned till badplatsen, höjer sig en kraftigt ryggformad ås över planet. Åspartiet har nord-sydlig längdutsträckning och bildar i sin centrala del ett kupolformigt åscentrum. Väster om åskroppen finns en stor dödishåla och väster om denna fortsätter isälvs materialet i ett lägre plan. Åsen och planet väster därom är barrskogsbevuxna. Södra delen av området väster om Marstad är ett svagt undulerande odlat plan med moig sand i ytan. I den centrala delen av området uppträder ett flertal moränliknande ryggar, varför benämningen isälvs material i detta avsnitt knappast kan användas.
- Öster om Lilla Vi uppträder ett svagt kupolformat, odlat område uppbyggt av finkornigt material. Inom området finns fornlämningar.

Björkesnäs - Hallersrum - Djursdala - Snokebo

- d Ett plan liknande det vid Långsjön finns även väster och söder
II om Lillesjön. Planets yta ligger 4-6 m över sjöns yta. Inom området går berggrunden här och var i dagen.
- Norr om Bullebo finns två åspartier, ett på vardera sidan om höjdpartiet, där det för övrigt finns fornlämningar. Åspartierna är bevuxna med björkar.
- Väster om Hallersrum är åsen bred och plant välvd. Detta åsparti är odlat och bebyggt. Åsens plant välvda yta ansluter lateralt till dalsidan i öster och avgränsningen mot moränen är tydlig. Västsluttningen ned mot sjön Juttern är brant. Från åsplanet skjuter markanta ryggar ut i dalgången med NNO-SSV riktning.
- SO om Hallersrum fortsätter lateralåsen längs dalgångens östsida ända ned till Bysjön. Den norra delen har en plan yta med varierande bredd och en mer eller mindre starkt sönderskuren brant västsida mot ån. Markant dödstopografi med gropar och små ryggformade åsnät samt åssporrar förekommer. På flera ställen skär djupa erosionsrännor genom grusmassorna. (Se profil 6). De lugnaste formerna återfinnes väster och söder om vägen vid Klocketorp, där åsen till stor del är odlad och har en bred, jämn västsluttning.
- Ett mäktigt deltaliknande parti skjuter ut som en udde i dalgången ca 400 m SSV om Källstad. Det deltaliknande partiets yta är närmast plan och ca 300 m bred. Det begränsas mot söder av en brant sluttning och i norr av en djup erosionsravin. Hela södra delen av åspartiet är barrskogsbevuxen.
- e Centralåsen, på vilken Djursdala kyrka är belägen, är bred och
I, II mäktig med drumlinformad längsprofil. (Se profil 7). Åsen är till största delen odlad och bebyggd. Mot söder planar åsen ut nästan helt och hållet men återkommer NO om Djursdala by som ett markant åscentrum bevuxet med barr- och lövskog.

SO om Djursdala by ligger isälvmaterialet som ett tunt täcke på dalsidan utan egna terrängformer. Området, som till största delen är odlat, ändrar efter ca 500 m helt karaktär. De dominerande terrängformerna utgörs av mäktiga, skarpt ryggformade åsar och åsnät. Närmast ån, först väster och sedan öster om densamma, löper en skarpt ryggformad ås från en punkt 350 m NV om Dämgöl och fram till Bråtdammen. Vissa partier av åsen är utomordentligt vackra.

Drygt 100 m väster om ovannämnda rygg ligger lateralt till västra dalsidan det mest imponerande partiet av Djursdalaåsen. Formationens östsida reser sig brant nästan 40 m över dalgången. (Se profil 8). Väster om krönet vidtager ett brett plan. Detta mäktiga åsparti följer utan avbrott dalsidan ända ned till Snokebo göl. Längsprofilen är mycket ojämn. Höjddifferenser på 10-15 m förekommer liksom parallellåsar och åsnät. Över huvud taget har åsen ett slingrande oregelbundet förlopp. Hela åspartiet är bevuxet.

f Mellan gården Perstorp och huvudåsen, som här går fram
II omedelbart väster ån, utbreder sig ett storbrutet kameområde med kullar och sänkor, där nivåskillnaderna ibland överstiger 10 m. Hela området är barrskogsbevuxet. Vid Sörby går mot SO ett flackt ryggformat åsparti väster om huvudåsen. Åspartiet är delvis uppbyggt kring en kärna av urberg och efter ca 200 m planar åsen ut och övergår i ett ojämnt plan. Planet begränsas mot öster av en brant sluttning, medan övergången mot morän i söder är oskarp.

g SO om kameområdet smalnar dalgången markant och här blir även
I, II huvudåsen mindre imponerande. Vid kvarnen norr om Bråtdammen övertväras dalgången av en 10-14 m hög ås med VNV-OSO riktning. Den blockbeströdda åsen är 200 m lång.

h Väster om ån mellan Bråtdammen och Snokebogöl ligger närmast ån
II ett brett sumpigt plan och väster om detta den tidigare beskrivna huvudåsen, vilken här åter är mäktig och höjer sig 15-20 m över omgivande terräng. Väster om åsen utbreder sig i södra delen ett kameområde med tendens till NV-SO orientering.

i Det triangelformade området mellan Snokebogöl, Malmingen och
II Snokebo intas av ett stort plant grusfält. Öster om Snokebo är det till stor del odlade området närmast golvplant med skarp avgränsning mot moränen i SV. Den centrala delen av grusfältet är barrskogsbevuxen och till största delen plan, men här finns ett par stora dödishålor. Dessutom skär flera utbuktningar från Malmingens bäcken in i planet. Här begränsas planet av iskontakter.

Snokebogöl - Malmingen - Bysjön

j Avlagringen öster om Snokebogöl består i norra delen av ett 300
I, II m brett, småbrutet lateralplan, vilket mot söder övergår i en smal ryggformad ås parallell med dalgången. Åsens västsluttning mot sjön är brant. I dalsidan mittför Gröndal finns här en mycket märklig bildning i form av en djup, i botten odlad dödigröp, som på ett kort stycke öppnar sig mot gölen. 350 m söder därom planar åsen ut och övergår på nytt i ett oregelbundet plan, vars dominerande terrängformer är två

parallella ryggar med NV-SO orientering. Norr om Malmingen är planet jämnt och barrskogsbevuxet. Bredden uppgår till 300 m och planets yta ligger 20 m över sjöns yta. Brinken mot sjön är brant och utformad som iskontakt.

- k II Partiet mellan Malmingen, Brofallegölen och Ängstugegölen intages av ett småbrutet grus- och sandplan. Över det till stor del barrskogsbevuxna området går en bred flack rygg i NV-SO riktning. Väster om landsvägen väster om Ängstugegölen går två utlöpare av planet mot SO, där berggrunden ställvis går i dagen.
Norr om Bysjön ligger ett mot NO sluttande småbrutet plan, vilket i ytan är perforerat med små dödishålor. Planets yta ligger i södra delen ca 15-18 m över Bysjöns yta.

Bysjön - Borstingen - Nossen

- I, II Bysjöns SO del begränsas av en kraftig ryggformad ås med NO-SV orientering. Åsen höjer sig 15 m över sjöns yta och är bevuxen med lövträd. Söder om landsvägen är terrängen kuperad och grustäcket tunt. En flack skogsbevuxen grussträng följer dalgångens västsida fram till Borstingen. Den är en ojämn lateralbildning med små odlade plana partier mellan åsryggar och rundade kullar.
NV om Barngölen har isälvs materialet avsatts som sprickfyllnad. Flacka plan och svagt ryggformade kullar är de dominerande terrängformerna. Norr om Barngölen finns ett mycket kraftigt åsparti. Terrängen stiger brant, från gölen räknat, planer därefter ut, för att efter ett 50-tal m stiga ytterligare till ett övre plan. Öster om Barngölen är terrängen storbruten och kan närmast karakteriseras som kameområde. Från en punkt 250 m söder om Barngölens sydspets går mot söder en praktfullt ryggformad ås. Åsens bredd vid basen är ca 40 m och dess höjd över omgivningen varierar mellan 8 och 12 m. Den udde som åsen bildar i sjön Borstingen, är drygt 100 m lång och i sydspetsen tvärt avskuren. Hela åsen är barrskogsbevuxen. Öster om åsens sydligaste del utbreder sig ett mjukt, kulligt grusområde. sig ett mjukt, kulligt grusområde.
- m II Mellan Långbrösle och Pettersborg finns ett minst 3 hektar stort, närmast golvplant, barrskogsbevuxet område.
- n II Vid Borstingens västra strand finns ett flackt barrskogsbevuxet grusplan. Grusplatån begränsas i väster av en 2-3 m djup sänka och i öster av en 5-6 m hög brink med iskontakter mot sjön. Två erosionsrännor, 15-20 m breda och 1-2 m djupa, går i NV-SO riktning över planet.
Norr om Borg utbreder sig ett golplant odlad område av finkornigt glacifluvialt material på dalgångens botten.
Norr om sjön Nossen finns ett litet, mot söder sluttande plan, vilket genom yterrosion uppdelats i nord-sydliga rännor och flacka ryggar.

Borstingen - Mogöl

- o
III Från Borstingens SO del kan resterna av en oregelbunden ås följas mot SO. Åspartiet mellan sjön och landsvägen är oregelbundet ryggformat. Mellan vägen och Mogöl och öster om denna är åsen exploaterad till större delen. SO om gölen finns laterala avlagringar.

Väster och söder om sjön Nyn

- p
I, II Det kransformade området av glacifluvium runt L. Vrängen utgörs av smala plana grussträngar, som höjer sig ca 2 m över omgivande torvtäckt terräng. Från L. Vrängens södra del och fram till sjön Nyn och längs dennas västra strand sträcker sig två, efter vissa sträckor tre, mycket vackra ryggformade åsrygggar med NV-SO orientering. Ryggarnas bredd vid basen varierar mellan 30-50 m och deras höjd över omgivningen mellan 6-12 m. I övrigt utgörs glacifluviet av ett svagt undulerande plan.

Fjärdingsmåla - Säflod - Nyserum

- q
II, III Ett vackert, björkbevuxet åsparti finns vid Fjärdingsmåla. Åspartiet är uppbyggt som ett åscentrum och ligger helt isolerat från de ovan beskrivna åsryggarna norr och NV därom. Huvudplanet öster och SO om Fjärdingsmåla är väl avgränsat i terrängen. Planet är svagt undulerande och barrskogsbevuxet. Norr om planet går en NV-SO ås, vilken är uppdelad i segment. Åsen är vackert getryggsformad och når efter vissa sträckor en höjd av 15 m över omgivande terräng. Mestadels är dock höjden 4-6 m. En km NV om Säflod ligger ett småbrutet skogsbevuxet plan med dödstopografi. I vissa partier finns tendens till öst-västlig orientering. Ett småbrutet område med dödstopografi finns ca 200 m SV om Dalhem. Grusfältet sluttar terrassformigt mot NV. NV om Nyserum ligger ett mot SV långsamt sluttande sandfält, som är odlat.

Höghultsområdet

- r
I-III NV om byn Höghult ligger en ca 600 m lång och 15-110 m bred lateralterrass. Terrassen är ojäm i ytan och materialet är tunt i vissa avsnitt. Norra delen av terrassen är odlad, medan centrala och södra delen är barrskogsbevuxen. Närmast söder om Höghult utbreder sig ett närmast golvplant sedimentationsplan bevuxet med barrskog. Planet har en 8-10 m hög och närmast knivskarp iskontakt mot torvmossen i öster och i SO en fri avlastningsbrant. Söder om Höghult begränsas planet mot norr av en bred odlad sänka. Deltaytan är sannolikt uppbyggd till eller strax under högsta kustlinjen och iskontakten i öster är unik. (Se profil 9). Runt norra delen av Grindeln finns sand och grusfält, vilka till stor del är odlade och sluttar långsamt mot sjön. SO om sjön Kilen finns tre mindre grusplan begränsade av 2-4 m höga iskontakter. Mellan det NV och det centrala planet finns en väl avgränsad dödishåla. Öster om planet är den 150 m breda dalgången täckt med ett mer än 1,5 m mäktigt lager av sand.

Isolerade förekomster öster om Djursdalaåsen Karta 10 och 11

Strömsholm - Ängstugan - Grönhult

- s
II, III Två-tre km NO om Djursdala kyrka finns ett antal små, glacifluviala avlagringar. På linje från en punkt en km NV om Strömsholm och fram till Ängstugan ligger sex små isolerade plan, plana eller svagt undulerande, här och var genomdragna av NV-SO orienterade flacka rännor. Planen är odlade eller bevuxna med barrskog.
Runt Ängstugan utbreder sig ett plan med tendens till ryggform mot SO. Området norr om vägen är barrskogsbevuxet medan partiet söder om vägen är odlat.
Norr om Grönhult ligger en smal sträng av grus och sand lateralt till moränhöjden. Terrängen sluttar mot väster och området saknar egna terrängformer. Norra delen är hagmark och resten barrskog.

Gransemåla - Nymåla

- t
II Tre km öster om Djursdala by löper mellan Gransemåla och Nymåla en i NV-delen flackt ryggformad ås, vilken öster om St. Gransjön tillväxer i både bredd och höjd. Ryggformen blir här mer markant. SO om St. Gransjön avsmalnar åsen på nytt och begränsas omväxlande på öst- och västsidan av berg i dagen. Även själva åskärnan synes här vara uppbyggd kring en bergrygg. I SO-spetsen omges den här obetydliga åsen av två oregelbundna plan. Nästan hela åspartiet är barrskogsbevuxet.
Efter ett avbrott på 300 m återkommer åsen ca 500 m SSO om Nymåla, där den är smal och vackert ryggformad. Åsens bredd vid basen är ca 15 km och höjden över omgivningen 4-5 m.

Brofall

- u
II Runt Brofallegölen ligger tre isolerade sedimentplan på samma nivå. Gemensamma drag för alla tre är den jämna ytan. Norra delen av det östra planet är bevuxet med barrskog. I övrigt är planen odlade.

Ödestorp

- v
II 500 m NV om Ödestorp ligger ett jämnt, barrskogsbevuxet plan. 750 m SV om byn finns en 40-100 m bred ås, vilken är tydligt segmenterad i små låga kullar, som i norra delen övergår i flacka plan. Dessa har tidigare varit odlade men används numera som hagmark. Åspartierna höjer sig sällan mer än tre m över omgivande terräng.

Alsta

- x
II Från Norrbyn i Alsta går mot SO fram till vägen Frödinge-Vimmerby en närmast golvplan sedimentpacke. Ungefär halva arealen är odlad eller används som hagmark medan resterande partier är barrskogsbevuxna.

9. JUTTERSBO - VRÅNGFALL, SKÄNNINGE - SOLHULT - Karta 11 och 12 FRÖDINGEOMRÅDEN

Vrå

- a
II En km norr om Vrå vid den SO änden av sjön Anen finns smala, flackt välvda plan och terrasser av sand vid strandkanten.

Juttersbo - Vrångfallåsen

- b
II Mellan Juttersbo och Vrångfall löper en åsbildning i meanderliknande slingor. Åsen börjar i NV som en 25-30 m bred sporre från den branta bergsidan i väster. Efter ett avbrott på 75 m uppträder ett endast 20 m långt åsparti och väster om dessa åsstumpar följer en oregelbunden lateralås bergsidan. Vid Juttersbo lämnar lateralåsen dalsidan och klättrar med bibehållen ryggform uppför bergshöjden i SO. Mot söder följer vägen den slingrande åsen, vilken till en början är 20-50 m bred. Väster om sjön Frindeln löper åsen fritt i terrängen, men åsryggen höjer sig endast 3-6 m över omgivningen. Söder om sjön övergår åsen i ett brett odlat plan, utbyggt av finkornigt material. Nästa åsparti återfinnes öster om sjön Närten, där åsen lateralt följer en bergrygg. Åsens längsprofil är ojämn. Hela dalgången vid Vrångfall är fylld med sand och mo. Området är plant och helt uppodlat. I dalgångens södra del finns vidare små isolerade sandplan. Vid Östergården ligger en smal sträng av finkornigt isälvsmaterial, vilket SO om landsvägen övergår i en flack rygg med smärre uddar mot omgivande mossmark. Även detta område är odlat.

Stensättra - Luddet

- c
II 300 m SV om Stensättra ligger en isolerad gruspacke lateralt till en moränhöjd i öster. 300 m söder om nämnda område finns en liknande packe lateralt till en brant bergvägg i väster.

Skänninge

- d
II Öster om Skänninge ligger ett mot NO sluttande plan, vars ursprungliga plana yta sönderskurits genom yterosion. Isälvsaterialet öster om landsvägen ligger nere på den breda dalgångens botten. Hela området är odlat. Den obetydliga förekomsten av isälvsmaterial väster om Skänninge är i väster uppbyggd som en smal platå, vilken mot öster övergår i en grussträng, som är parallell med vägen.

Böllerum

- e
II, III Böllerum ligger på en bred drumlinformad rygg av finkornigt glacifluvialt material. I områdets södra del går en bergrygg i dagen omgiven av moränliknande material. Ett isolerat plan finns 250 m SO om gården. Detta är avskuret från huvudplanet i väster av en bäckfåra. Hela området vid Böllerum är odlat.

Ljungnäset - Solhult

- f II Vid Ljungnäset finns ett oregelbundet plan, vilket mot söder övergår i obetydliga grussträngar omgivna av berg i dagen. Ca 250 m SSO om Ljungnäset går en smal ryggformad sporre av grus och sand mot öster. Mot söder följer gamla vägen mot Solhult en smal sträng av finkornigt isälvsmaterial. Utlöparen väster om Solhult är uppbyggd som ett plan med en 6-8 m hög iskontakt mot norr. Planet är barrskogsbevuxet.

Solhult - Solsbo

- g II Ett brett odlat och lövskogsbevuxet plan begränsas här i öster av en brant sluttning. Nivåskillnaden mellan planet och dalgångens botten varierar mellan 11 och 15 m. Väster om landsvägen söder om Solhult ligger ett smalt sandplan öppet i terrängen. Vid och väster om Solsbo uppträder isälvsmaterial lateralt till berg i dagen i väster. Planet är här 100-150 m brett och sluttar långsamt mot öster. Först ett hundratal meter norr om skjutbanan ändrar planet utseende och övergår långsamt i en flackt välvd ås, vilken löper fritt i terrängen ända fram till anslutningen till Frödingeplanet väster om Ljugölen. Strax före anslutningen till planet blir åsformen mer accentuerad och speciellt östsidan är välutbildad.

Väster om Högebro

- h II, III I NV delen av området följer en plan terrass dalgångens SV-sida. Isälvsaterialet begränsas i SV av morän och rundade berghällar. Området är bevuxet med ung tallskog. Vid landsvägen övergår terrassen i ett brett plan, genomdraget av sänkor och flacka ryggar. I norr och öster går berggrunden punktvis i dagen.

Frödingeplanet

- i II SO om Högebrogölen börjar det egentliga Frödingeplanet, som med en bredd av ungefär en km sträcker sig mot SO fram till vägen Vimmerby - Västervik. Planet är omväxlande golvplant och svagt undulerande. Den norra delen är nästan helt skogsbeklädd medan den södra är odlad och bebyggd. Planets NV del är väl avgränsad i terrängen. Iskontakter förekommer mot SV och avgränsningen mot moränen i norr är skarp. Högebrogölen och Togöl är sannolikt ursprungliga dödishålor. Mellan landsvägen och gölarna går parallellt med landsvägen ett pseudoplan över området. (Se profil 10). Den NO delen av planet uppvisar mjuka erosionsformer och sluttar långsamt mot norr och öster. Från centrala delen av planet går en slingrande erosionsränna mot öster och mynnar i dalgången ca 500 m VNV om gården Sandhorvan. Området norr om samhället är, med undantag för erosionsrännan, närmast golvplant. Den jämna topografin avbrytes endast av två mindre bergknallar, vilka går i dagen i SV.
- j II NV om kyrkan är planet yteroderat mot öster men för övrigt plant och till största delen odlat. Planet begränsas i NV dels av berg i dagen och dels av en djup V-formad erosionsränna.

Väster och SV om kyrkan har planet mjukt rundade former. I planet finns här en grund dödishåla med 250 m:s diameter. Från denna går en utloppsränna mot öster. Den SV loben av planet, som utbreder sig SV om kyrkan, har mycket bred och flack rygghform. I lobens östra del går berggrunden i dagen. Området väster om kyrkan är till största delen odlad.

En km väster om kyrkan finns en mer eller mindre isolerad del av planet. Denna är i sin tur uppdelad i två delar genom erosion av en bäck från väster. Området söder om bäcken är störst och utgöres av ett mot norr långsamt sluttande plan med en 6-8 m hög brink ned mot bäckens nuvarande erosionsbas. Planet är bevuxet med barrskog. Området norr om bäcken kan kort beskrivas som en odlad, svagt rygghformad erosionsrest.

- k
II Den SO delen av planet öster om gamla landsvägen Vimmerby-Västervik är till stor del bebyggd. Berggrunden går i dagen både i den östra (utefter vägen mot Frödingehult) och den SO loben.

Den isolerade förekomsten vid Tyrestorp innehåller endast obetydliga mängder glacifluvialt material.

- l
II Från den SO loben utgår mot Rössle en bred flack ås, vilken tvärt avsmalnar och med en bredd vid basen av endast 40-50 m sträcker sig ca 1,2 km mot SO. På vissa sträckor har åsen rygghform och höjer sig 4-6 m över omgivande terräng.

Övriga spridda förekomster

Karta 12

Mellan länsgränsen 5 km NV om sjön Solaren och fram till sjön ligger en rad mindre, glacifluviala avlagringar.

Långbrössle

- m
III Vid länsgränsen NO om gården Långbrössle ligger 3-5 m höga, plana sandterrasser vid dalgångens sidor. Terrassernas bredd varierar mellan 30-70 m.

Bäckhult - Hjorteflogen

- n
II Vid Bäckhult ligger en terrass mot en större höjd. Förbi Hjorteflogen sträcker sig ett smalt grusplan med jämn yta. Planet är utom i den norra delen i väster begränsat av ett 3-5 m lägre liggande torvtäckt område. Större delen av planet är odlad och dess bredd varierar mellan 25 och 100 m.

St. Haggöl - Gögöl

- o
II SO om St. Haggöl ligger i dalgångens botten ett svagt undulerande sandplan, som till största delen är odlad. Ett mindre plan SO om Gögöl är skogbevuxet.

10. VASSEMÅLA - HÄLLERUM - FJÄLSTEROMRÅDEN.

Karta 13

I området 5 km NV om Tuna förekommer spridda smältvattenavlagringar med varierande terrängläge, sammansättning och ytformer. Smältvattenavlagringarna framträder vanligen i form av terrasser, kullar och fält.

- a
III NV om Vassemåla följer landsvägen ett sandstråk med lågkullig yta.
- b
II SO om Vassemåla ligger ett lågkulligt fält av isälvsavlagringar som dalfyllnad kring berg- och moränkullar.
- c
III Norr om Djurgölen ligger kring höjdområdet en krans av sandmaterial med terrassform. Åt öster vidgas terrassen till en deltaplatå, som sluttar flackt mot söder.
- d
I Nerför SO sluttningen av en bergplatå V om Djurgölen löper en vackert ryggformad ås. Åschrönet ligger uppmot 12 m över omgivningen och sänker sig i trappstegsform mot SO till järnvägsbanken, där ett stort genombrott gjorts, efterlämnande mycket vraksten. Längre mot SO kvarstår en 10 m hög, vackert formad rygg, som svänger mot söder och upphör i nordkanten av en bergshöjd. Den norra åsryggen är särskilt märklig genom sin karaktär av slukås och sin ovanliga krönlänge.
- e
II Vid vägen öster om Grindelns sydspets sträcker sig en smal planås med flackt välvd yta med SV-NO riktning. Söder om vägsället, ca 300 m ONO om Hällerrums såg, ligger ett gravfält.
- f
II I området vid Hällerrums såg uppträder en terrass, som är ett par hundra meter bred och har en svagt undulerande yta. Mot söder övergår terrassen till en lågkullig sandterrass, som smalnar av mot söder uteder landsvägen ned till Karlslund.
- g
II, III I terrängavsnittet mellan Götemåla och Gryssebo uppträder kullformer av smältvattenavlagringar i ett kort, vindlande stråk. Närmare Gryssebo finns mindre, låga sandterrasser.
- h
II Väster och norr om Borstena ligger en kullig ås med platåartade ansvällningar.
- i
II Väster om Fjälster utbreder sig ett isälvsfält med låga kullar och 5-6 m höga sandplatåer med tämligen jämn överyta. Fältet är genomdraget av NV-SO-orienterade rännor.

11. TUNAÅSEN OCH BLIXTORPSÅSEN.

Karta 13 och 14

Tunaåsen är en av de längre åsarna i länet och går att följa från en punkt 3 km NNV om Spångenäs till Östersjön förbi orterna Krokstorp, Blomsterhult, Jämserum, Fårbo och Virkvarn. Åsen når kusten vid Fittjö NO om Saltvik i Oskarshamns kommun.

- a
II Söder om Skälshult uppträder åsen först i långsträckta, nord-sydliga kullar. Mot söder utmed landsvägen antar åsen i ett kort parti kullformer för att sedan övergå till en markant 10 m hög getrygg, som har rasbrant åt väster och terrassformade påbyggnader åt öster. Åsen trängs ihop vid den lilla gölen 600 m NV om gården Västrahult för att vidare mot söder fortsätta med en relativt plan överyta, innan den på nytt trängs ihop mellan berg- och moränhöjder VNV om Västrahult. Norr om våtmarken 750 m NV om Lindkulla ligger ett komplex av grusiga kullar kring en central, flackt välvd plåtå med blockig yta och berghällar i norra delen.
- b
II Norr om Gränsjön ligger ett kulligt område bestående av smältvattenavlagringar, som omgärdar uppstickande berg. Omkring 1,5 m över sjöns yta framträder ett mer eller mindre tydligt strandhak med en zon av block.
- c
II Norr om den nedlagda järnvägen mot Vimmerby går en 40-50 m bred terrass längs en låg bergkant från f d banvaktstugan vid Dalsjö några hundra meter mot NV. Höjden är 3-4 m. Huvudåsen fortsätter mot norr, närmast järnvägen med kullformer, längre norrut med jämnare överyta.
- d
II SO om Gränsjön ligger ett isälvsfält med undulerande yta 3-6 m över sjön, högst i östra delen. Den västra delen av isälvsfältet begränsas av en plan rygg med några meters höjd. I södra kanten sticker berghällar upp i ytan liksom i öster.
- e
II, III Söder om Dalsjö fortsätter huvudåsen mot SO som en planås med gropig överyta ca 10 m över Gränsjöns yta för att till stor del utbruten vid Spångenäs gå ihop med en från NO och norr kommande terrass, som ansluter till morän- och bergmassiv.
- f
II Väster om Malmgrava börjar en tvärsbildning, som ansluter till berghällar vid vägskalet ca 600 m NV om gården. Åsen har plan, något vågig yta och avgränsas flackt mot sandfält i söder. Norr om åsplatån, som är ca 5 m hög, ligger rundade kullar avgränsade av dödissänkor, bl a Åsgölen.
- g
II Söder om Malmgrava utbreder sig vidsträckta sandfält med lågkulliga former i södra delen.
- h
II Åsen fortsätter mot SO med flackt välvd, något kullig form slingrande mellan bergknallar ned till vägskalet SO om Tuna kyrka. (Se profil 11). Omkring 1,5 km NV om kyrkan reser sig en märklig, ca 10 m hög och 200 m bred åskulle. Kullens södra parti upptas till betydande del av fasta fornlämningar.
- i
I I södra änden av Tunasjön återkommer åsen som en klapperbelagd avrundad udde. Den 5-6 m höga åsen sträcker sig mot SO med ett relativt brett, undulerande krön. Det vackra åspartiet ned till vägen mot Ödestorp är uppodlat eller hagmark.

- j
II Åsen, som på sträckan Ödestorp-Väderum är delvis utbruten, uppvisar en något knotig rygg, som tar stöd mot bergklackar. Vid gården Väderum är åsen vackert ryggformad, ca 10 m hög med ett tvärutskott åt NO. NO-sidan är brant, medan SV-sluttningen är tämligen flack.
- k
II, III Omkring 1 km SO om Väderum smalnar åsen till ca 50 m:s bredd och 3-4 m:s höjd. Närmare Flohult blir åsen drygt 100 m bred och det avrundade krönet höjer sig 7-8 m. Åsen smalnar av och kröker sig runt den lilla gölen, innan den vid Flohult bildar ett massiv med ett brett krön och flack, uppemot 15 m hög NO-sluttning. Det breda krönplanet sträcker sig mot väster med en krökt vall överst.
- l
II, III NV om Dalsbo uppträder åsen med en höjd av 5-6 m. Här har svallningen ej helt omformat åsytan. Ställvis förekommer gropar i åsen. Vid Dalsbo är åsen bred och mäktig. Den har något sned form med en typisk krönvall och enstaka block i ytan. Söder om Dalsbo uppträder åsen utplanad med låg kullform diffust mellan berg för att NO om Ekeby vara sammansatt av oregelbundna kullar.
- m
III Vid kommungränsen och Syserum är Tunaåsen smal med en välvd rygg, som höjer sig ca 5 m över omgivningen.
- n
III Från Blixtorp och i riktning mot SO till 200 m norr om Pipetorp uppträder en smal ås, Blixtorpsåsen. Vid Blixtorp består åsen av kullformer söder om en bergklack. Åsen fortsätter sedan som en kantås (lateralås) öster om berg. Omkring 1,2 km SO om Blixtorp övergår åsen i fält av svalljord. Efter ett litet uppehåll uppträder åsen igen i form av en kantrygg på västsidan av ett berg.

12. LOCKNEVIOMRÅDET.

Karta 15

Området tillhör mellanbygdens moränområde och uppvisar måttlig brutenhet. Det glacifluviala materialet är till största delen avlagrat i eller i anslutning till dalgången mellan sjön Spillen i norr och sjön Yxern i söder samt till den vid Locknevi kyrka mot SO avlänkande dalgången mot Grönhult. Området ligger till största delen under högsta kustlinjens nivå, men åsmaterialet är endast måttligt svallat och omlagrat. Undantag finns dock i särskilt för abrasion utsatta lägen, exempelvis norr och SV Björka, där åsmaterialet utsatts för en kraftig omlagring. I dalgången mellan Björka och Locknevi kyrka är åsmaterialet till stor del överlagrat av lera och organogena jordarter (mossjord). Åsryggen sticker endast upp som en serie 100-300 m långa grus- och sandkullar, åscentra, medan de lägre partierna av åsen mellan dessa kullar kan skönjas som mindre ryggar i den plana dalgångens botten.

Käringetorp - Eriksberg

- a
III Ca 1 km NNV om Käringetorp, vid Slätfall, finns ett mindre delta med låg proximalsida och långsamt sluttande distalsida.

Deltats yta är plan och bevuxen med ung tallskog. I väster begränsas deltaplanet av berg i dagen och i öster av en blockig moränterräng.

b 400 m norr om Käringetorp skjuter ett näs ut i sjön Spillen.
I Längs näsets sydsida löper en vackert ryggformad ås med i västra delen NV-SO riktning för att sedan svänga mot öster och NO. Åsen är 375 m lång, 70-90 m bred vid basen och höjer sig 10-14 m över omgivande terräng. I åspartiets västra del finns en vacker dödishåla. Åsen är bevuxen med omväxlande barr- och lövdungar och i västra delen finns ett mindre hagmarksområde.

c Käringetorp ligger på ett ryggformat åsparti, som skjuter ut i
I ONO riktning mot sjön Spillen. Från Käringetorp följer landsvägen mot söder en ryggformad oregelbunden och slingrande ås. Åsens medelbredd vid basen är omkring 40 m och höjden över omgivande terräng varierar mellan 8 och 12 m. Norra delen av åsen närmast Käringetorp är vacker hagmark. Efter 300 m ersätts denna vegetationstyp av löv- och barrskogsdungar. 500 m SO om Käringetorp grenar sig åsen i två parallellåsar med ett inbördes avstånd av 60 m. Efter 200 m förenas de båda parallellåsarna åter i en huvudås. En mäktig, vackert ryggformad biås till ovan nämnda huvudås går från västra stranden av Spillen 800 m SO om Käringetorp mot SV och ansluter till huvudåsens ostsida efter ca 250 m. Biåsens längstopografi är oregelbunden och höjden varierar mellan 8 och 18 m, medan bredden vid basen varierar mellan 30 och 50 m. Huvudåsen planar ut i södra delen och övergår i ett flackt sandplan på sluttningen ned mot sjön.

Spillinge - Björka

d I den relativt smala u-formade dalgången söder om sjön Spillen
I-III ligger närmast sjön ett lager sand på dalgångens botten och sidor. Området är odlad. Terrängen höjer sig mot söder och i den smalaste delen av dalgången, 400 m söder om sjön, övergår sandavlagringen i en mäktig sand- och gruspacke med praktfulla dödishålor och ryggar. Omedelbart norr om Björka vidgar sig dalgången markant och här utbreder sig ett mäktigt delta till största delen barrskogsbevuxet. Deltaplanet är 70-180 m brett, men den ost-västliga längdutsträckningen uppgår till drygt 900 m. Deltat är svagt bågformat med den konvexa sidan mot söder. Deltaytan är i västra delen närmast golvplan. Deltats distalsida sluttar endast långsamt mot söder och är till stor del odlad. I västspetsen av deltat finns tre stora dödishålor, i vilka grundvattnet tränger fram. Märklig är den 8-10 m djupa och 20-35 m breda erosionsrännan, som bågformigt skär genom hela deltaplanet från dödishålorna i väster och fram till deltats östra del 400 m NO Björka. Längs östra dalsidan norr om deltat löper en praktfull, getryggsformad och blockbestrodd ås, matarås, vilken ansluter till deltat öster om landsvägen. Åspartiet är 150 m långt och bredden vid basen överstiger icke 20 m. Höjden över omgivande terräng varierar mellan 6 och 8 m. Söder om deltat utbreder sig åter sand och mo på dalgångens botten och sidor. Huvudparten av det glacifluviala materialet är dock överlagrat av leror och organogena jordarter. En 40-60 m bred packe av dåligt sorterat material finns utmed och norr

om avtagsvägen mot väster 300 m söder om Björka. I västra delen finns tendens till ryggform, men denna planar ut efter ett hundratal meter.

Åninge

- e
I, II Vid Åninge ligger sand längs dalgångens västsida. Berggrunden går punktvis i dagen. 400 m SSO om Åninge löper två parallella åsryggar med ett inbördes avstånd av 160 m mot SO i dalgångens mitt. Den östra åsryggen är uppdelad i två åscentra, vilka höjer sig 8-10 m över dalgångens botten och har en bredd vid basen av drygt 70 m. Den västra åsryggen är drygt 200 m lång och i ytan beströdd med block. Bredden vid basen överstiger icke 40 m och höjden över dalbotten är drygt 10 m i partiets högsta punkt. Båda åsryggarna är bevuxna med en. Ytterligare tre åscentra finns i dalgången mellan Åninge och Locknevi kyrka.

Locknevi

- f
II 800 m NNV om Locknevi kyrka och omedelbart öster om landsvägen finns en smal björk- och aspbevuxen åsrygg, vilken efter 300 m ansluter till sandplanet NV om Locknevi kyrka.
- g
I, II Locknevi kyrka och bebyggelsen närmast denna ligger på ett brett, flackt åsparti. Norr och öster om kyrkan går en utomordentligt vacker, björkbevuxen åsrygg med huvudriktning NV-SO. Den är 6-10 m hög och vid basen ca 60 m bred. Åsryggen fortsätter med smärre avbrott längs dalgångens östsida ned mot Gårdspånga. NO om Gårdspånga lämnar den dalgångens östsida och går fram i dalgångens mitt, där den är drygt 30 m bred och höjer sig 5 m över dalgångens botten. Norr om Gårdspånga slutar ryggen i ett 12 m högt tallbevuxet åscentrum, vars basdiameter är drygt 40 m. Nordost om kyrkan ansluter i rät vinkel en rygg till västra sidan av norra delen av den ovannämnda åsryggen. Den vid Locknevi kyrka utomordentligt vackra hagmarken övergår mot söder successivt i lövblandad barrskog.
- h
II 200 m NO om Gårdspånga utbreder sig ett mäktigt delta, vars plana yta ligger 19 m högre än dalgångens botten väster därom. Deltaplanets längdutsträckning i NO-SV uppgår till 320 m, medan bredden varierar mellan 70-130 m. Deltats proximalsida (mot NV) är oregelbundet terrassformad, medan distalsidan jämnt sluttar ned mot det lägre liggande området SO om deltat. Såväl proximal- som distalsidan är odlade. Deltaplanet har tidigare varit odlat men är nu planterat med tall. I dalgången SO om Gårdspånga finns sand av obestämd mäktighet. Området är odlat och bebyggt.

Svartängen

- i
II Väster om Svartängen finns en mer än 10 m mäktig ackumulation av sand och grus. Ursprungligen är området uppbyggt som ett delta, men långvarig grusexploatering har till stor del förändrat ytformerna. Övergången mot NV är jämn, medan distalsidan mot SO är väl markerad i terrängen. Tvärs igenom

grusackumulationen går i öst-västlig riktning en 60 m bred och 10 m djup erosionsränna. Deltats totala längdutsträckning i NO-SV är 350 m, medan bredden uppgår till max 120 m.

Några isolerade förekomster söder och SO om Locknevi. Karta 15

Målen

- j
III Norr om Målen ligger ett tunt lager av sandig mo på berggrund. Här finns även en knappt 100 m lång, 3 m hög och 20 m bred ås.

Råshult

- k
II Råshult ligger på ett flackt, välvt åsparti, som till största delen är odlat.

Vanstad

- l
II Omedelbart öster om allmänna vägen vid Vanstad utbreder sig ett tunt täcke av sand och mo, där berggrunden punktvis går i dagen. Området är odlat.

Friden - Gölstugan

- m
III 1200 m öster om Vanstad vid gården Friden ligger ett tunt täcke av sand och mo på den västra dalsidan. Berggrunden går punktvis i dagen och materialet är påfallande blockigt. Området har tidigare varit odlat. Norr därom ligger ett par små förekomster.
Vid Gölstugan två km NO om Friden utbreder sig ett tunt lager grusig sand på den odlade dalgångens ostsida.

KLASS 1 - OMRÅDEN I VIMMERBY KOMMUN

1. VÄSTRA DELEN AV RUMSKULLAOMRÅDET

NO-sidan av Silveråns dalgång mellan Rösjön och en punkt en km SO om Urkons håla.

2. ÖSTRA DELEN AV RUMSKULLAOMRÅDET

Stångåns dalgång mellan Ydrefors och Hammarforsen.
Grytsjöbäckens dalgång vid Norra Kvills nationalpark.
Åsryggen vid Ventzelholm.
Området mellan Hylta och sjön Vimmern.
Sedimentationsplanet på Stångåns NO-sida mellan St. Uvgöl och Edserum.

3. BOMÅLA - HALSEBO - TÅNGARP - SAMT SKÄFSHULTOMRÅDEN

Planet och ryggarna V om Skäfshult.

4. VÄSTRA SÖDRA VIOMRÅDET

Lateralåsen öster om Rammsjön söder om Möckeln.

5. STÅNGÅNS DALGÅNG SO OM ÅSTAD - STOREBROÅSEN - OMRÅDET SÖDER OM VIMMERBY

Terrasserna i Stångåns dalgång söder om Brånhult.
Parallellåsarna norr om Skiresjön.
Åsbildningen med getrygg- och kullformer SV om Skiresjön.
Åsryggen norr om Åkemåla.

6. SILVERDALSÅSEN FRÅN HOLMSJÖKULL TILL SVINBERGEN

Området öster om Åsjön.

7. BJÖRKHULT - GULLRINGEN - SÖDRA VI - VIMMERBYOMRÅDET

Åsnätet och sänkan väster om Skärstad.
Det dödispräglade åslandskapet väster om Södra Vi.
Åspartiet med iskontakter söder om N. Fågelhem.

8. DJURSDALAÅSEN

Den ryggformade bildningen norr om Björkesnäs.
Dalgången mellan Djursdalaby och Bråtdammen.
Den odlade dödisgropen vid Snokebogöl.
Åsryggen norr om sjön Borstingen.
Ryggarna mellan L. Vrången och Nyn.
Höghultsdeltat.

10. VASSEMÅLA - HÄLLERUM - FJÄLSTEROMRÅDEN

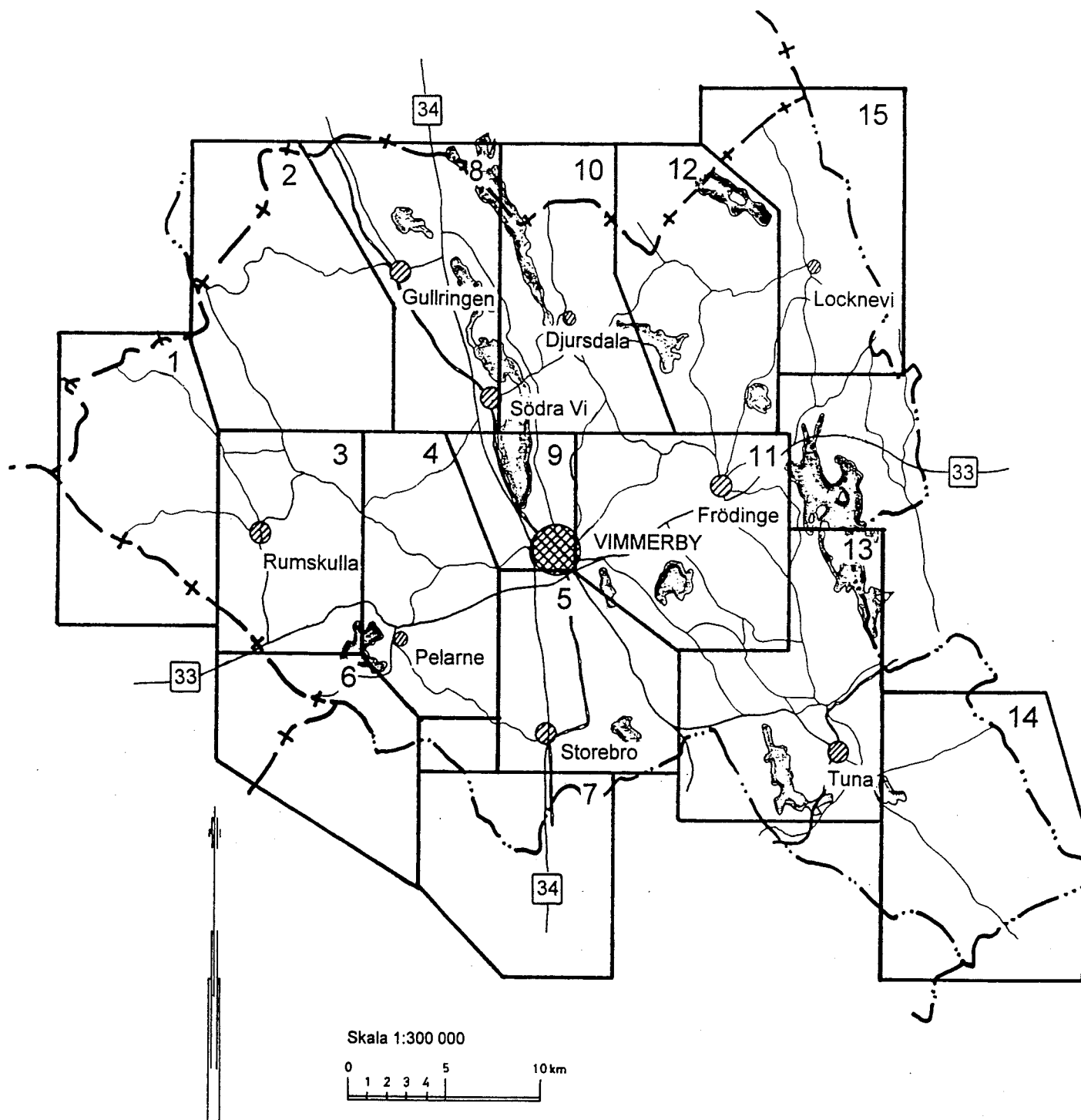
Åsryggarna SV om Djurgölen väster om Hällerum.

11. TUNAÅSEN

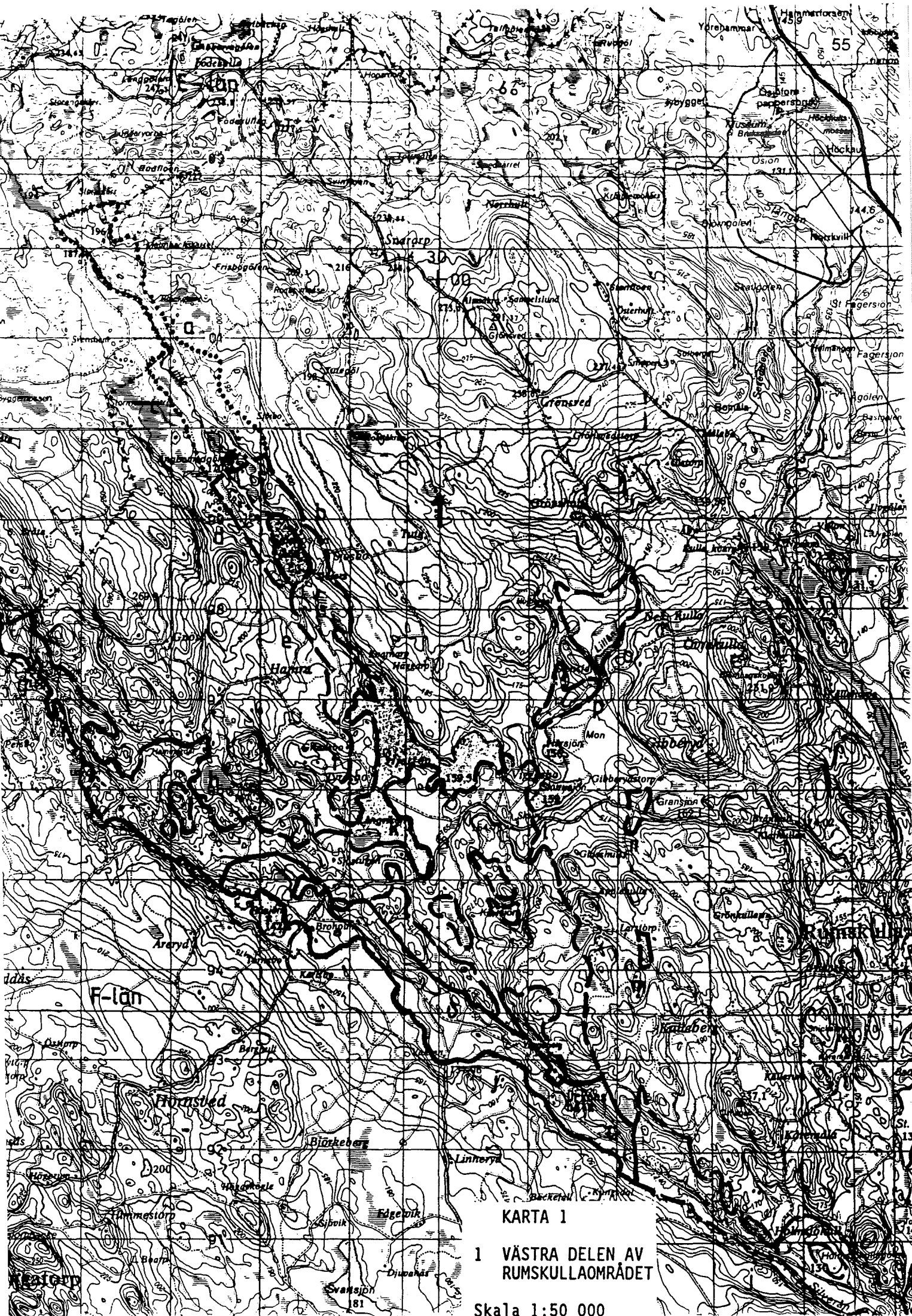
Åsryggen mellan Tunasjön och Ödestorp.

12. LOCKNEVIOMRÅDET

Näset i sjön Spillen SO om Slätfall.
Åspartiet mellan Käringsorp och Eriksberg.
Mataråsen och deltat norr om Björka.
Parallellryggarna SSO om Åninge.
Åspartiet öster om Locknevi kyrka.

Översikt av kartbladsindelning

KARTA 1

1 VÄSTRA DELEN AV
RUMSKULLAOMRÅDET

Skala 1:50 000

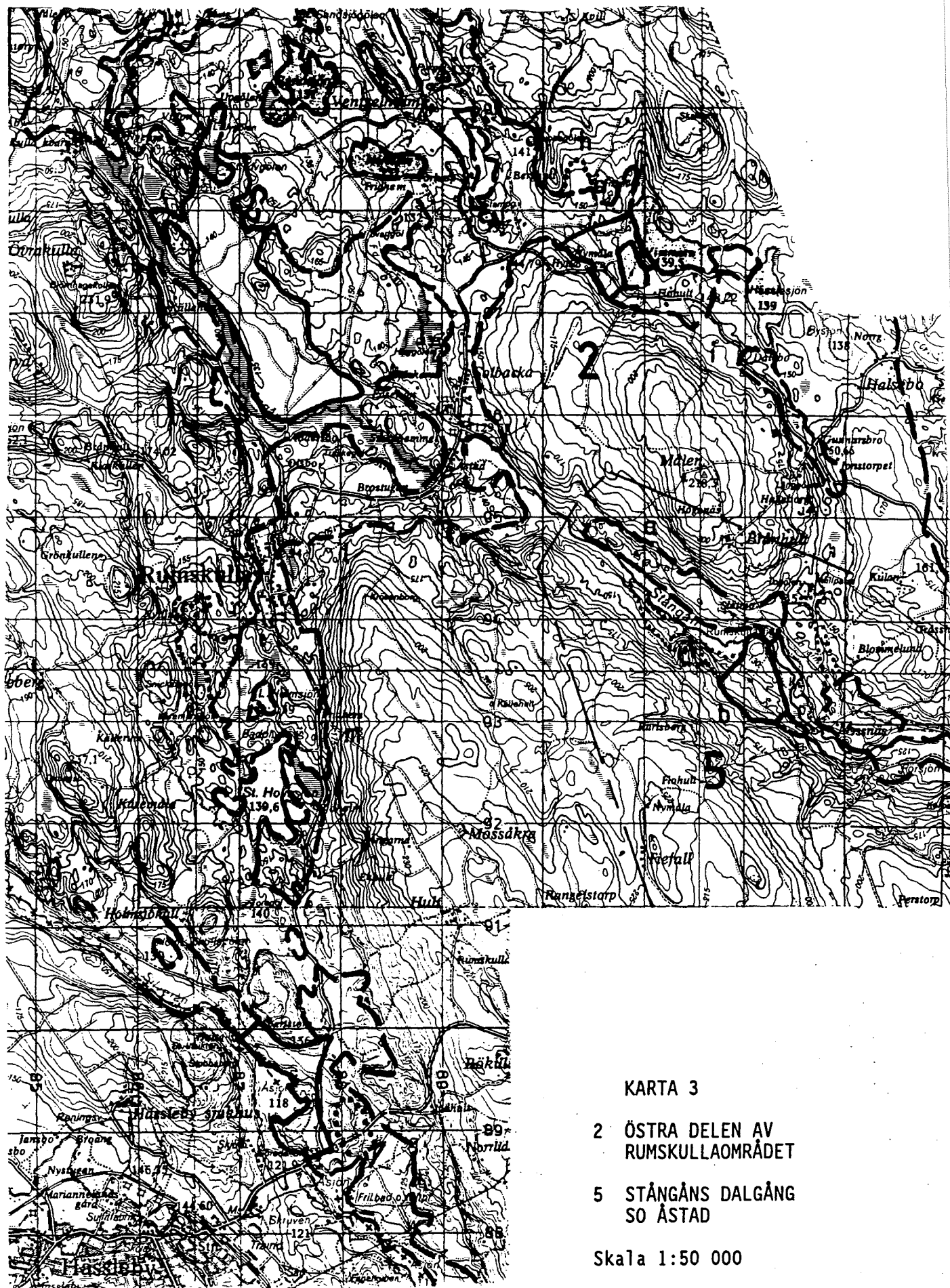

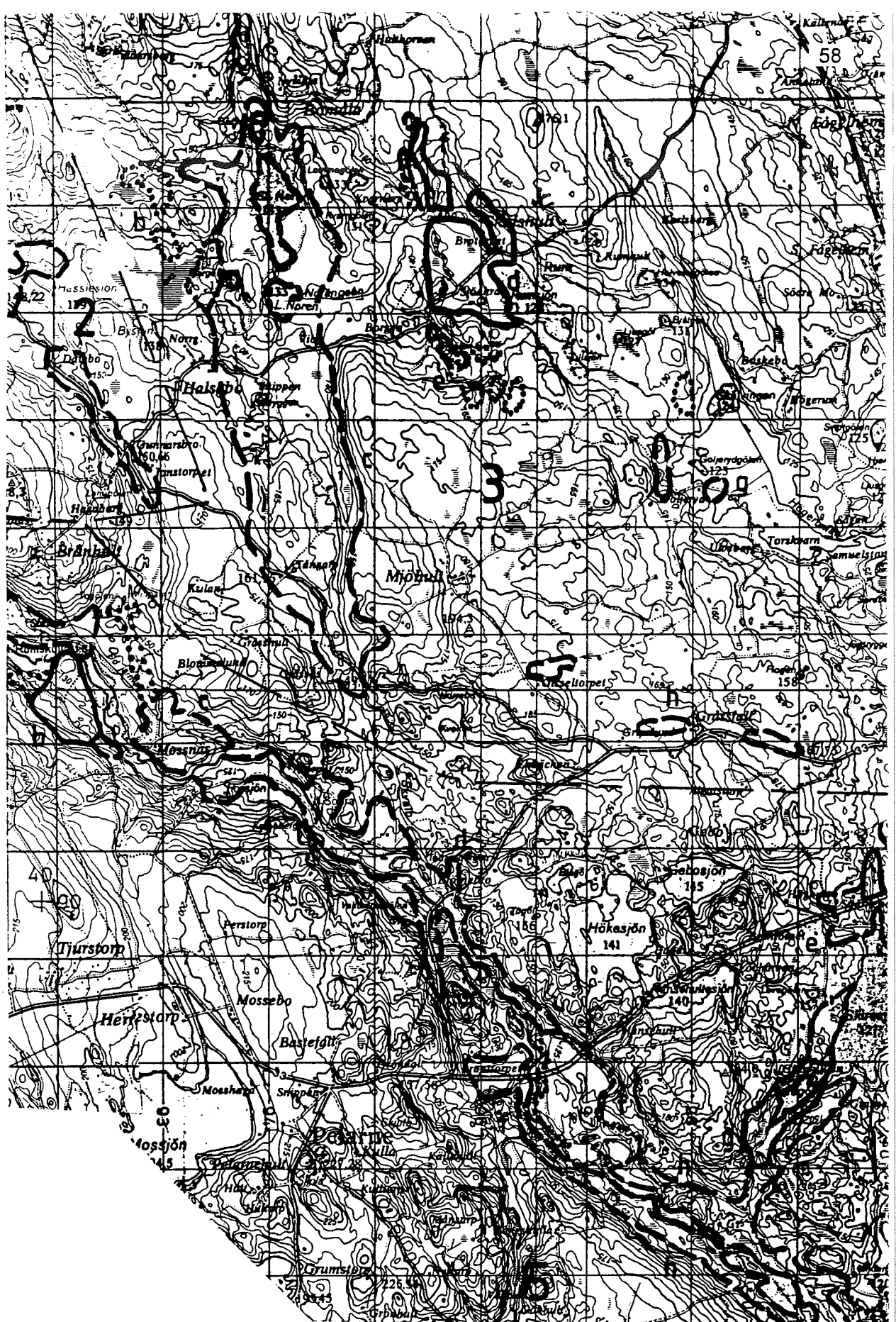
KARTA 2

2 ÖSTRA DELEN AV
RUMSKULLAOMRÅDET

4 VÄSTRA SÖDRA VIOMRÅDET.

Skala 1:50 000

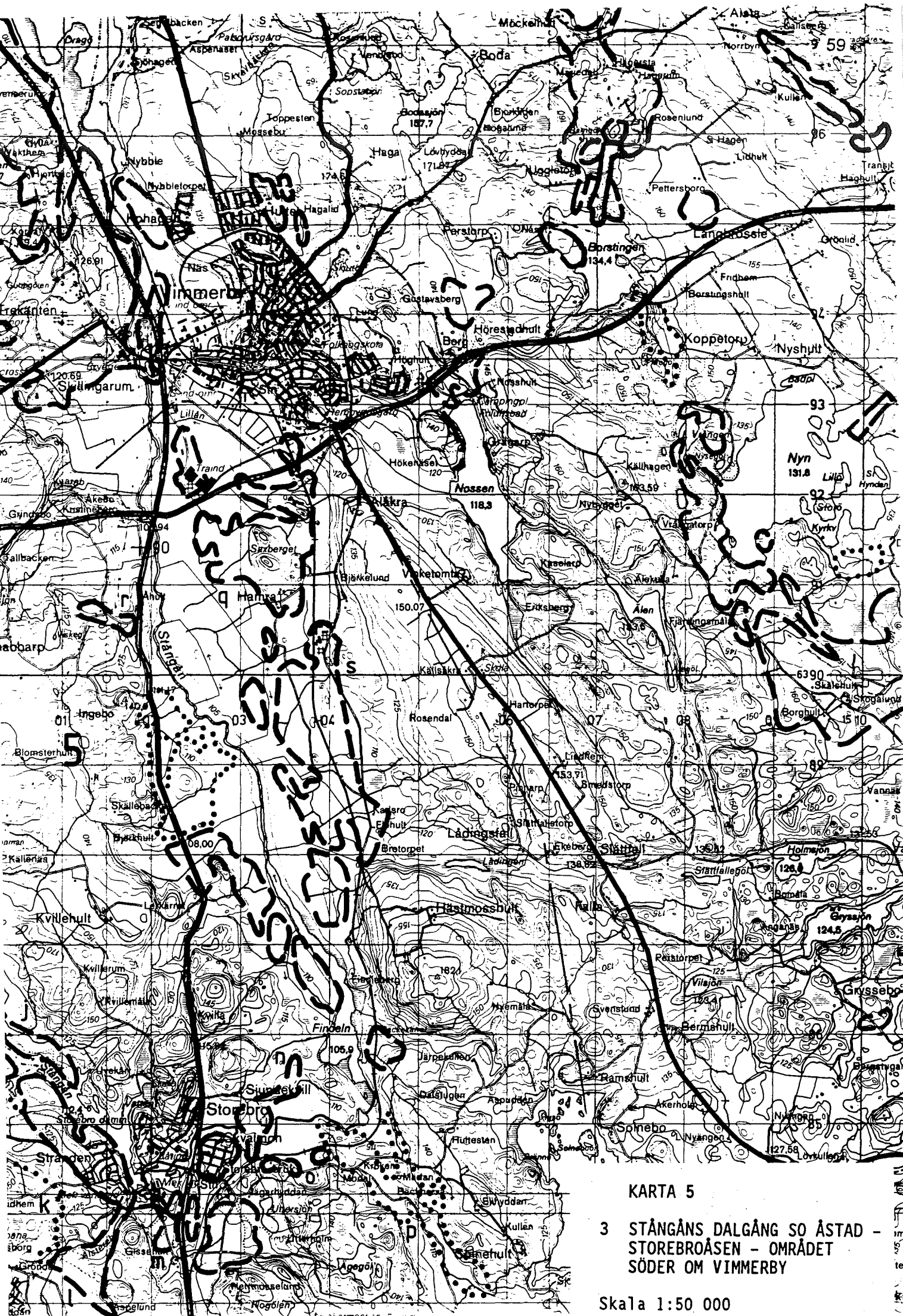

KARTA 4

- 3 BOMÅLA - HALSEBO - TÅNGARP -
SAMT SKÅFSHULTOMRÅDEN
- 5 STÅNGÅNS DALGÅNG SO ÅSTAD -
STOREBROÅSEN

Skala 1:50 000

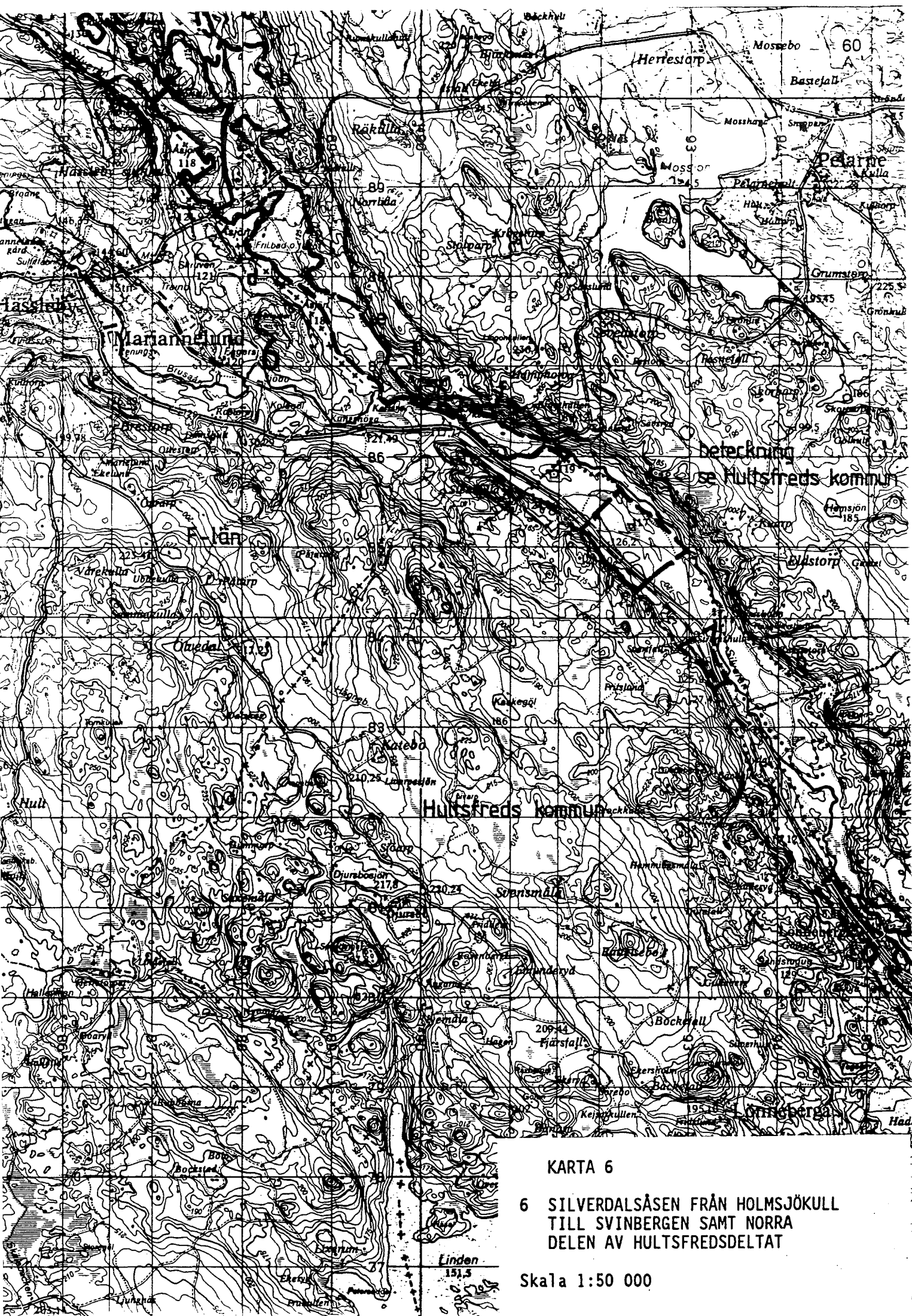

KARTA 5

3 STÅNGÅNS DALGÅNG SÖ ÅSTAD -
STOREBROÅSEN - OMRÅDET
SÖDER OM VIMMERBY

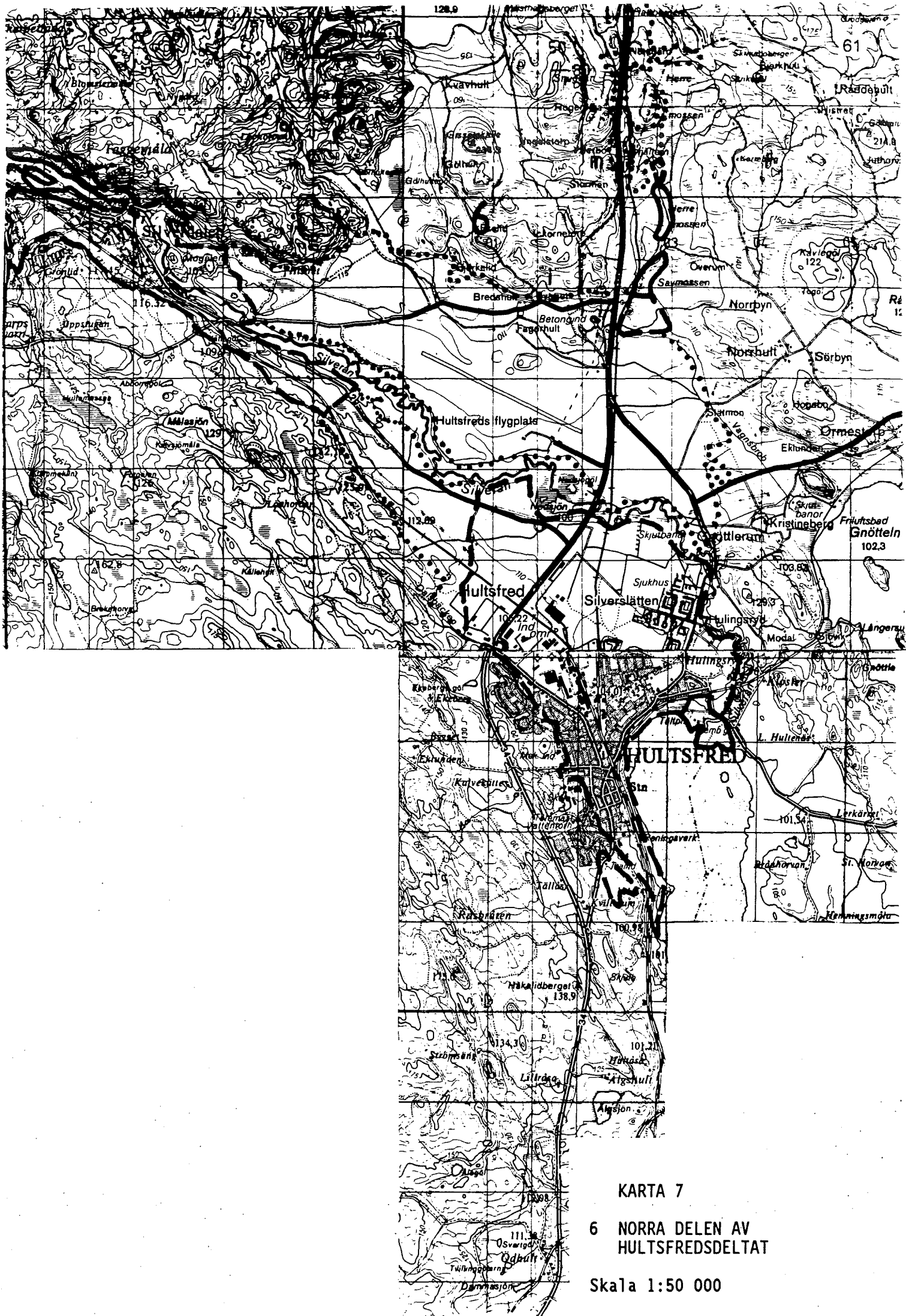
Skala 1:50 000

KARTA 6

6 SILVERDALSÅSEN FRÅN HOLMSJÖKULL
TILL SVINBERGEN SAMT NORRA
DELEN AV HULTSFREDSDELTAT

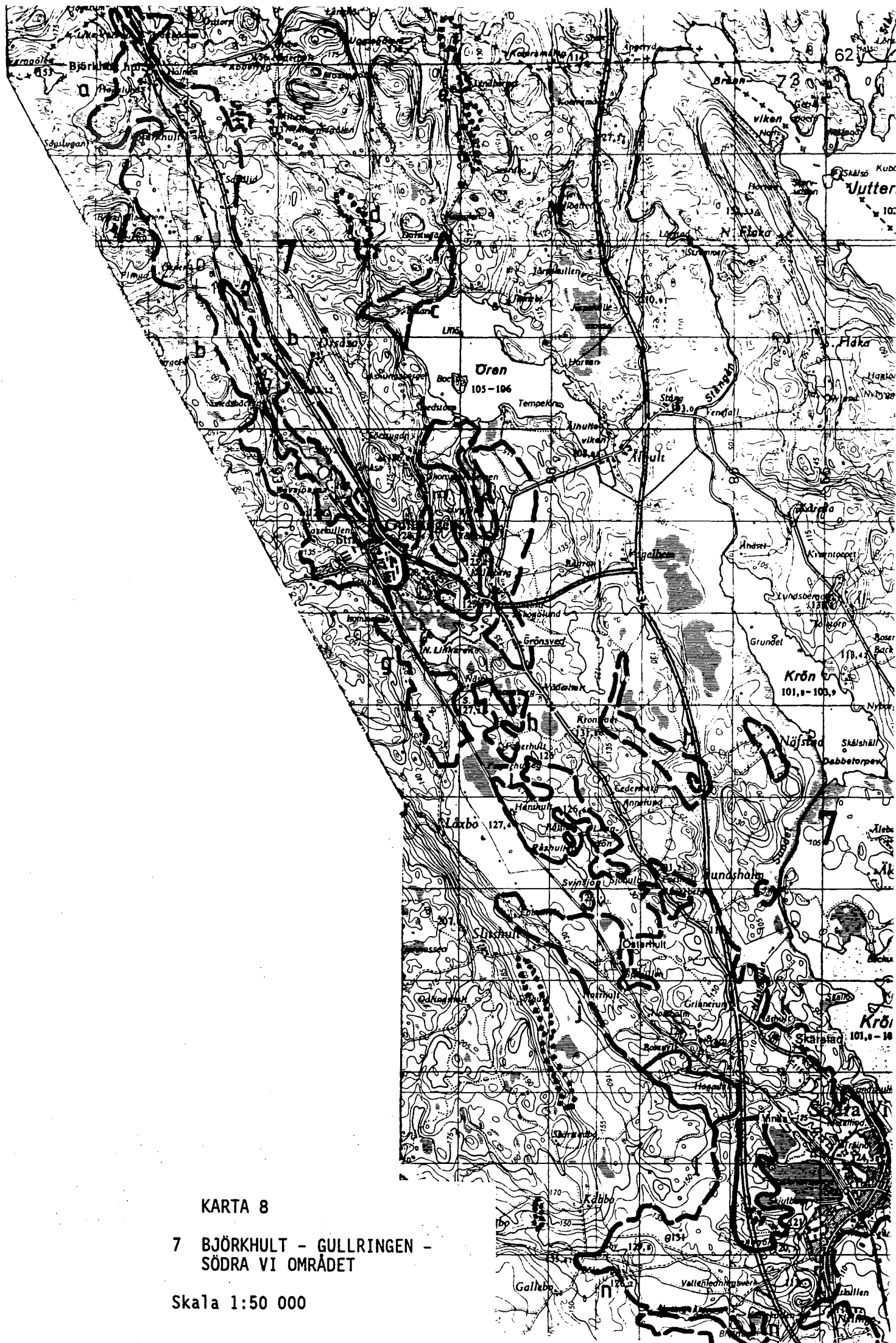
Skala 1:50 000

KARTA 7

6 NORRA DELEN AV
HULTSFREDSDELTAT

Skala 1:50 000

KARTA 8

7 BJÖRKHULT - GULLRINGEN -
SÖDRA VI OMRÅDET

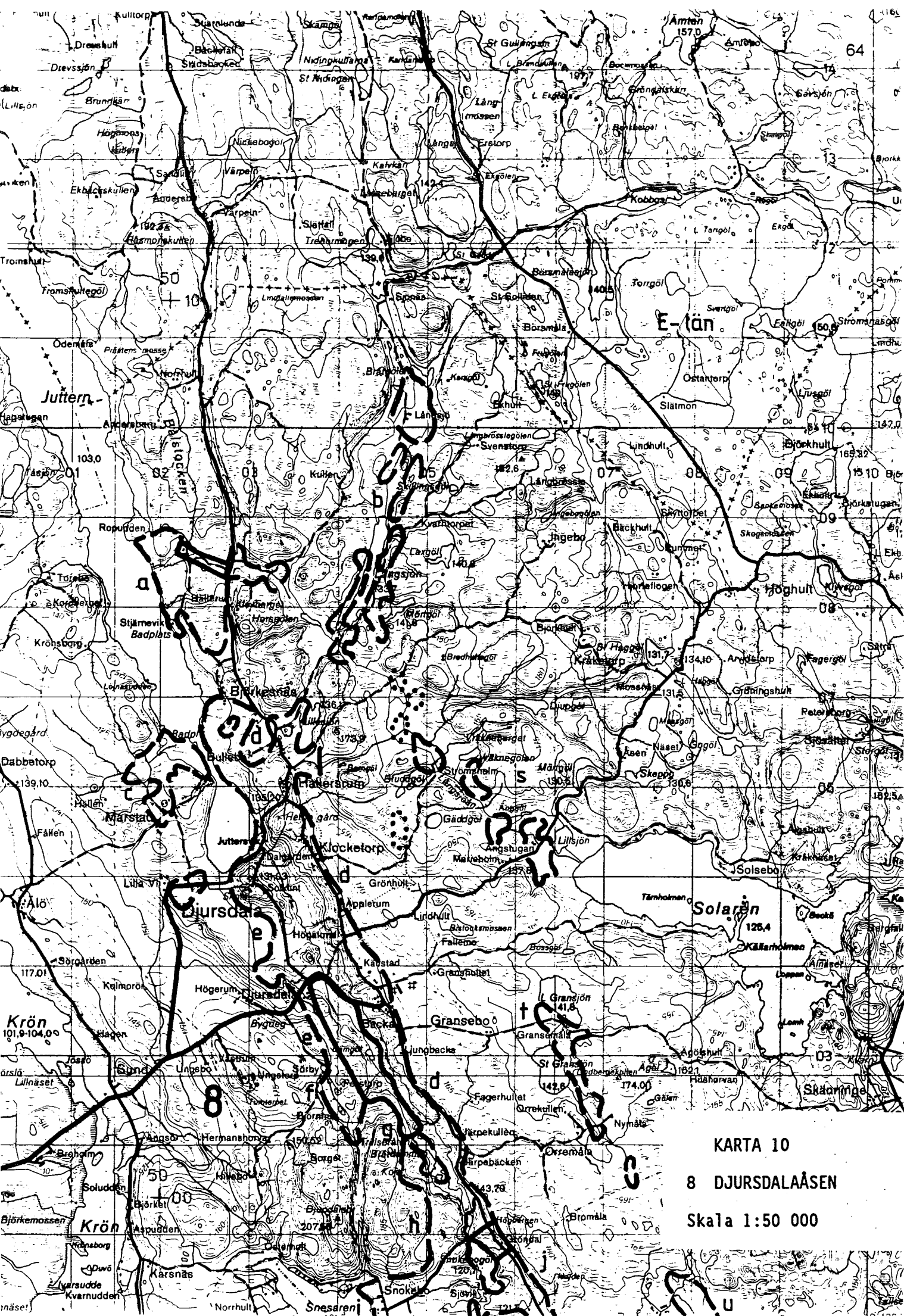
Skala 1:50 000

KARTA 9

7 SÖDRA VI - VIMMERBYOMRÅDET

Skala 1:50 000

KARTA 10

8 DJURSDALAÅSEN

Skala 1:50 000

KARTA 11

8 DJURSDALAÅSEN

9 SOLHULT - FRÖDINGEOMRÅDEN

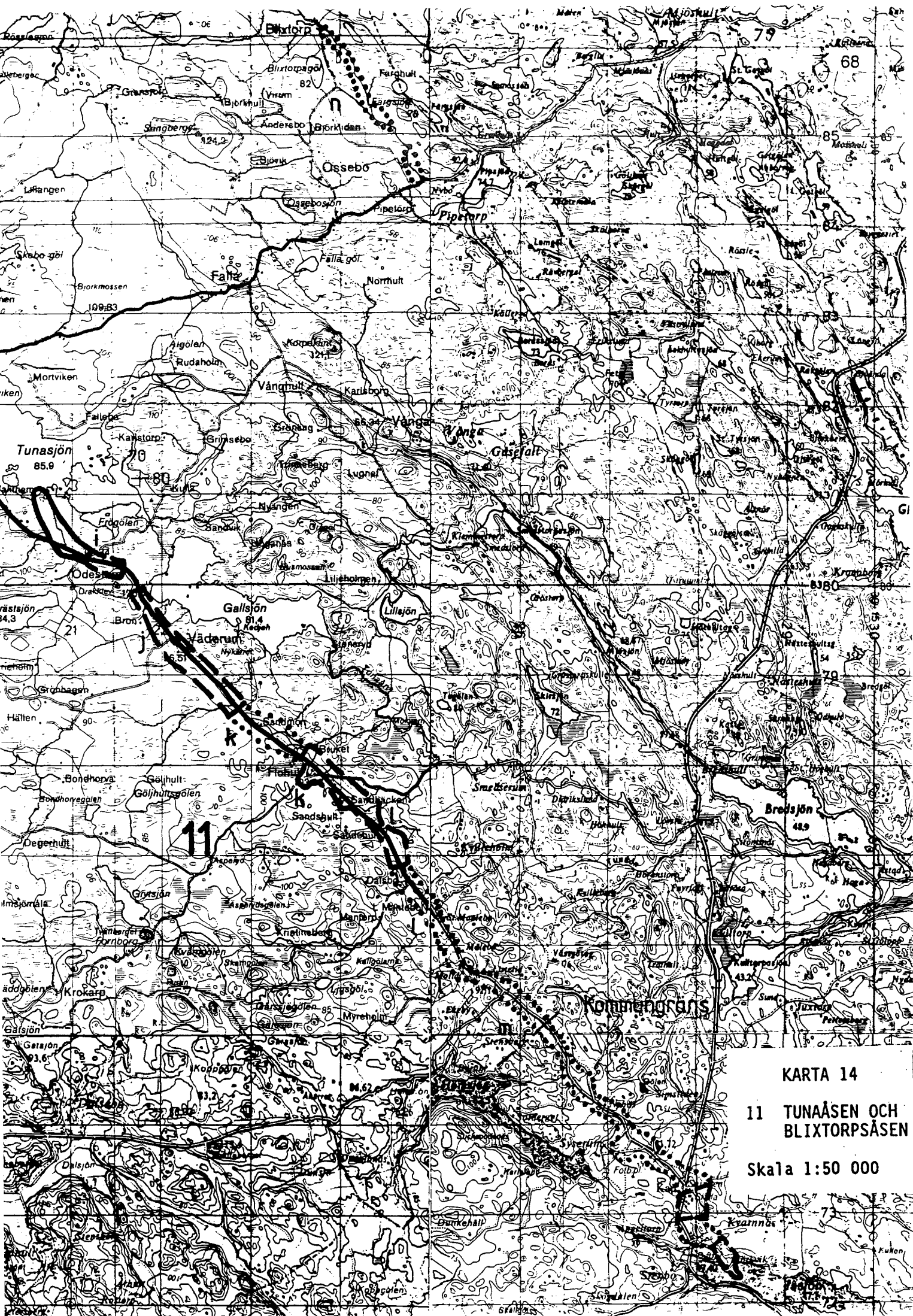
Skala 1:50 000

KARTA 12

9 JUTTERSBO -
VRÅNGFALL,
SKÄNNINGE -
SOLHULTOMRÅDEN

Skala 1:50 000

KARTA 14

11 TUNAÅSEN OCH
BLIXTORPSÅSEN

Skala 1:50 000

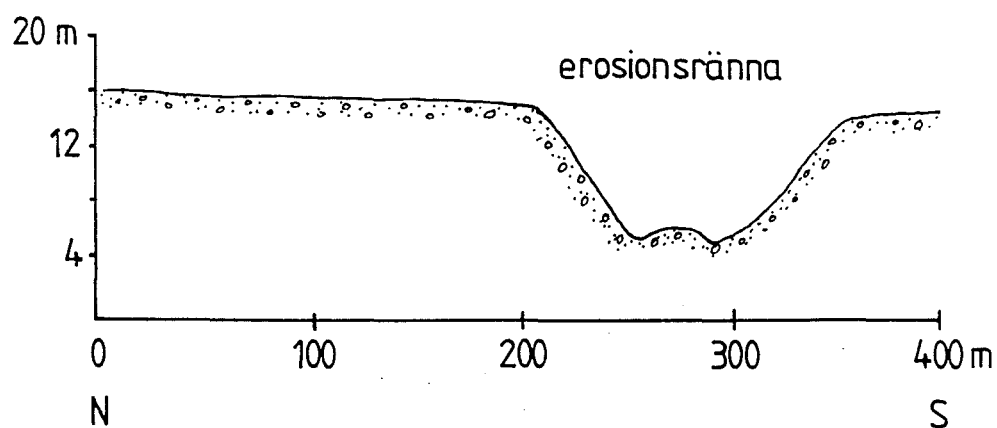

KARTA 15

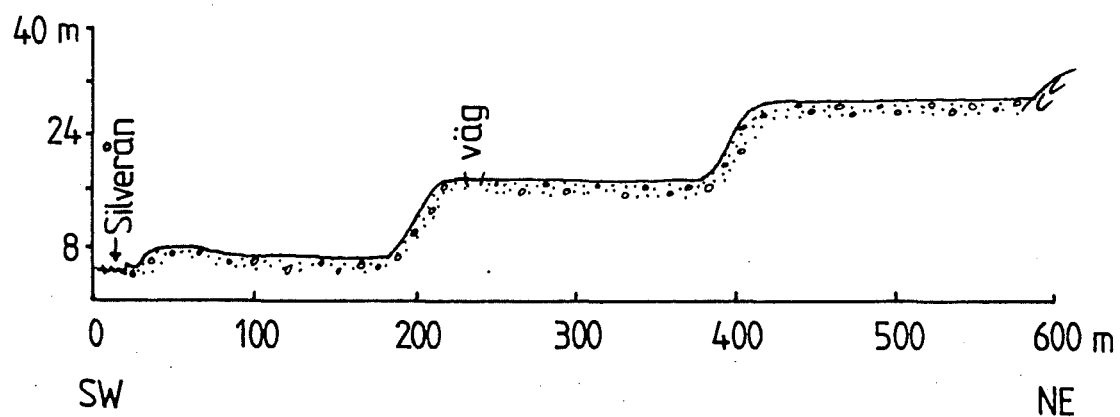
12 LOCKNEVIOMRÅDET

Skala 1:50 000

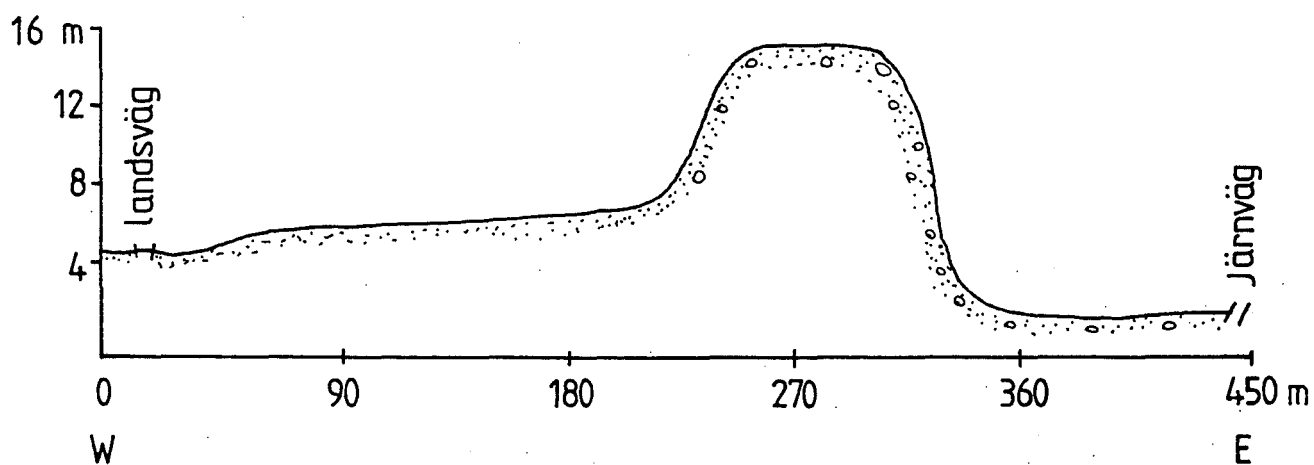
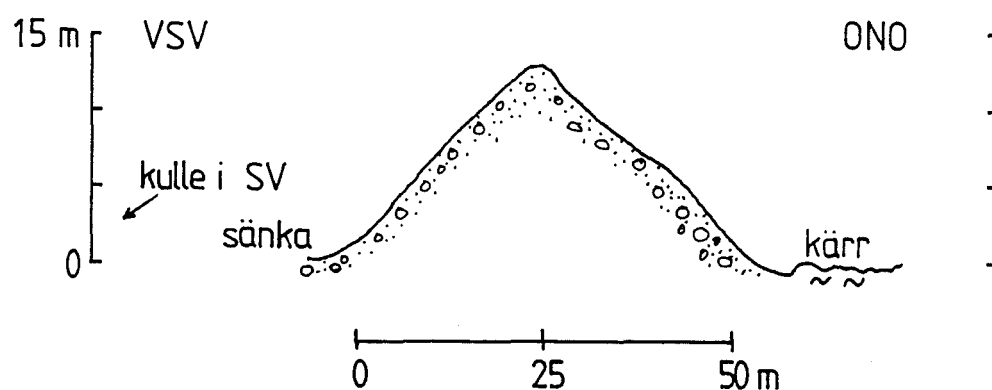
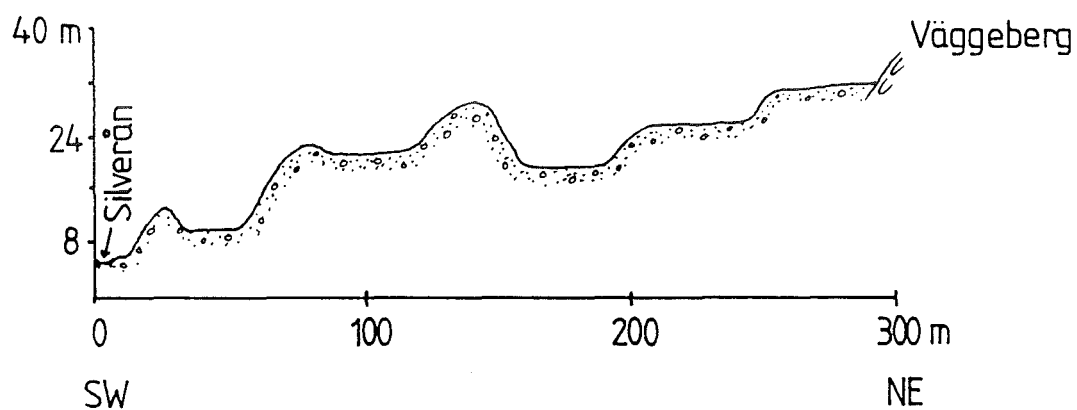
P R O F I L E R

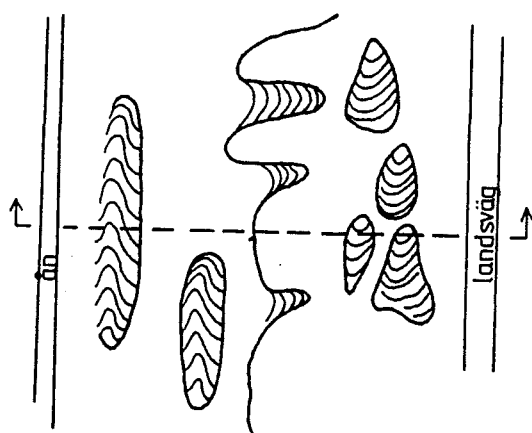
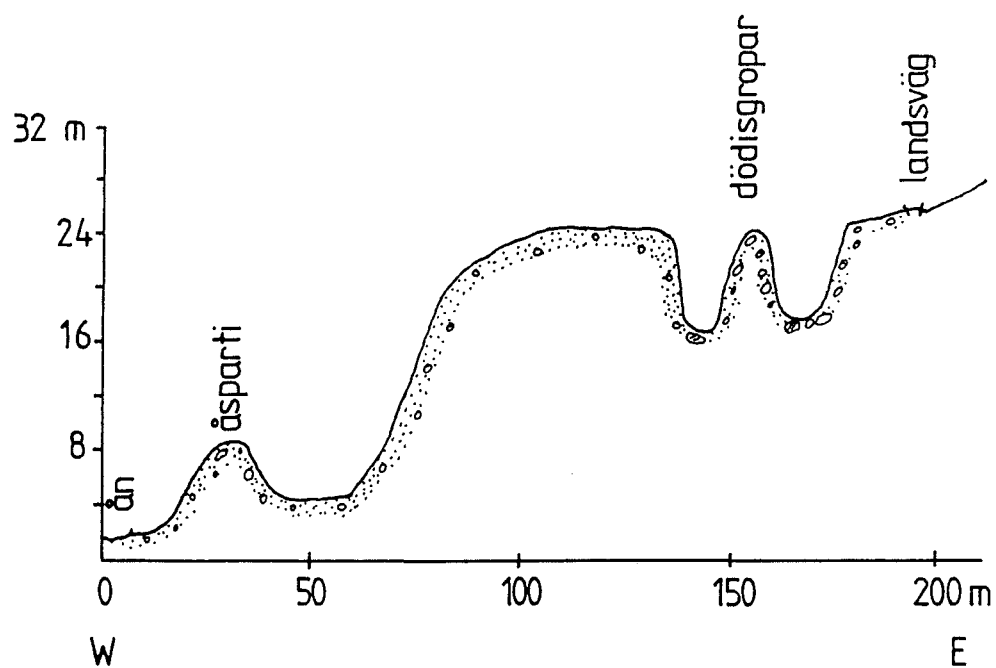

PROFIL 1: Utmed vägen ca 300 m söder om Hammerdal i Silveråns dalgång.

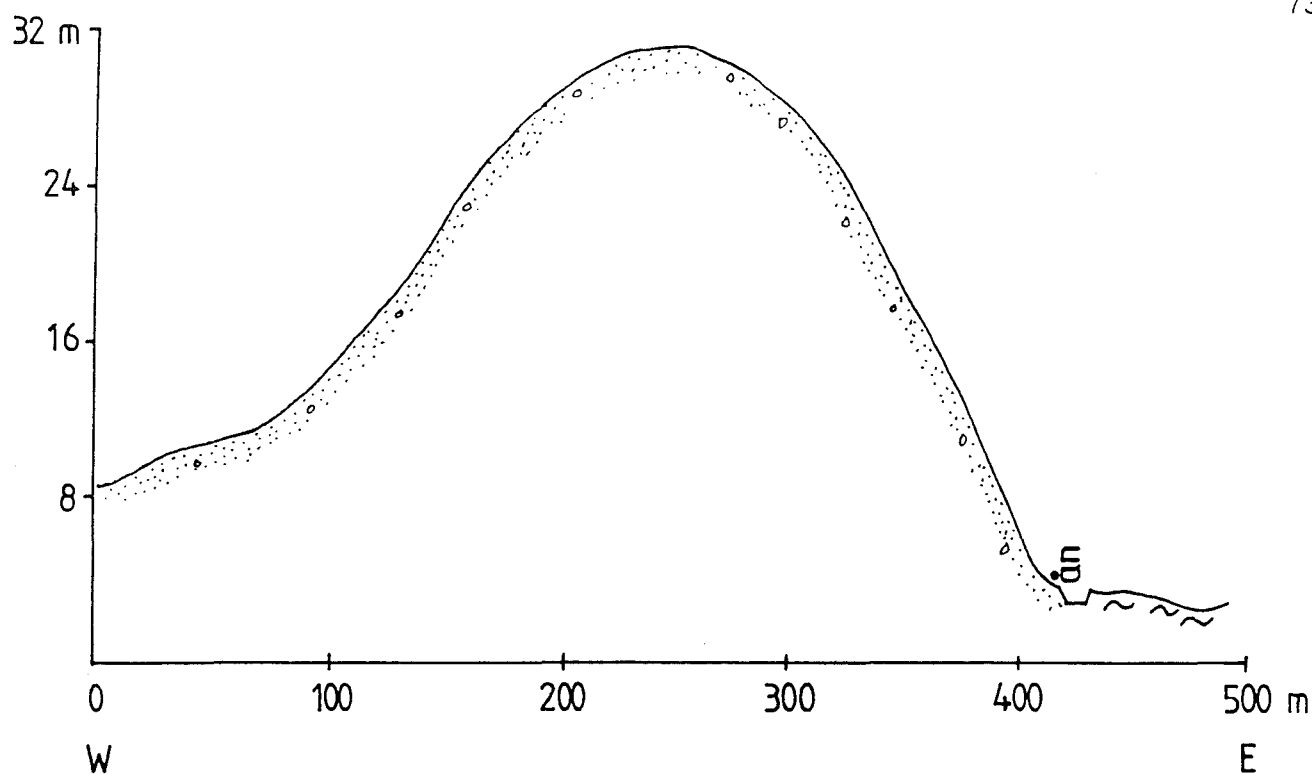

PROFIL 2: Ca 500 m NV om Vakten visande olika terrassplan i Silveråns dalgång.

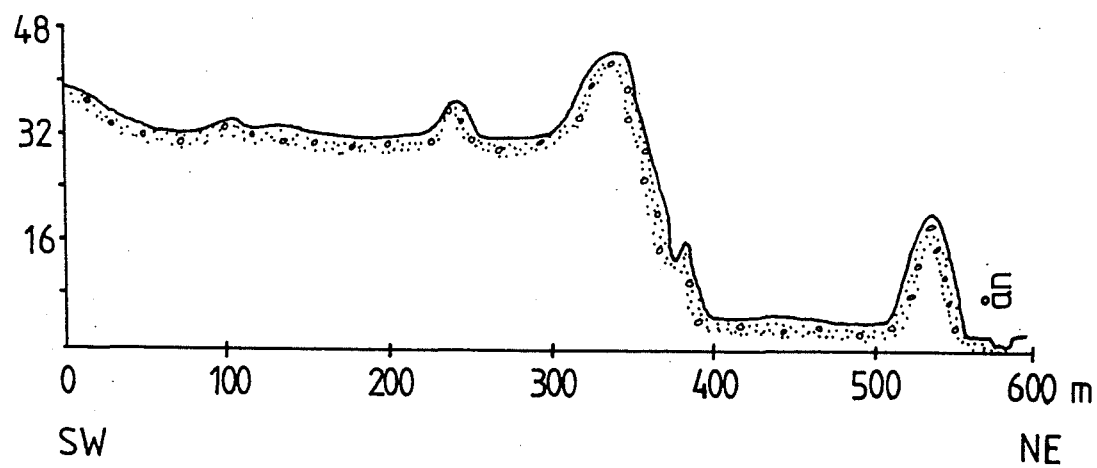

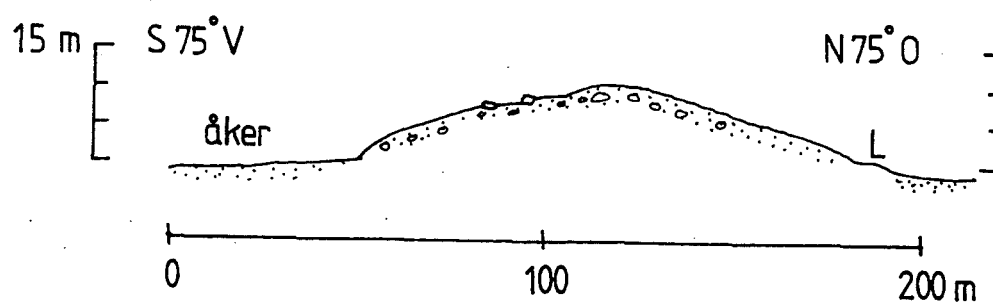
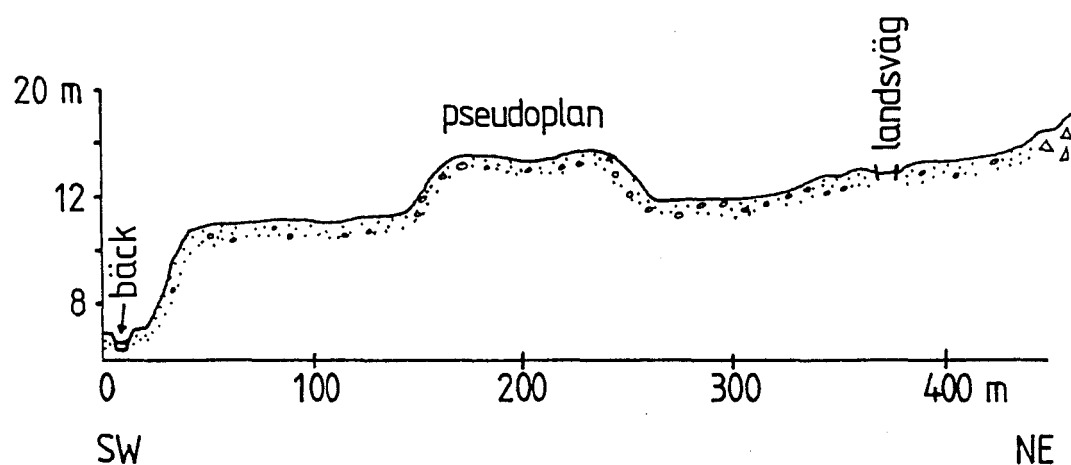
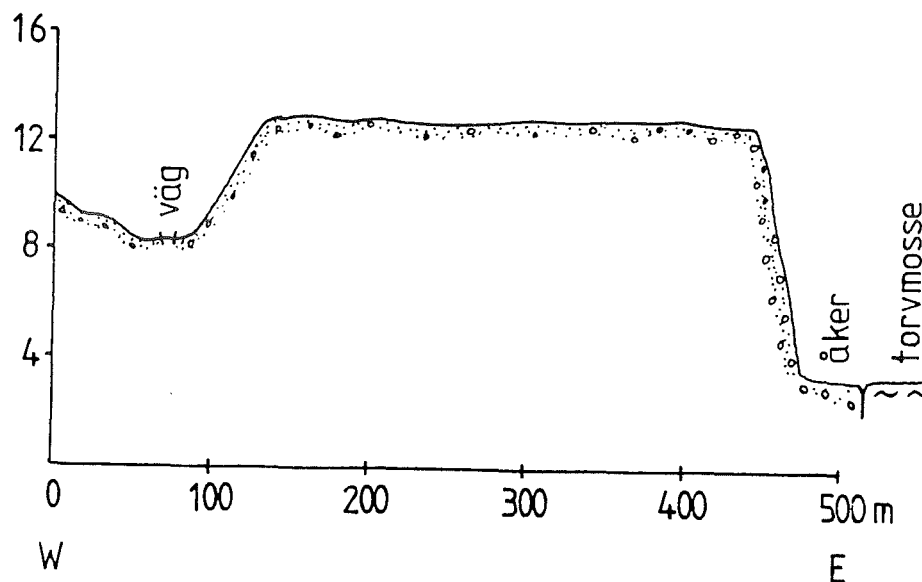
PROFIL 6: Östra sidan av Djursdaladalgången 300 m SO om Backa.

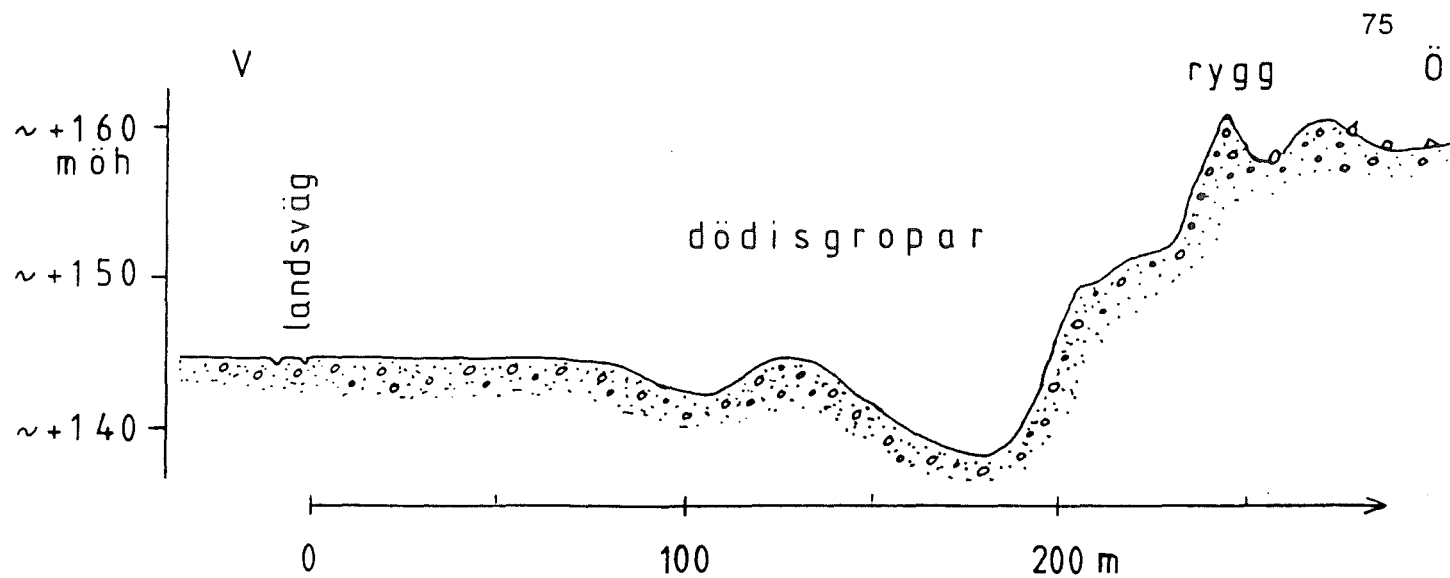

PROFIL 7: Centralåsen 300 m SO om Djursdala kyrka.

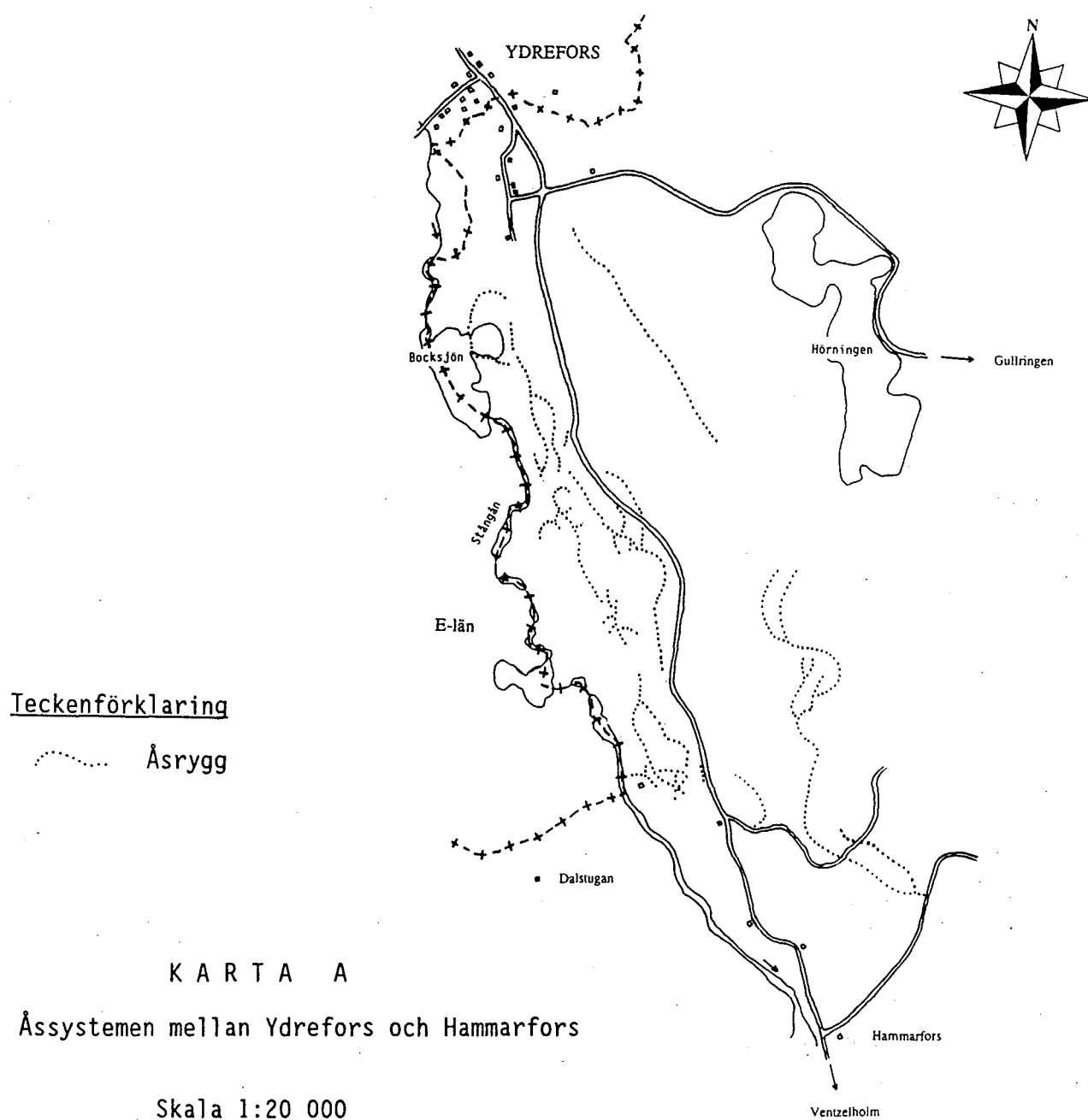

PROFIL 8: Från Sörby, 1 km SO om Djursdala by, mot NO.

PROFIL 12: Stångåns östra dalsida 50 m norr om domänreservatet söder om Norra Kvills nationalpark.

GEOLOGISK ORDLISTA

Abrasion	- Vågornas nedbrytande arbete på stranden.
Amfibolit	- Basisk mörk bergart, som genom kraftig omvandling erhållit en skiffrig struktur.
Anastomoserande	- Hopflätade. Används här om åsryggar, som går ihop eller går ifrån varandra.
Asymmetrisk profil	- Snedförskjuten profil.
Avlastningsbrant	- Jämför "Distalsida".
Baltiska issjön
Yoldiahavet
Ancylussjön
Litorinahavet	- Fyra olika stadier i Östersjöns utveckling, alltifrån sötvatten-skedet vid avsmältningen av den senaste landisen för ca 11000 år sedan till för ca 3000 år sedan.
Biås	- Mindre ås, som ansluter till den större åsen, huvudåsen.
Distalsida	- En avlagrings från bildningsområdet vända del, motsats proximal.
Drumlin	- Flackt välvd moränkulle utsträckt i isrörelsens riktning och ofta uppbyggd i lä av en bergrygg.
Dödis-sänka, grop,
-grav	- En håla eller nedsänkning i morän eller grusavlagring. Den har bildats genom att glaciärblocket, som varit täckt av t.ex. grus, har smält, varvid gruset har sjunkit till botten.
Erosion	- Bortnötning av markyta under påverkan av naturkrafterna.
Förkastning	- Förskjutning mellan två angränsande delar av jordskorpan utefter branta, skiljande ytor.
Gabbro	- En grupp grovkorniga, mörka, vulkaniska bergarter, som huvudsakligen består av basiska silikat och ett eller flera järnmagnesium-mineral.

Glacifluvial	- Åstadkommen av smältvatten från landis.
Grönsten	- En sammanfattande benämning på basiska bergarter, som undergått en omvandling beroende på långvarigt tryck och värme djupt i jordskorpan.
Hornblände	- Ett mörkt mineral, kalcium-magnesiumsilikat, som innehåller bl a järn och aluminium.
Hälleflinta	- Grundmassan i porfyr, som ofta är flintlikt tät (kornstorlek mindre än 0,05 mm). Sådan bergart kallas i det äldre svenska urberget för hälleflinta.
Iskil	- Spricka i marken, som utbildats under arktiska förhållande. Då isen i sprickorna smälter rasar sand, grus, sten etc ned i hålrummet.
Iskontakt	- Del av bildning, som byggts upp mot en iskant och därför erhållit en brant och distinkt utformad begränsning.
Isrecession	- Iskantens tillbakagång vid landisens avsmältning.
Issjösediment	- Avlagring, som avsatts i en vattensamling, vilken dämts upp mellan en sluttning och glaciäris.
Jordflytning	- Relativt snabb glidning nedåt av markyta, som inträffar, då ytskiktet är starkt vattenhaltigt.
Jättegrytor	- En ursvarvning i fast berggrund. De flesta jättegrytorna har bildats vid landisens avsmältning.
Kameområde	- Området med mer eller mindre isolerade kullar av isälvsmaterial, vilka torde bildats i breda sprickor eller luckor i dödis.
Kanjon	- En djup klyfta med branta väggar och med en rinnande flod i botten på klyftan.

- Klyft - Den plats, där en bergarts block bildar fast berg.
- Kornstorlek - Mineraljordarterna indelas enligt jordartskommittén 1953 i undergrupper, där kornstorleken (partikel diametern) väljs som indelningsgrund.
- Partikeldiameter
Block	> 200 mm
Sten	200-20 mm
Grus	20-2 mm
Sand	2-0,2 mm
Mo	0,2-0,02 mm
Mjåla	0,02-0,002 mm
Ler	< 0,002 mm
- Krönvall - Vallformad avlagring, som är belägen uppe på och längs med en höjdsträckning.
- Kvartsit - En mycket hård, motståndskraftig bergart, som främst består av kvarts och bildats av kvartssand.
- Lateral - Belägen på och längs en dalsida.
- Leptit - Omvandlade bergarter av vulkaniskt ursprung.
- Läsidesbildning - Morän eller isälvsmaterial avsatt i skyddade lägen vanligtvis invid sydsidan av uppstickande berg.
- Morfologi - I detta sammanhang geomorfologi, som är läran om terrängformerna och deras uppkomst.
- Magma - Det smälta material, som finns under de fasta bergarterna i jordskorpan och som ibland tränger upp vid utbrott från vulkaner.
- Meandring - Flodlopp med relativt tvära och regelbundna svängar.
- Mineral - Ett naturligt oorganiskt ämne, som har en bestämd kemisk sammansättning och bestämda fysikaliska och kemiska egenskaper.

Morän	- Av landisen nedkrossad, upplockad, transporterad och avlastad osorterad massa bestående av vittrad och ovittrad berggrund.
Porfyr	- Beteckning på vulkaniska bergarter med större korn, kristaller, i en finkornig tät grundmassa.
Postglacial	- Bildad efter den sista nedisningens avsmältningsskede.
Proximalsida	- En avlagrings mot bildningsområdet vända del, motsats distal.
Ravinerosion	- Rännor och sänkor som bildas av rinnande bäckar och floder. Vanligt i finkorniga sediment.
Recent	- Nutida, pågående.
Segmenterad	- Uppdelad. Här om ås, som uppträder med väl utbildade åskullar (åscentra med mellanliggande lägre åspartier. Ett annat namn på dylik ås är pärlbandsås.
Skvalränna	- Fåra efter smältvattenbäck. När vattnet runnit mellan en dalsida och is har det eroderat i dalsidan, varvid terrasser bildats.
Slukås	- Avlagring i en isspricka, som gått utför en brant dalslutning, se figur.
Stentorg	- Markyta, som består av välrundade stenar av ungefär samma storlek.
Strandhak	- Urgröpning till följd av vågornas arbete i strandzonen.
Strandlinje	- Den nivå, till vilken vattenytan i en sjö eller i havet nått upp. Strandhak eller strandvallar kan indikera en sådan nivå.
Strandsporre	- Landtunga, som är böjd i ena änden. Krökningen förorsakas av vågornas verksamhet, när dessa för med sig material till landtungans läsida.

Strandvall	- Långsträckt avlagring, bildad av havsvågor.
Strykning	- Riktningen av skärningslinjen mellan ett lutande plan och horisontalplanet.
Svallgrus - sand	- Sediment, som vid landhöjningen successivt sköljts ur tidigare avsatta jordarter, transporterats och avsatts.
Subakvatisk	- Bildad eller belägen under vatten.
Supraakvatisk	- Bildad eller belägen över vatten.
Tektonik	- Resultatet av de inre rörelser, som bygger upp eller formar jordskorpan.
Undulerande	- Mjukt vågig.
Underkambrisk	- Bildad i ett tidigt skede av tidsperioden kambrium för ca 550-600 miljoner år sedan.
Urbergspeneplanet	- Det plan i stort, till vilket urberget nederoderats.
Åskulle - åscentra	- Förhöjning på en rullstensås. Bildades under en period med kraftig materialtillförsel (sommaren).
Åsnät	- Ett område med åsrygggar och åsgropar / åsgravar, som bildar ett nätverk.

LITTERATURFÖRTECKNING

Gavelin, A 1904: Beskrivning till kartbladet Loftahammar.
SGU ser Aa nr 127.

Holst, N O 1879: Beskrivning till kartbladet Lessebo.
SGU ser Ab nr 4.

- 1885: Beskrivning till kartbladet Hvetlanda.
SGU ser Ab nr 8.

Hörberg, I, Kylefors, L 1976: Redogörelse för VA-situationen i Emmaboda-Eriksmålaområdet, koncept. K-Konsult, Kalmar.

- 1978: Nybro kommun. Örsjö vattenförsörjningsanläggning. Redogörelse för geohydrologiska undersökningar vid Örsjö. K-Konsult, Kalmar.

Johansson, C-E 1963: Grusinventering i Kalmar län, III, mellersta och norra länsdelarna.

- 1968: Grusinventering i Kalmar län, IV, mellersta fastlandsdelen.

Karlsson, J 1956: Geomorfologiska studier i Örsjötrakten.

Knutsson, G 1965: Grusinventering i Kalmar län, II, södra fastlandsdelen.

Knutsson, G, Lindén, A, Rudmark, L 1979: Grus- och morän-tillgångar i Nybroregionen. Del 1. Översiktlig inventering.

Loberg, B 1980: Geologi material processer och Sveriges berggrund.

Lundegård, P H, Lundqvist, J, Lundström, M 1978: Berg och jord i Sverige.

Moore W G, Mattson, J O, Åhman, R 1973: Lexikon i naturgeografi.

Munthe, H 1902: Beskrivning till kartbladet Kalmar.
SGU ser Ac nr 6.

Munthe, H, Hedström, H 1904: Beskrivning till kartbladet Mönsterås med Högby. SGU ser Ac nr 8.

Oppgård, R 1969: Grusinventering i Kalmar län, V, norra länsdelen.

Rudmark, L 1975: The deglaciation at Kalmarsund, south eastern Sweden. SGU ser C nr 713.

- 1980: Beskrivning till jordartskartan Kalmar NO/Runsten NV. SGU ser Ae nr 43.

Sandegren, R, Sundius, N 1926: Beskrivning till kartbladet Skrikerum. SGU ser Aa nr 157.

Svedmark, E 1904: Beskrivning till kartbladet Oskarshamn. SGU ser Ac nr 5.

- 1905: Beskrivning till kartbladet Vimmerby. SGU ser Aa nr 133.

Svenonius, F 1905: Beskrivning till kartbladet Ankarsrum. SGU ser Aa nr 126.

- 1907: Beskrivning till kartbladet Västervik. SGU ser Aa nr 137.

- 1914: Beskrivning till kartbladet Gamleby. SGU ser Aa nr 147.

Weijman-Hane, G, Hörberg, J 1966: Principförslag till Kalmar-Nybroregionens och Ölands framtida vattenförsörjning.

Wramner, P 1964: Särtryck ur grusinventering för Kronobergs län.

MEDDELANDEN FRÅN PLANERINGSAVDELNINGEN

FR O M 1984

- 1984:1 Vattenkvalitet i vattenrutschbanor.
- 1984:2 Gammelskogen i Ålhult.
- 1984:3 Fastställda skyddsområden för grundvattentäkter.
- 1984:4 Projektverksamhet inom länsplaneringen 1983-1984.
- 1984:5 Försurning - resultat av undersökningar 1983-84.
- 1984:6 Sammanställning av viktigare/intressanta projekt för oljeersättning i Kalmar län.
- 1984:7 Regionala riktlinjer för användningen av glesbygdsmedel i Kalmar län.
- 1984:8 Utvecklingsprogram för turismen i Kalmar län.
- 1984:9 Befolknings- och sysselsättningsprognos för 1990.
- 1985:1 Vem gör vad vid länsstyrelsen i Kalmar län och lokala skattemyndigheten i Kalmar fögderi.
- 1985:2-11 Översiktlig grusinventering för Kalmar län. Kommunvis redovisning av länets fastlandskommuner.
- 1985:12 Vegetation och markanvändning inom området Övetorp-Bäck-Vanserum på mellersta Öland.